

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Ekonomické souvislosti a trendy diferenciací natality
v regionech ČR**

Johana Bártová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Johana Bártová

Ekonomika a management

Název práce

Ekonomické souvislosti a trendy diferenciacie natality v regiónech ČR

Název anglicky

Economic context and trends of natality differentiation in the regions of the Czech Republic

Cíle práce

Cílem závěrečné práce je analýza a hodnocení vývoje natality v regiónech ČR mezi lety 1993-2021 z ekonomického pohledu. Jaká je příčina rozdílů a jaké další faktory působí na porodnost v České republice.

Metodika

Teoretická část bude zaměřena na analýzu dané problematiky a vyhledávání statistických dat (Eurostat, ČSÚ aj.). Při zpracování BP budou využity základní metody deskriptivní (popisné) statistiky.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 s.

Klíčová slova

Natalita, ČR, regiony, ekonomický vliv

Doporučené zdroje informací

KLUFOVÁ, R. – POLÁKOVÁ, Z. *Demografické metody a analýzy : demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.

KOCOURKOVÁ, J. – RABUŠIC, L. *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný? : proměny reprodukčního chování a možnosti rodinné politiky z hlediska postojů české veřejnosti*. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra demografie a geodemografie, 2006. ISBN 80-86561-93-3.

LOUŽEK, M. *Populační ekonomie*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. ISBN 80-86547-35-3

RABUŠIC, L. *Kde ty všechny děti jsou? : porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. ISBN 80-86429-01-6.

ROUBÍČEK, V. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomické souvislosti a trendy diferenciacie natality v regiónech ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Miroslavovi Svatošovi, CSc. za cenné rady, vstřícnost a profesionální vedení při zpracování bakalářské práce.

Ekonomické souvislosti a trendy diferenciacie natality v regiónech ČR

Abstrakt

Tato bakalářská práce je zpracována na téma Ekonomické souvislosti a trendy diferenciacie natality v regiónech ČR v letech 1993-2021. V teoretické části je popsána demografie, některé její ukazatele a metodika. Ukazatele jsou dále zkoumány a jsou zkoumány i některé ekonomické ukazatele. Tyto ukazatele jsou následně zkoumány a porovnávány za období 1993-2021 v ČR a krajích.

Klíčová slova: Natalita, ČR, regiony, ekonomický vliv, hrubá míra porodnosti, statistická analýza, demografie

Economic context and trends of natality differentiation in the regions of the Czech Republic

Abstract:

This bachelor thesis is elaborated on the topic Economic Context and Trends of Natality Differentiation in Regions of the Czech Republic in 1993-2021. The theoretical part describes demography, some of its indicators and methodology. The indicators are further explored and some economic indicators are examined. These indicators are then examined and compared for the period 1993-2021 in the Czech Republic and the regions.

Keywords: Natality, Czech Republic, regions, economic impact, crude birth rate, statistical analysis, demography

Obsah

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKY	10
2.1	CÍL PRÁCE	10
2.2	METODIKA	10
2.3	VYBRANÉ UKAZATELE	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	12
3.1	DEMOGRAFIE	12
3.2	PORODNOST	14
3.3	PLODIVOST A PLODNOST	16
3.4	NEPLODNOST	16
3.5	POTRATOVOST	16
3.6	NATALITNÍ POLITIKA	17
3.7	POPULAČNÍ POLITIKA	19
3.8	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PORODNOST	20
4	ANALYTICKÁ ČÁST	22
4.1	ÚHRNNÁ PLODNOST V ČESKÉ REPUBLICE MEZI LETY 1993-2021	22
4.2	VÝVOJ PORODNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE MEZI LETY 1993-2021	23
4.3	VÝVOJ PORODNOSTI V REGIONECH ČR OD ROKU 1993-2021	26
4.4	PODÍL ŽIVĚ NAROZENÝCH PODLE LEGITIMITY V ČR	41
4.5	PODÍL ŽIVĚ NAROZENÝCH PODLE LEGITIMITY V KRAJÍCH ČR	42
4.6	PRŮMĚRNÝ VĚK ŽENY PŘI PORODU A PŘI PORODU PRVNÍHO DÍTĚTE V ČR	56
4.7	PRŮMĚRNÝ VĚK ŽENY PŘI PORODU A PŘI PORODU PRVNÍHO DÍTĚTE V KRAJÍCH	57
4.8	VÝVOJ ŽIVĚ NAROZENÝCH PODLE VZDĚLÁNÍ MATKY OD ROKU 1993-2021	62
4.9	VÝVOJ PRŮMĚRNÉ HRUBÉ MZDY V ČR V LETECH 1993-2021	63
4.10	VÝVOJ INFLACE V ČR	63
4.11	ZÁVISLOST MEZI EKONOMICKÝMI A DEMOGRAFICKÝMI UKAZATELI	64
4.12	SROVNÁNÍ VÝVOJE HRUBÉ MÍRY PORODNOSTI V KRAJÍCH ČR	65
4.13	SROVNÁNÍ KRAJŮ PODLE LEGITIMITY	65
4.14	SROVNÁNÍ KRAJŮ PODLE VĚKU MATEK PŘI PORODU	66
4.15	SROVNÁNÍ UKAZATELŮ NATALITY V ČR A REGIONŮ PODLE EKONOMICKÉ SITUACE	66
5	ZÁVĚR	68
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
6.1	CITOVANÁ LITERATURA	71
6.2	INTERNETOVÉ ZDROJE	72
7	PŘÍLOHY	74

1 Úvod

Téma vývoj populace je jedno z dlouhodobých témat, které se řeší celosvětově při studiích demografie.

Porodnost a plodnost je spolu s úmrtností jednou ze základních složek demografie a ovlivňují věkovou strukturu obyvatelstva.

V rozvojových zemích se dlouhodobě rodí velký počet dětí, které ale mají menší šanci dosáhnout dospělosti. Je na vině nedostatečné zdravotnictví, vzdělání a kulturní tradice. Vysoká porodnost v rozvojových zemích bude mít v budoucnu vliv na ekonomii, životní prostředí a snížení přírodních zdrojů. Naopak ve vyspělých státech je šance na dosažení dospělého věku vysoká, ale porodnost je nízká. Příčin nízké porodnosti ve vyspělých státech je mnoho. Ženy dosahují vyššího vzdělání, věnují se kariérám. Páry mají také obavy z nedostatku financí a možnosti svoji rodinu dostatečně zabezpečit.

Studium, kariéra, cestování a ekonomická situace ovlivňují, kromě počtu narozených dětí, průměrný věk žen při narození dítěte. V roce 1993 byl průměrný věk žen při porodu prvního dítěte v České republice přibližně 22 let, v roce 2021 se ženy stávají matkami přibližně ve věku 29 let. Z důvodu zvyšování věku prvorodiček se zároveň snižuje možnost otěhotnět a mít více dětí. Jelikož ženy s těhotenstvím vyčkávají do vyššího věku, čím dál více využívají umělého oplodnění.

Porodnost je velmi důležitá pro populační vývoj. Z důvodu odkládání těhotenství a rodičovských povinností, v budoucnu dojde ke stárnutí populace a ke zhoršení ekonomické situace každého jedince.

Práce se zaměřuje na porodnost v České republice a jejích krajích, vývoj hrubé míry porodnosti, průměrný věk žen při porodu a při porodu prvního dítěte, vzdělání. Ekonomické vlivy zkoumané v práci jsou průměrná mzda, inflace a změny populace v produktivním období ovlivňující důchody.

2 Cíl práce a metodiky

2.1 Cíl práce

Cílem práce je analýza vývoje natality v krajích České republiky v letech 1993-2021, ekonomických ukazatelů a dalších ukazatelů, které mohou mít na porodnost vliv. Pozornost je věnována srovnání hrubé míry porodnosti, rozdílu věku žen při porodu a při porodu prvního dítěte, porodnosti a počtu dětem narozených v manželství i mimo manželství napříč regiony ČR a jejich příčiny. Dále se práce zaměřuje na inflaci a růstu průměrné mzdy v ČR a jejich srovnání s ukazateli natality.

2.2 Metodika

Indexní analýza

Indexní analýza se využívá při analýzách sociálně ekonomických ukazatelů.

- a) Indexy bazické – využívají se k porovnávání hodnot ukazatele ve stejném období (bázi)

Vzorec

$$I_{i/0} = \frac{q_i}{q_0}$$

Absolutní přírůstek: $\Delta = q_i - q_0$

- b) Indexy řetězové – využívají se k porovnávání hodnot ukazatele vzhledem k období předchozího. Základ indexů se mění.

Vzorec

$$I_{i/(i-1)} = \frac{q_i}{q_{i-1}}$$

Absolutní přírůstek: $\Delta = q_i - q_{i-1}$

(Svatošová, 2008)

2.3 Vybrané ukazatele

Úhrnná plodnost

Jedná se o jeden z hlavních ukazatelů plodnosti. Vyjadřuje, kolik by se pravděpodobně narodilo živě narozených na 1 ženu v reprodukčním období (15-49 let). Jedná se tedy o průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním období. Pro zachování stabilní populace je potřeba 2,1 dětí na 1 ženu, k roku 2022 byla v ČR hodnota 1,83 dětí na 1 ženu, a tím se ČR řadí k zemím s vyšší úrovní úhrnné plodnosti.

Hrubá míra porodnosti (hmp)

Jedná se o nejjednodušší ukazatel porodnosti. Ukazuje počet živě narozených na 1000 obyvatel středního stavu. K dosažení přesnější hodnoty se počítá s 1000 ženami v reprodukčním období.

Průměrný věk matky

Jedná se o statistický ukazatel, který může vyjadřovat věk matky při narození dítěte nehledě na pořadí, prvního dítěte, druhého dítěte, třetího dítěte a čtvrtého a vícero. Nejčastěji se využívá průměrný věk ženy při narození prvního dítěte.

Inflace

Jedná se o opakovaný růst cen v dané ekonomice. K inflaci dochází v momentě, kdy rostou ceny zboží a služeb celkově. Inflace snižuje reálnou hodnotu měny. Zjednodušeně při jiné míře inflace nakoupíme za stejné peníze méně věcí.

Dezinflace je pokles inflace.

Deflace je dlouhodobý pokles inflace.

Průměrná hrubá mzda

Průměrnou hrubou mzdu dělíme na mzdu nominální a reálnou. Nominální mzda je obnos peněz, který dostaneme. Oproti tomu reálná mzda ukazuje, kolik je možné si zakoupit zboží oproti jiným rokům.

3 Teoretická část

3.1 Demografie

Demografie je pojem, který vznikl z řeckých slov „demos“ a „grafein“, což znamená v překladu „lid“ a „popisovat“. Demografie je vědní obor, který se zabývá studiem reprodukce lidské populace a spojitostmi tohoto procesu. Objektem studia demografie je lidská populace. Předmětem demografického studia je demografická reprodukce, která se zabývá rozením a vymíráním obyvatelstva. Tento jev je označován jako přirozený pohyb obyvatelstva. Tento pojem je důležité nezaměňovat od pojmu populační vývoj, u kterého se řeší i prostorová mobilita neboli migrace. Demografie studuje minulý, současný a budoucí populační vývoj. Při studiu demografie, můžeme získat informace, zdali je vývoj vhodný pro společnost a jestli je možné jednotlivými složkami vývoj ovlivnit. (Kalibová, 2002)

Populaci lze definovat slovem obyvatelstvo. Termín populace se využívá spíše při tvrzeních všeobecné roviny. Jde o skupiny lidí se stejnými biologickými, kulturními a sociálními znaky a dochází mezi nimi k reprodukci. Obyvatelstvo se definuje jako populace, která žije na jednom území. *„Například obyvatelstvo Slovenska se skládá z populace slovenské a populace národnostních a etnických menšin žijících na území Slovenska (maďarské, romské, české, ruské atd.). Typickým příkladem rozptýlené žijící populace je romská populace. Příslušníci romské populace jsou obyvatelé mnohých evropských států.“* (Vaňo, 2006)

Jak zmiňuje Kalibová (2002), součástí demografické reprodukce je, kromě porodnosti a úmrtnosti, také rozvodovost, sňatky, ovdovění nebo nemoci. Mají totiž také přímý vliv na proces porodnosti a úmrtnosti.

Každý člověk se v životě stává účastníkem některé demografické události.

Kromě narození a úmrtí se lidé také stěhují, vstupují do svazků nebo mají děti. Jak uvádí Vaňo, Jurčová a Meszáros (2003, str. 12) samotná demografie se nezajímá o narození konkrétních osob, ale zajímá se o počet dětí, které se narodily v určitý čas na určitém místě. Přičemž také zkoumá věkovou skupinu rodiček nebo kolik dětí se narodilo do manželství a které mimo něj. Za faktory s největším vlivem jsou považovány věk, pohlaví, vzdělání a rodinný stav. Při žádných událostech není člověk autonomní, ale je vždy něčím ovlivňovaný. V případě rození dětí by partneři mohli mít průměrně 15 dětí, pokud by se neomezovali. V rozvojových zemích je to průměrně 7 dětí na rodičku. Naopak ve vyspělých zemích je to dokonce průměrně 1,1-1,8 dětí na ženu. Plodnost je ovlivněna mnoha faktory. Partneři se mohou rozhodnout nemít děti vůbec nebo je mít nemohou.

Vždy jsou ale lidé ovlivněni v rozhodování o potomstvu zdravotním stavem, sociálně-ekonomickou situací, ambicemi v kariéře, výchovou a dalšími vlivy. Reálná plodnost je tedy o dost nižší.

Členění demografie

Podle Kalibové (2002, str.5) členíme demografii na 2 způsoby:

„1. Obor, který studuje a poznává zákonitosti a pravidelnosti demografické reprodukce, určuje projevy a podmíněnosti určitých populací, kterými jsou samotný biologický základ demografické reprodukce a ekonomické, sociální a přírodně geografické prostředí.

2. Obor, který nestuduje jen proces demografické reprodukce, ale i jeho podmíněnost a důsledky pro širokou oblast života lidí. V tomto případě se stává demografie studiem i jiných oborů např. biologických věd, sociologie nebo ekonomie. Demografie jako taková se vymezuje na hranicích přírodních a společenských věd.“

Demografii dělíme na 6 subdisciplín na základě různých kritérií:

- Demografická analýza
- Demografická metodologie
- Teoretická demografie
- Historická demografie
- Paleodemografie
- Regionální demografie

Demografická analýza se zabývá studiem jednotlivých složek reprodukce. Těmito složkami jsou míra plodnosti, potraty, úmrtnost na nemoci, manželství a rozvody. Studuje demografické události jako hromadné jevy s cílem vymezit jejich typické znaky a zkoumat proměnlivost těchto znaků v průběhu času a na určitém území. Pro získání dat se využívají různé dokumentace a údaje se snaží zasadit do vzájemných vztahů a souvislostí. Výsledkem jsou demografické ukazatele, které mohou být použity k analýze a plánování demografických trendů. Ze všech demografických událostí má studium úmrtnosti zvláštní postavení. Při analýze příčiny smrti a nemocnosti se totiž studium přibližuje sociálnímu lékařství a může poskytnout důležité informace o zdravotním stavu populace.

Demografická metodologie úzce navazuje na ostatní metodologické obory jako statistiku, matematiku, logiku a teorii pravděpodobnosti. Snaží se použít vhodné metody,

kteře jsou univerzální a mohou být použity pro různé typy demografických dat. Patří sem například demografická statistika, matematická demografie nebo demografické modely.

Teoretická demografie se zaměřuje na zobecnění pravidelností demografického vývoje jednotlivých populací a hledání pravidel pro vývoj jednotlivých demografických složek. Získané informace se pak mohou využít k vytvoření různých hypotéz, které mohou být zapojeny do demografické teorie, například demografické revoluce nebo populační optima. Navazuje na filosofii.

Historická demografie se zabývá studiem historických populací a hledáním vhodných historických pramenů. Pomocí analýzy populačního vývoje v historii ověřuje populační teorie a vytváří nové hypotézy.

Paleodemografie, která souvisí s historickou demografií, se zabývá rozbory populací v pravěku s využitím antropologických výzkumů a pozůstatků kostí.

Regionální demografie se zaměřuje na procesy na základě regionálních podobností a rozdílů. Studované regiony mohou být definovány pomocí administrativních hranic, například okres, kraj nebo stát, nebo rozděleny podle demografické homogenity. Regionální demografie má úzký vztah s geodemografií a geografii obyvatelstva, která řeší vývoj rozmístění a migraci obyvatelstva.

Demografie populace aplikuje teoretické poznatky a metodologii k analýze a hodnocení demografických událostí a trendů v konkrétní populaci nebo skupině populace. Tato analýza může poskytnout informace o velikosti, struktuře a vlastnostech populace a jejím vývoji. Tyto informace jsou důležité pro plánování a rozvoj politik ve vztahu k populaci, jako jsou například politiky zaměřené na rodičovství, zdravotní péči, bydlení nebo sociální služby. (Kalibová, 2005)

3.2 Porodnost

Porodnost (nebo také natalita) je pojem, která označuje rození dětí, což je chápáno jako hromadný jev a vztahováno k určité populaci. Spolu s úmrtností je nejdůležitější složkou v demografické reprodukci. Porodnost je také indikátorem sociálního rozvoje. Nejjednodušší ukazatel pro výzkum je hrubá míra porodnosti. Ta se určuje podle počtu živě narozených dětí a středního stavu obyvatelstva za určitý čas (nejčastěji za jeden rok). Tento ukazatel se uvádí v promilích. (Kalibová, 2002)

Podle Roubíčka (1997, str.223) z právního i demografického pohledu začíná život živým narozením dítěte. Z biologického hlediska začíná nicméně již početím, tato část života se nazývá vnitroděložní a rozdělujeme ho na období prvních 28 týdnů a na pozdější období až do konce těhotenství. V raném stádiu se pro označení plodu užívá výraz embryo a později foetus. Za životaschopné se dítě považuje, pokud může samostatně žít i mimo dělohu matky (i za pomoci inkubátoru atd.).

Za včasné narození dítěte se považuje 9 měsíců těhotenství a tyto děti se nazývají donošené dítě. Takto narozené děti běžně dosahují předepsané délky a hmotnosti. Pokud ji nedosahují, mluvíme tak o nezralých dětech. Nicméně předčasně narozené dítě neznamena nezralé, nejedná se totiž o synonymum, a i děti narozené předčasně mohou být děti zralé. Skončí-li těhotenství dříve než po 9 měsících a dítě je životaschopné, tak se jedná o porod předčasný. Pokud skončilo těhotenství za kratší dobu, než je 28 týdnů a dítě nejeví známky života, tak se jedná o potrat. Za živě narozené dítě se považuje dítě s porodní váhou vyšší než 500 gramů, v případě nižší váhy se čeká 24 hodin, zda plod přežije a stane se živě narozeným dítětem s vysokým rizikem nepřežití. V případě, že plod nepřežije 24 hodin, je považován za „živý“ potrat. Vitálními funkcemi, které se považují za známky života, jsou především dýchání, tep a pohyby. (Roubíček, 1997, str. 225-226)

Těhotenství dělíme na jednoduché a vícečetné (dvojčata, trojčata). V případě narození jednoho dítěte (jednoduché těhotenství) jsou zralými znaky váha 2500 gramů a délka 48 cm, u vícčetat je váha snižena na 1800 gramů a 45 cm délky. Pro vyžralost je důležité splňovat alespoň jeden ze zmíněných znaků. (Roubíček, 1997, str. 226)

Narozené děti se dělí do několika skupin podle různých faktorů. Dělí se na nemanželské a manželské a zvláštní kategorii zaujímají děti narozené do 8 měsíců po svatbě. Tyto děti jsou nazývané tzv. Děti předmanželských koncepcí (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 98,99).

Další kategorií jsou živě narozené a mrtvě narozené. Podle Koschina (2005, str. 71) do kategorie mrtvě narozených dětí spadají i děti, které zemřou 7 dní po porodu, jelikož je příčina smrti považována endogenní vliv. Mrtvorozenost je ovlivněna průběhem těhotenství, porodu a dostupnosti lékařské péče. Index mrtvorozenosti se dlouhá léta snižuje. Na začátku 20. století byla míra potratovosti 27 ‰ a již v roce 1990 byla míra potratovosti 4 ‰. U živě narozených se sleduje jejich pořadí narození do manželství nebo matce. (Kalibová, 2002)

3.3 Plodivost a plodnost

S porodností úzce souvisí i plodivost neboli fekundita. Plodnosti rozumíme jako schopnosti mužů a žen rodit děti. Výsledkem plodivosti je plodnost, také označovaná jako fertilita, která se vyjadřuje počtem narozených dětí. Počet narozených dětí určitému páru, závisí na reprodukčním chování a jejich fekunditě. Mnoho páru plánuje rodičovství a tím regulují počet narozených dětí a věkový rozdíl mezi nimi. Nejčastějším způsobem regulace těhotenství je antikoncepce různých druhů. Plodivost se u žen vztahuje pouze na reprodukční období, což se týká rozpětí věku 15-49 let. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 98,99)

3.4 Neplodnost

Opakem plodnosti je neplodnost neboli sterilita. Neplodnost je vždy diagnóza páru. Pár se považuje za neplodný, pokud dochází k pravidelnému nechráněnému pohlavního styku po dobu jednoho roku a žena neotěhotní.

Neplodnost se rozděluje na primární a sekundární neplodnost. Ženy, které nemohou otěhotnět spadají do primární neplodnosti. Do sekundární neplodnosti patří ženy, kterým se podařilo otěhotnět, ale těhotenství skončilo potratem (samovolným nebo umělým). (Řežábek, 2014, str.12)

Nejčastějšími příčinami neplodnosti jsou kouření, alkohol a drogy. Dále vysoká nadváha (případně obezita), dlouhodobé užívání antikoncepce, stres atd. (Řežábek, 2014)

3.5 Potratovost

Definice potratu je těhotenství, které bylo ukončeno vypuzením nebo vynětím mrtvého plodu z těla rodičky. Veškeré potraty je povinné hlásit podle legislativní normy. Existuje více druhů potratů:

„1. samovolný: spontánní vypuzení plodu z dělohy před ukončením 22. týdne těhotenství.

2. mimoděložní těhotenství: umělé ukončení mimoděložního těhotenství. Vzniká při uhnízdění oplodněného vajíčka mimo dělohu, většinou ve vejcovodu, popř. též ve vaječniku či dutině břišní.

3. umělé přerušování těhotenství (UPT): se provádí na základě písemné žádosti ženy. V této publikaci se UPT rozlišují na miniinterrupce a interrupce po 8. t. t. Miniinterrupce jsou umělé ukončení těhotenství prováděné vakuovou aspirací. Tato metoda je pro ženu šetrnější a lze ji provést v raném stádiu těhotenství, tj. do sedmého týdne u prvorodičky a do osmého týdne u druhorodičky. Interrupce po 8. t. t. zahrnuje ukončení těhotenství jinou metodou než interrupcí do 12 t. t. a u zdravotních důvodů do 24. t. t. Po uplynutí 12 týdnů

těhotenství, jen je-li ohrožen život ženy nebo je prokázáno těžké poškození plodu, nebo je prokázáno, že plod je neschopen života. Nepatří sem ukončení mimoděložního těhotenství.

4. ostatní potraty: tj. potrat, který si žena přivodila sama nebo potrat provedený či iniciovaný nedovoleně jinou osobou – jedná se převážně o tzv. kriminální potraty.“

(Zdravotnická statistika Potraty 2020, ÚZIS, str. 6)

Úroveň potratovosti se měří pomocí obecné míry potratovosti. Značí počet potratů na 1000 žen.

Ve většině vyspělých zemích je potrat jakéhokoliv typu legální. Nejznámějšími zeměmi, kde jsou potraty zakázané nebo omezené i v raném stádiu těhotenství jsou Polsko a nově i Spojené státy americké. Nejčastějšími důvody jsou náboženství a humánní stránka potratů. Častěji jsou pak ilegální v rozvojových zemích, kde i když plod ohrožuje život matky, tak je interrupce ilegální. V některých zemích se dokonce trestě stíhají i ženy, které samovolně potratí. V České republice (tehdy v Československu) jsou potraty zlegalizovány od roku 1957 (Zákon č. 68/1957 Sb.)

Úhrnná potratovost v ČR v roce 2008 stagnovala na úrovni 0,18, což je 0,43 potratů na 1 ženu za celé její reprodukční období. Průměrný věk žen, které potraty podstupují, je k roku 2015 30,3 roků. (Klufová, 2010) Podle ÚZIS ČR se trend potratů od roku 2015 snižuje. Počet umělých potratů se snižuje, ale naopak se zvyšuje počet samovolných potratů. To má na vině vysoký věk těhotných žen. (Klufová, 2010) Na začátku 90. let připadal jeden potrat na každé narozené dítě. V roce 2003 se poměr lehce snížil a na každého narozeného připadá necelý jeden potrat. (Klufová, 2010)

3.6 Natalitní politika

Pojmem natalitní politika rozumíme jako politiku porodnosti, která je součástí populační politiky. Jedná se o usměrňování demografického chování, které souvisí s plozením dětí pomocí přímých a nepřímých opatření jako jsou ekonomické, sociální, výchovné, zdravotní, právní a jiné. Opatření natalitní politiky mají i další sociální efekty jako jsou opatření, které vedou ke zvyšování a dorovnání životní úrovně, zdravotních služeb, podmínek bydlení atd. Tato opatření obecně regulují chování a usměrňují aktuální morální normy. Natalitní politika má dlouholetou tradici a vstupuje do popředí při jednání o zákonech, které se týkají interrupce, antikoncepce a zdravotnických služeb celkově. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 69,70)

Podle Kalibové, Pavlíka a Vodákové (2009, str. 69,70) lze z kulturně a sociálně antropologických výzkumů zjistit, že v organizovaných společenských útvarech se vždy

snažili porodnost regulovat z důvodu přírodních zdrojů obživy a s ohledem na přírodní prostředí. Aby se všechny lovecko-sběratelské společnosti chránili před populační přetlakem využívali k tomu více způsobů:

- a) „*Zákazem sexuálního styku při dlouhé době kojení– do 3 až 6 let (u většiny tropických národů s výjimkou amerických)*
- b) *Navazováním potratů používáním vhodných bylin (americké národy)*
- c) *utrácením narozených dětí, např. prvorozených nebo vadných (v silné míře u Eskymáků)*“ (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 70)

V opačném případě, kdy byla potřeba zvýšit populaci, vždy fungovalo mnohoženství a přivádění plodnějších žen z jiných kmenů. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 70)

Zmínky o prvních natalitních opatřeních jsou již z antiky. Ve středověku a v období liberalismu byla prováděna mírná, diferencovaná a sociálně zaměřená protinatální politika, nicméně spíše převažoval nezájem o dané téma. V období merkantilismu a absolutistických států v novověké Evropě začíná být natální politika pronatálního charakteru. Začátkem 20. století se více rozšiřuje prenatální politika. Ve Francii v roce 1918 vznikl první prototyp pronatálního opatření. Ten rok vznikla takzvaně vyrovnávací pokladna, jejímž principem bylo vyplácet přídatky na děti dělníkům z fondu vytvořeného bohatšími zaměstnavateli. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 70)

Natální politika se může měřit dvěma způsoby:

1. Pronatální politika- jsou to opatření, která vedou ke zvýšení porodnosti. Opatřeními mohou být porodné, bezplatné prenatální ošetření, lepší pracovní podmínky pro těhotné ženy, mateřská dovolená, slevy na daních, dotace na dětské stravování, oblečení, výstavba mateřských školek, jeslí a dětských domovů. dalšími opatřeními jsou snaha snížit věkovou hranici sňatku, zrovnoprávnění nemanželských a manželských dětí, zákaz interrupce a antikoncepce, propagace vzoru vícedětných rodin a spousta dalších opatření.
2. Protinatální politika- jsou to opatření, které vedou k omezení porodnosti. Dochází k uvolňování norem v oblasti antikoncepce a interrupce, podporuje se sterilizace, snížení porodnosti dětí s genetickými a zdravotními problémy, propagace vzoru bezdětných a jednodětných rodin, propagace celibátů, snaha zvýšit věkovou hranici sňatků. Protinatální politika není často propagována, většinou jen ve výjimečných

situacích a jedná se o propagaci u nižších vrstev a rasových menšin. Významným protinatálním opatřením si prošli obyvatelé v Číně, tzv. politika jednoho dítěte. Toto opatření bylo v Číně úspěšné a došlo ke snížení počtu obyvatel. Naopak v Indii dochází ke značným problémům. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 70, 71,72)

3.7 Populační politika

Cíl populační politiky vychází ze stanovení populačního optima. Populačním optimem se myslí početní růst a optimální počet obyvatelstva za současných podmínek. *„Populační politika je součástí sociální politiky společnosti a zahrnuje opatření v oblasti ekonomické, sociální, právní, administrativní a zdravotní, jejichž realizace vede k ovlivňování populačního vývoje“* (Kalibová, 2002, str.43) Opatření populační politiky je prováděno především formou finanční, materiální, výchovnou nebo psychologickou.

Populační politiku lze dělit na užší a širší vymezení. V širším vymezení zahrnuje veškerá opatření, které ovlivňují populační vývoj. Populační politika úzce souvisí se sociální politikou. Patří tam opatření, která dopomáhají ke zvýšení životní úrovně, životního prostředí, vytvoření lepších pracovních podmínek (a to především u žen). V užším vymezení se snaží prosadit opatření, která ovlivňují demografickou politiku. Demografická politika zahrnuje úmrtnost, porodnost, sňatečnost, rozvodovost či migraci a rozmístění obyvatel. Natální politika je nejužší rozdělení populační politiky. (Kalibová, 2002, str.43)

Vzhledem k historii a společenským podmínkám se k jednotlivým pojetím populační politiky každá část populace přiklání jinak. V Československu před 2. světovou válkou se kombinovala slabá pronatální politika s politikou vystěhovalectví. V 50. letech se prosazovala pronatální politika. Populační politika úzce souvisí s vyspělostí, ideologií, historií a kulturou jednotlivých států. Populační politiku mají i přírodní národy, které tím regulují početnost své populace vzhledem k obživě. V současné době vyspělé státy uvažují o populační politice bez přímých opatření, díky kterým by se mohl optimalizovat ekonomický a sociální rozvoj. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 90)

Teorie populační politiky zahrnuje různé typy populačních opatření, analýzu jejich ekonomické a společenské náročnosti, zkušenosti z historie a jiných společností a také odhady. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 90)

Do cílů populační politiky je potřeba zahrnout poznané zákonitosti populačního vývoje, biologické zákonitosti a ponechat prostor pro svobodné demografické chování. Úmrtnost je jeden ze zájmů, kde se jedinci, tak i společnost, snaží o prodloužení naděje

dožití. Společnost se snaží zlepšovat zdravotní péči a parametry životního prostředí, aby se lidé dožívali co nejvyššího věku. Pokud se úroveň dožití snižuje, je to indikátor neúčinné populační politiky. Naopak u porodnosti je zavádění opatření složitější. Stát nemůže určovat kolik dětí si pořídí. Cílem v této oblasti je zajistit rodinám podmínky, aby mohli rozšiřovat rodinu, tak jak si sami přejí bez negativních důsledků na svoji životní úroveň. Cíl populační politiky vychází ze stanovení populačního optima. Populačním optimem se myslí početní růst a optimální počet obyvatelstva za současných podmínek. Všechny komponenty musí být vyvážené, jinak může docházet k problémům. Například pokud se finančně podporují rodiny s více dětmi a zároveň je špatná bytová politika. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009, s. 90,91) Podle Kalibové (2002, s.44) Efektivnost populační politiky je těžká na zhodnocení a je předmětem neshod a diskuzí odborníků. Rozhodnutí o opatření populační politiky jsou náročná. Především v oblasti porodnictví nemají opatření dlouhodobý efekt a jsou nepravidelné napříč věkových struktur. Generačně se často opakují. Změny ve věkové struktuře ovlivňují změny nároků na školský, zdravotnický a sociální systém.

3.8 Faktory ovlivňující porodnost

Ekonomické faktory-vysoké náklady na výchovu dítěte a nízké příjmy mohou mít vliv na snížení porodnosti. Nízké příjmy mohou snižovat dostupnost zdravotní péče a potravin a tím ovlivnit zdraví matky a tím i porodnost. Vysoké náklady na dítě mohou být důvodem, proč některé páry děti nechtějí nebo si je nemohou dovolit, což vede k nižší porodnosti. (Basu, K., 2006)

Sociální a kulturní faktory-sociální faktory mají vliv na rozhodování žen, jestli se chtějí stát matkami. Ženy, které mají vysoké vzdělání a kariéru, mohou mít menší pravděpodobnost, že si založí rodinu nebo to ovlivní počet potomků. Na porodnost může mít vliv i sociální a kulturní tlak, který určuje roli ženy v rodině a společnosti. Náboženství může mít také vliv na porodnost svým postavením k rodičovství, antikoncepci, umělému oplodnění a potratům. (Eijkemans, M. J. C.,Klesse, M.,2017)

Zdravotní faktory-porodnost může ovlivnit vysoká či nízká dostupnost zdravotní péče. V zemích s vysokou dostupností zdravotní péče užívají ženy velmi často hormonální antikoncepci, která může mít vliv na jejich plodnost a zároveň i omezuje v průběhu užívání otěhotnění. Naopak v zemích, kde je nízká kvalita zdravotnictví, může docházet sice k větší porodnosti, ale zároveň i k vyšší mrtvorozenosti. (Schmidt, L., 2009)

Technologické faktory-umělé oplodnění a IVF mohou umožnit mít párům, které mají problém s plodností, mít děti. Zároveň umožňuje mít děti i ženám ve vyšším věku. V některých zemích může být ale tato metoda velmi nákladná, a ne každý si ji může dovolit. (Schmidt, L., 2009)

4 Analytická část

4.1 Úhrnná plodnost v České republice mezi lety 1993-2021

Tabulka 1 Úhrnná plodnost v ČR mezi lety 1993-2021

Úhrnná plodnost v ČR 1993-2021		
Rok	Úhrnná plodnost	První diference
1993	1,67	
1994	1,44	-0,23
1995	1,28	-0,16
1996	1,19	-0,09
1997	1,17	-0,02
1998	1,16	-0,01
1999	1,13	-0,03
2000	1,14	0,01
2001	1,15	0,01
2002	1,17	0,02
2003	1,18	0,01
2004	1,23	0,05
2005	1,28	0,05
2006	1,33	0,05
2007	1,44	0,11
2008	1,50	0,06
2009	1,49	-0,01
2010	1,49	0,00
2011	1,43	-0,06
2012	1,45	0,02
2013	1,46	0,01
2014	1,53	0,07
2015	1,57	0,04
2016	1,63	0,06
2017	1,69	0,06
2018	1,71	0,02

2019	1,71	0,00
2020	1,71	0,00
2021	1,83	0,12

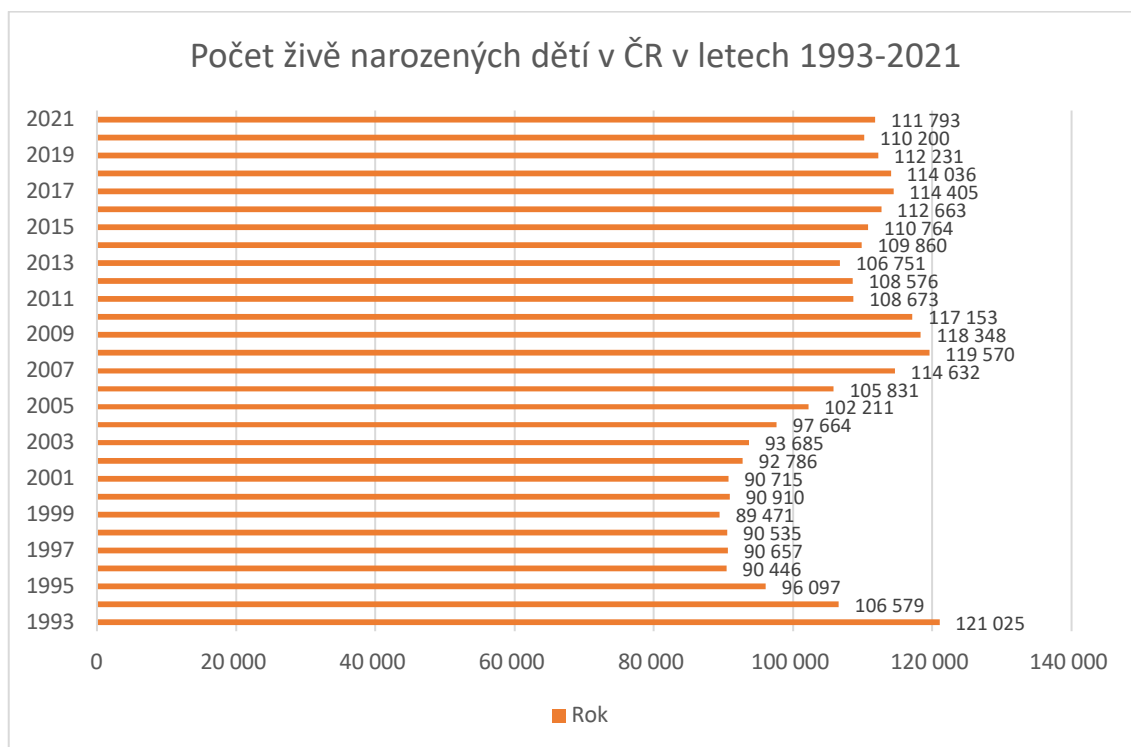
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z tabulky 1 můžeme analyzovat vývoj úhrnné plodnosti od roku 1993-2021. V České republice se považuje za prostou reprodukci populace 2,1 dítěte na jednu ženu.

V tabulce můžeme vidět, že úhrnná plodnost se celé sledované období držela pod hodnotou 2 a z velké části pod hodnotou 1,5, což byla v roce 2007 průměrná hodnota v EU. V dnešní době 1,5 považujeme jako nízkou hranici plodnosti. (Bartoňová a kol.,2008) Od roku 1993 úhrnná plodnost v ČR klesala až do roku 1999. Mezi lety 2000-2008 hodnota stoupala. Od roku 1995-2005 byla úhrnná plodnost pod 1,3 dětí na ženu a v některých letech i pod hodnotou 1,2. V letech 2009 a 2010 byla úhrnná plodnost 1,49. Od roku 2012 do konce sledovaného období hodnota rostla v roce 2021 byla úhrnná plodnost 1,83 dítěte na jednu ženu.

4.2 Vývoj porodnosti v České republice mezi lety 1993-2021

Graf 1 Počet živě narozených v ČR v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 1 lze analyzovat, že porodnost byla ve sledovaném období velmi proměnlivá. Nejvíce živě narozených dětí se narodilo ze sledovaného období v roce 1993, konkrétně 121 025. Následně začala porodnost strmě klesat a již následující rok se narodilo o 14 446 živě narozených méně. Trend klesání nadále pokračoval až do roku 2001 s výjimkou roku 2000, kdy počet narozených nepatrně stoupl. V roce 2002 porodnost začala opět stoupat a mezi lety 2007-2010 porodnost strmě stoupla. Měli na to vliv tzv. Husákovy děti, kteří začali rozšiřovat své rodiny. Od roku 2011 porodnost klesla oproti předchozím rokům, avšak opět se v průběhu let zvyšovala až na rok 2012, kdy hodnota klesla o jednotky. Od roku 2018 má porodnost opět klesající trend. Nejméně narozených dětí bylo v roce 1999, kdy se narodilo 89 471.

Porodnost je ovlivněná i migrací např. ze Slovenska či Ukrajiny.

Tabulka 2 Hrubá míra porodnosti v ČR v letech 1993-2021

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	10 330 607	121 025	11,72	
1994	10 336 162	106 579	10,31	-1,40
1995	10 330 759	96 097	9,30	-1,01
1996	10 315 353	90 446	8,77	-0,53
1997	10 303 642	90 657	8,80	0,03
1998	10 294 943	90 535	8,79	0,00
1999	10 282 784	89 471	8,70	-0,09
2000	10 272 503	90 910	8,85	0,15
2001	10 224 192	90 715	8,87	0,02
2002	10 200 774	92 786	9,10	0,22
2003	10 201 651	93 685	9,18	0,09
2004	10 206 923	97 664	9,57	0,39
2005	10 234 092	102 211	9,99	0,42
2006	10 266 646	105 831	10,31	0,32
2007	10 322 689	114 632	11,10	0,80
2008	10 429 692	119 570	11,46	0,36
2009	10 491 492	118 348	11,28	-0,18

2010	10 517 247	117 153	11,14	-0,14
2011	10 496 672	108 673	10,35	-0,79
2012	10 509 286	108 576	10,33	-0,02
2013	10 510 719	106 751	10,16	-0,18
2014	10 524 783	109 860	10,44	0,28
2015	10 542 942	110 764	10,51	0,07
2016	10 565 284	112 663	10,66	0,16
2017	10 589 526	114 405	10,80	0,14
2018	10 626 430	114 036	10,73	-0,07
2019	10 669 324	112 231	10,52	-0,21
2020	10 700 155	110 200	10,30	-0,22
2021	10 500 850	111 793	10,65	0,35

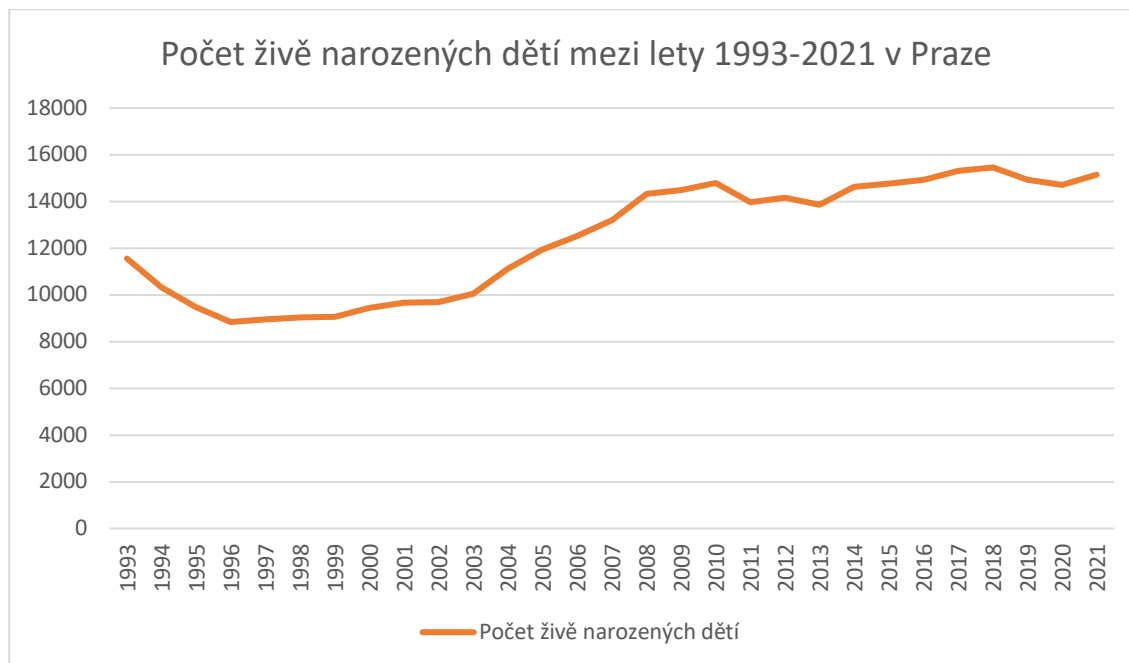
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V tabulce 2 můžeme pozorovat, že hrubá míra porodnosti od roku 1993 klesala až do roku 1999, kromě roku 1997, kdy lehce stoupla. Od roku 2000 hrubá míra porodnosti rostla až do roku 2000. V roce 2009 se hrubá míra porodnosti snížila o 0,18 promile a následně klesala do roku 2013. Nejvyšší pokles mezi lety 2009 a 2013 byl v roce 2011 o 0,79 promile. V období 2014-2017 hrubá míra porodnosti mírně rostla. V následujících letech opět klesala až do roku 2021, kdy opět stoupla. V letech 2020 a 2021 byla hodnota ovlivněna pandemií Covid-19, která měla vliv na snížení počtu obyvatel v ČR. Nejvyšší hrubá míra porodnosti byla v roce 1993, kdy činila 11,72 promile, naopak nejnižší hodnota byla v roce 1999 s hodnotou 8,70 promile.

4.3 Vývoj porodnosti v regionech ČR od roku 1993-2021

Hlavní město Praha

Graf 2 Počet živě narozených v Praze v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu můžeme vidět, že porodnost ze začátku sledovaného období klesala a později začala narůstat až na pár odchylek. V roce 1993 se v Praze narodilo 11 557 živě narozených dětí. V následujících letech se rodilo pod 10 000 živých dětí až do roku 2003, kdy se již narodilo 10 057 živých dětí. Od roku 2003 porodnost stoupala a v roce 2010 se narodilo 14 792 živých dětí. Od roku 2011 porodnost více stoupala, než klesala a v roce 2018 se narodilo nejvíce živých dětí (15 460 živě narozených). V posledním sledovaném roce se narodilo 15 157 živých dětí.

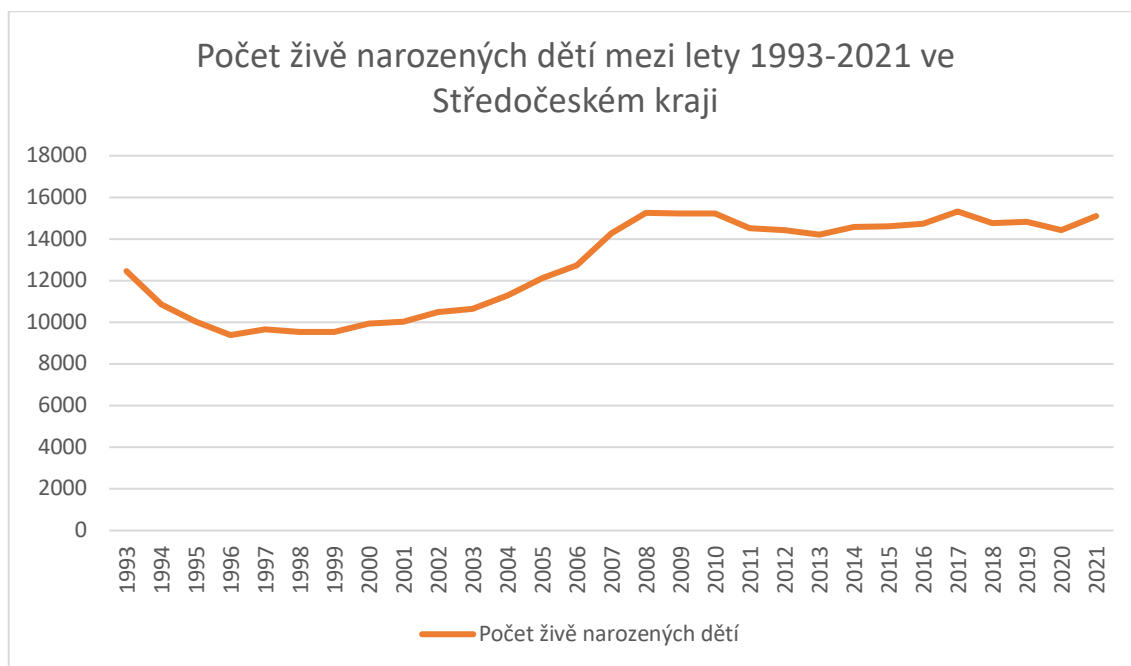
Hrubá míra porodnosti

Hrubá míra se od roku 1993 držela pod hranicí 10 promile až do roku 2004. V roce 2005 již přesahovala 10 promile a nadále rostla. V letech 2009, 2011 a 2013 nastal menší propad oproti předchozím rokům, ale i přesto se hodnota držela nad 11 promile. Mezi lety 2014 a 2015 se hodnota nezměnila a stagnovala na hodnotě 11,69 promile. V letech 2018-2020 hodnota klesala a v roce 2021 dosáhla hodnota svého vrcholu a narodilo se necelých 12 dětí na 1000 obyvatel (11,97 promile).

Největší propad hrubé míry porodnosti ve sledovaném období nastal v mezi lety 1993 a 1994, kdy propadla o 1 promile. Nejnižší hrubá míra porodnosti byla v roce 1996 s hodnotou 7,32 promile. (Příloha 1)

Středočeský kraj

Graf 3 Počet živě narozených ve Středočeském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 3 můžeme analyzovat, že porodnost ve Středočeském kraji se koncem tisíciletí snižovala. V roce 1993 se narodilo 12 468 živých dětí, oproti tomu v roce 1999 se narodilo pouze 9 524 živých dětí. Od roku 2000 porodnost začala postupně stoupat až do roku 2008. Mezi lety 2009-2013 počet živě narozených lehce klesal. Od roku 2014 do roku 2021 můžeme sledovat kolísání hodnot. V roce 2017 se narodilo 15 323 živě narozených, což je nejvíce za celé sledované období. V roce 2021 se narodilo 15 111 živě narozených dětí.

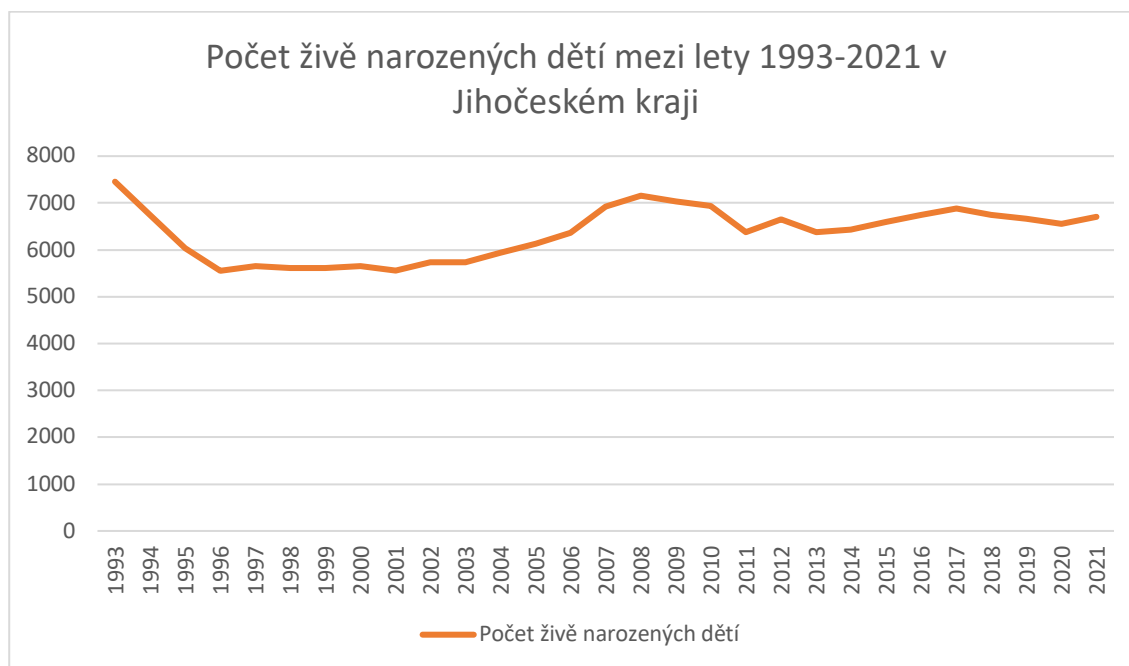
Hrubá míra porodnosti

V roce 1993 se narodilo ve Středočeském kraji 11,24 dětí na 1000 obyvatel. V následujících letech hodnota klesla pod 10 promile a v roce 1996 byla zaznamenána nejnižší hodnota 8,49 promile. V roce 1997 se hodnota zvedla a v dalších dvou letech opět klesla.

Mezi lety 2000 a 2008 nastal růst, a právě v roce 2008 hodnota dosáhla svého vrcholu za sledované období a narodilo se 12,53 dětí na 1000 obyvatel. Mezi lety 2009 a 2015 počet narozených na 1000 obyvatel klesal s výjimkou roku 2014, kdy se hodnota opět zvýšila. Sledované období je zakončené rokem 2021, kdy se narodilo 10,95 dětí na 1000 obyvatel. (Příloha 2)

Jihočeský kraj

Graf 4 Počet živě narozených v Jihočeském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 4 můžeme pozorovat, že porodnost již neměla tak velké odchylky, jako v předešlých krajích. V Jihočeském kraji se nejvíce živě narozených narodilo v prvním roce sledovaného období, kdy se narodilo 7 455 dětí. V následujících letech přišel pokles porodnosti a mezi lety 1996-2003 se porodnost pohybovala meziročně přes 5 500 živě narozených. Nejnižší zaznamenaná porodnost za sledované období byla v roce 1996, v roce 2001 se narodilo oproti roku 1996 pouze o jedno živě narozené dítě více, tedy 5 554 dětí. Od roku 2002 počet živě narozených stoupal až do roku 2008, kdy se narodilo 7 155, o rok později se narodilo 7 027 dětí. Od roku 2010 porodnost mírně stoupala i klesala a do konce sledovaného období již nepřesáhla 7 000 živě narozených. V roce 2021 se narodilo 6 699 živých dětí.

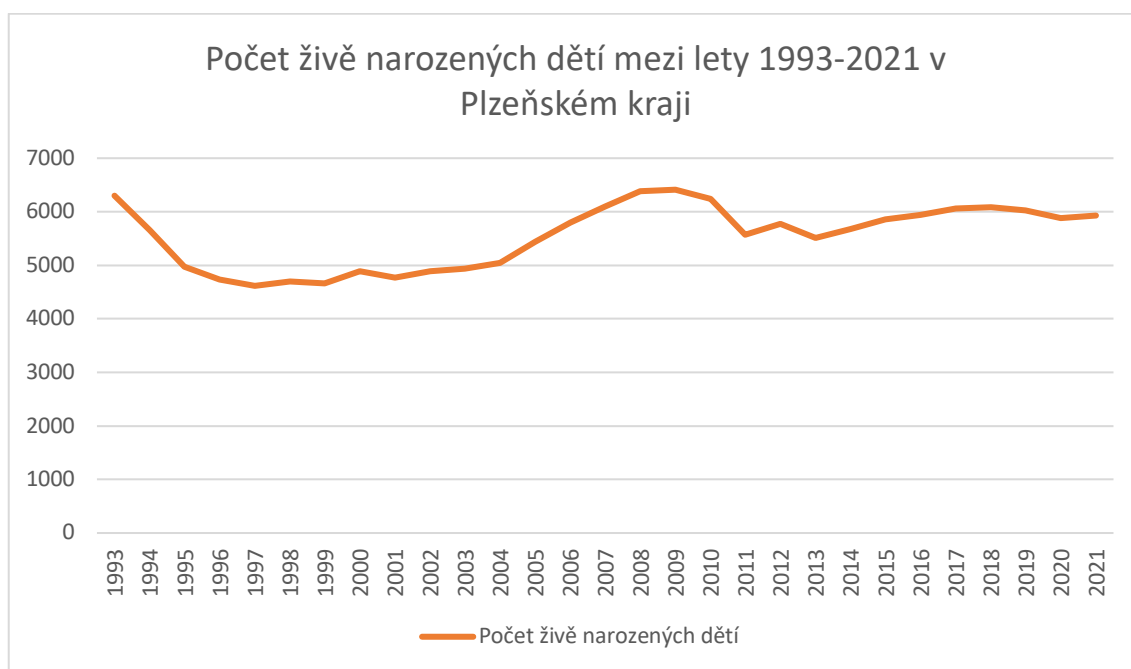
Hrubá míra porodnosti

V Jihočeském kraji hrubá míra porodnosti dosáhla nejvyšší hodnoty 11,91 již v roce 1993, následujících třech letech se hodnota propadla o 3,05 promile na nejnižší hodnotu 8,86 promile za celé sledované období. Od roku 1995 až do roku 2005 byla hodnota nižší než 10 živě narozených dětí na 1000 obyvatel.

Nad hodnotu 11 promile se hrubá míra porodnosti dostala také v letech 2008 a 2009. Mezi lety 2010 a 2011 proběhl jeden z větších propadů na sledované období o 0,84 promile. V posledním roce sledovaného období v roce 2021 byla hodnota hrubé míry porodnosti 10,53 promile. (Příloha 3)

Plzeňský kraj

Graf 5 Počet živě narozených ve Plzeňském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V Plzeňském kraji se v první sledovaném roce narodilo 6 304 živých dětí. V následujících letech hodnota klesala do roku 1997. Na grafu 5 můžeme vidět, že mezi lety 1998-2001 porodnost střídavě rostla a klesala. Od roku 2002 porodnost rostla a v roce 2009 se narodilo 6 412 živě narozených dětí, což je nejvíce za celé sledované období. Z křivky grafu 5 si můžeme všimnout, že mezi lety 2010-2013 porodnost opět střídavě klesala a rostla. Od roku 2014 počet živě narozených vzrostl, ale v roce 2019 a 2020 se počet narozených

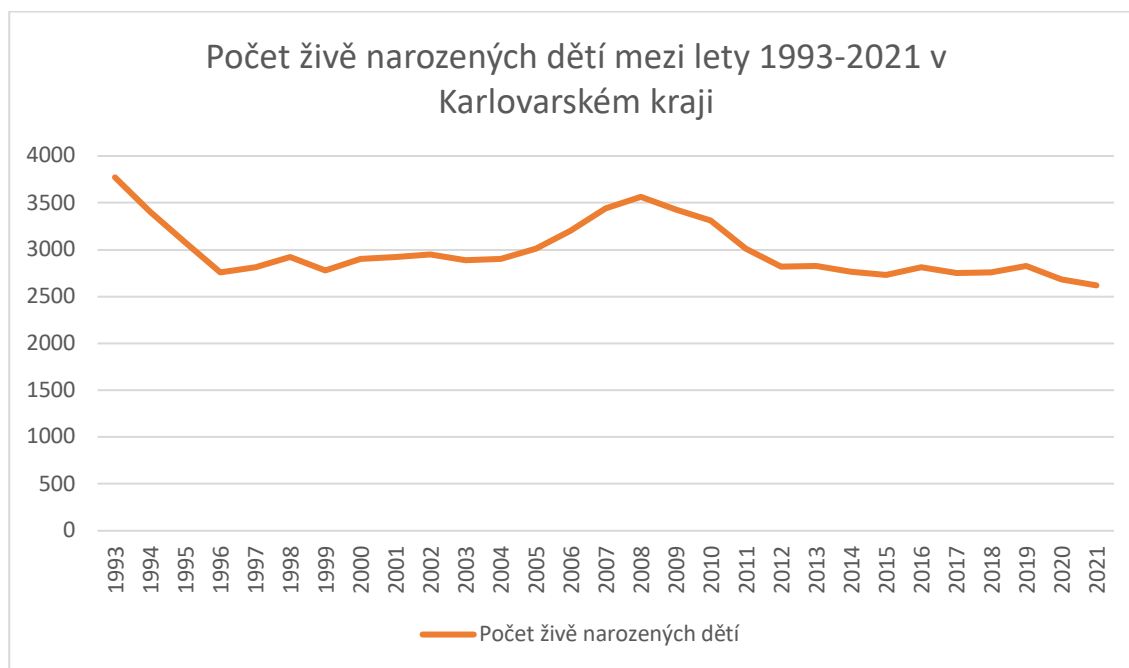
snížil. V posledním sledovaném roce se počet živě narozených zvýšil oproti předešlému roku pouze o 57 dětí a zakončil tak sledované období s počtem 5 933.

Hrubá míra porodnosti

V Plzeňském kraji hodnota hrubé míry porodnosti mezi lety 1995-2004 stagnovala pod 10 promile. Od roku 2005 se hodnota zvedla nad 10 promile a v letech 2008 a 2009 byla hodnota nad 11 promile. V roce 2011 klesla hodnota na 9,74 promile. Mezi lety 2016-2019 se hodnota HMP pohybovala mezi 10,18 a 10,47 promile. V posledním sledovaném roce se narodilo 10,28 dětí na 1000 obyvatel. (Příloha 4)

Karlovarský kraj

Graf 6 Počet živě narozených v Karlovarském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

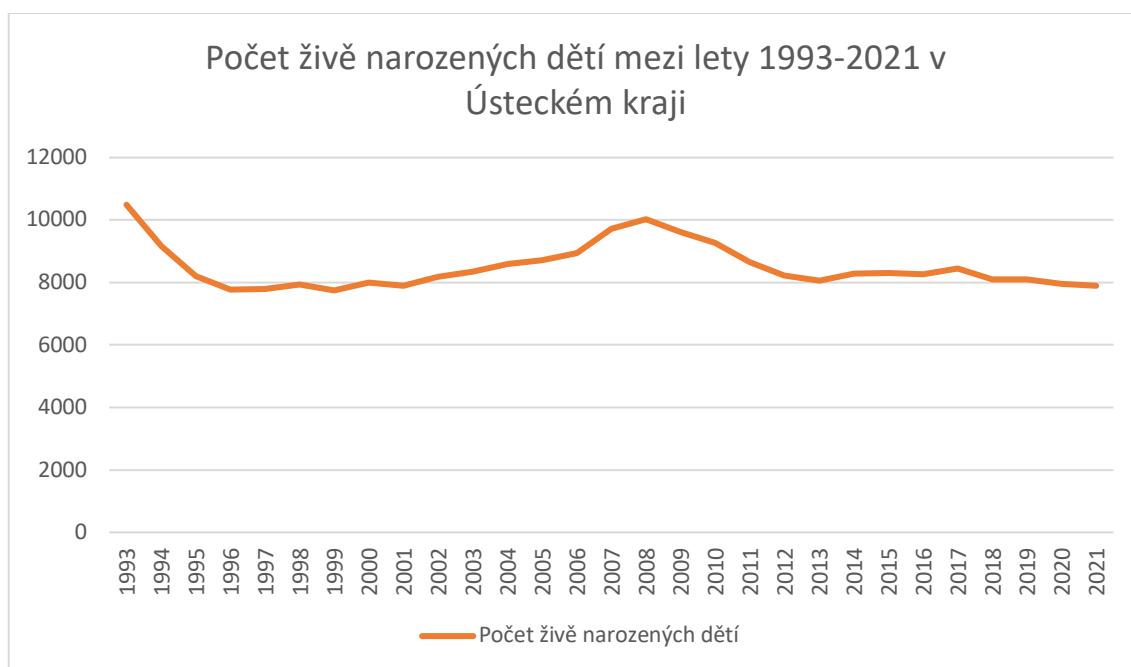
Na grafu 6 můžeme vidět, že mezi lety 1993-1996 porodnost v Karlovarském kraji prudce klesla. V následujících letech porodnost živě narozených mírně rostla a v roce 2003 nastal větší propad a narodilo se o 62 méně živě narozených dětí než v roce 2002, kdy se narodilo 2949 dětí. Od roku 2004-2008 počet živě narozených rostl a v roce 2008 se narodilo 3 562 dětí. V dalších letech se počet živě narozených spíše snižoval s výjimkou některých let. V roce 2021 byl počet živě narozených 2619.

Hrubá míra porodnosti

Za sledované období se v Karlovarském kraji se z větší části hodnota hrubé míry porodnosti držela pod hodnotou 10. Mezi lety 1993 a 1995 byla hodnota vyšší než 10, v roce 1993 dosáhla hrubá míra porodnosti svého vrcholu a narodilo se 12,4 děti na 1000 obyvatel. Nad hodnotou 10 se držela hrubá míra porodnosti i mezi lety 2006 až 2010. Nejnižší hodnota byla zaznamenaná v roce 1999, kdy se narodilo 9,11 dětí na 1000 obyvatel. (Příloha 5)

Ústecký kraj

Graf 7 Počet živě narozených v Ústeckém kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 7 můžeme pozorovat, že stejně jako v předešlých krajích se v Ústeckém kraji porodnost mezi 1993-1996 rychle snižovala. Do roku 2001 počet živě narozených kolísal a od roku 2002 můžeme sledovat nárůst do roku 2008, ve kterém se živě narodilo 10 031 dětí. Po roce 2008 až do konce sledovaného období počet živě narozených převážně klesal až na výjimky v některých letech, kdy počet nepatrně stoupl. V poslední sledovaném roce se narodilo 7 886 živě narozených dětí. Můžeme na grafu 7 pozorovat, že za sledované období počet živě narozených přesáhl 10 000 ve dvou letech, v roce 1993, kdy se narodilo 10 491 dětí a v roce 2008, kdy se narodilo již zmiňovaných 10 031 dětí.

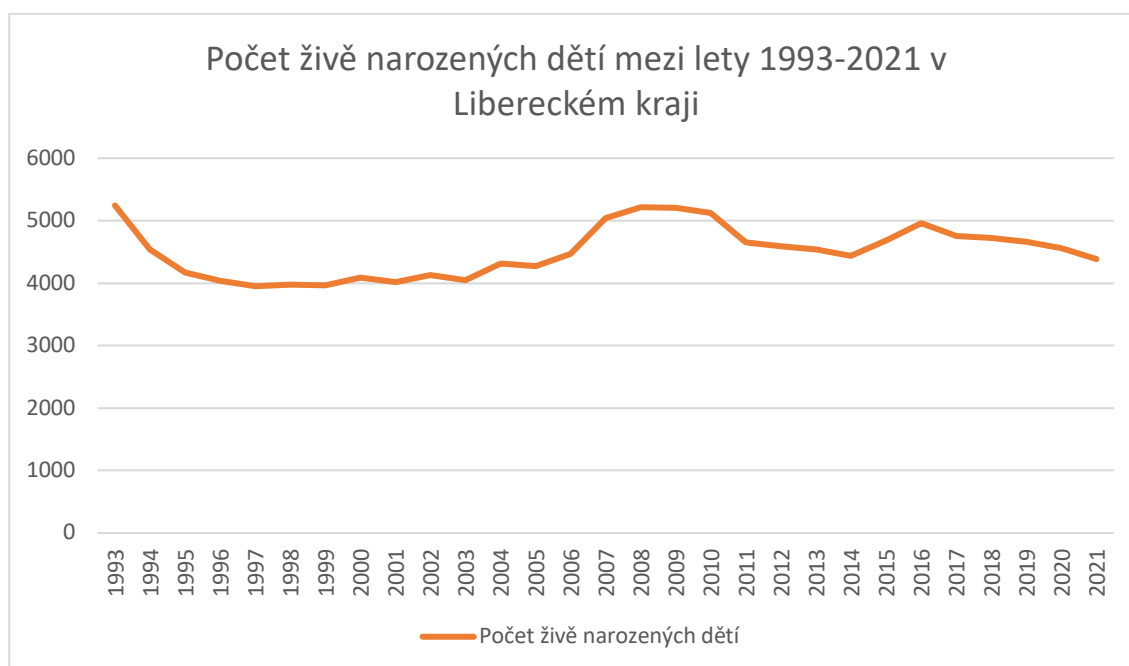
Hrubá míra porodnosti

V Ústeckém kraji byl meziroční růst sledován mezi lety 2002-2008. Svého vrcholu hmp dosáhla již v prvním sledovaném roce 1993. V roce 1993 se narodilo 12,71 dětí na 1000 obyvatel. Naopak nejmenší hmp bylo zaznamenáno v roce 1999, kdy na 1000 obyvatel připadalo 9,37 narození.

Mezi lety 2003-2017 se hodnota hmp pohybovala nad 10 promile s výjimkou roku 2012 (hmp 9,93) a 2013 (hmp 9,76), kdy klesla pod hodnotu 10 promile. Od roku 2018 do roku 2020 hmp klesala. V posledním sledovaném roce se hodnota zvedla o 0,17 promile na 9,87 narození na 1000 obyvatel. V roce 2021 hmp ovlivnil především počet obyvatel, který se za celé období poprvé klesl pod 80 000 obyvatel. (Příloha 6)

Liberecký kraj

Graf 8 Počet živě narozených v Libereckém kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

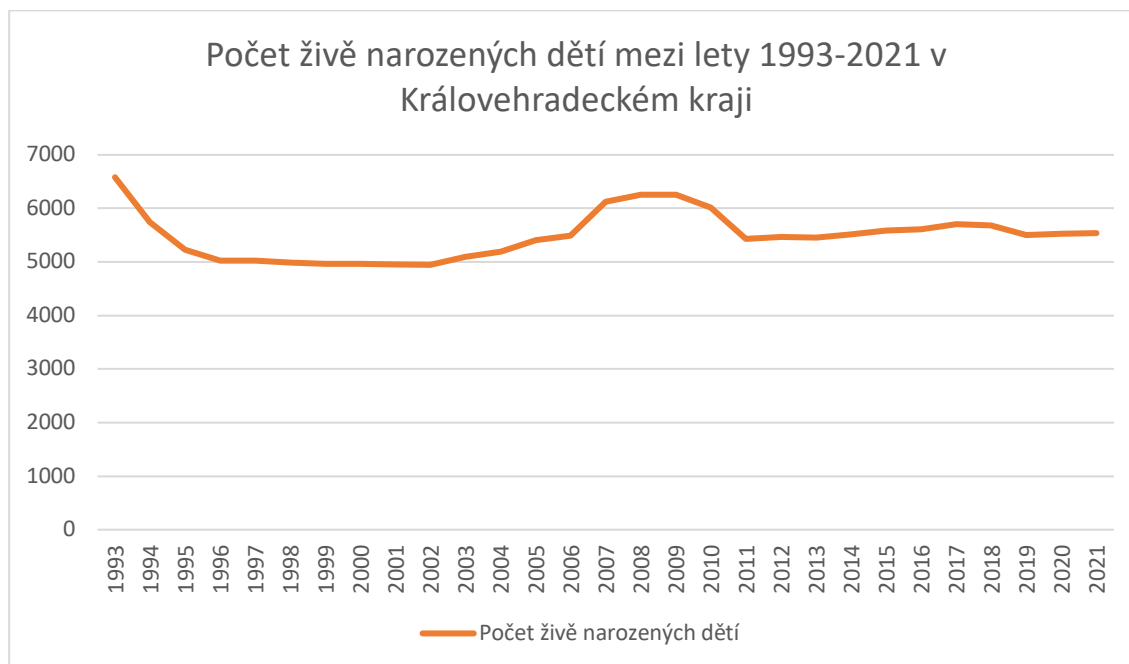
V Libereckém kraji od roku 1993, kdy se narodilo 5 244 živě narozených dětí se postupně snižoval do roku 1997. V následujících letech počet živě narozených střídavě klesal a stoupal. V roce 2006 se živě narodilo 4 466 dětí a počet se začal zvyšovat do roku 2008. V dalších letech se počet snižoval až na výjimky v letech 2015 (4 683 dětí) a 2016 (4 960 dětí). V roce 2021 se bylo 4 386 živě narozených.

Hrubá míra porodnosti

V Libereckém kraji byly hodnoty hmp meziročně velmi proměnlivé. Nejvyšší hodnota byla naměřena v roce 1993, kdy hmp byla 12,25 promile. Následující rok se hmp snížilo o největší hodnotu 1,65 promile. Nejnižší hodnota byla 9,21 v roce 1997. Nejvyšší nárůst o 1,28 byl mezi lety 2006 a 2007. Ačkoliv byly ve sledovaném období hodnoty proměnlivé, od roku 2006 až do konce sledovaného období hodnota hmp neklesla pod 10 promile. V posledním sledovaném roce se narodilo 10,04 dětí na 1000 obyvatel Libereckého kraje. (Příloha 7)

Královehradecký kraj

Graf 9 Počet živě narozených v Královehradeckém kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

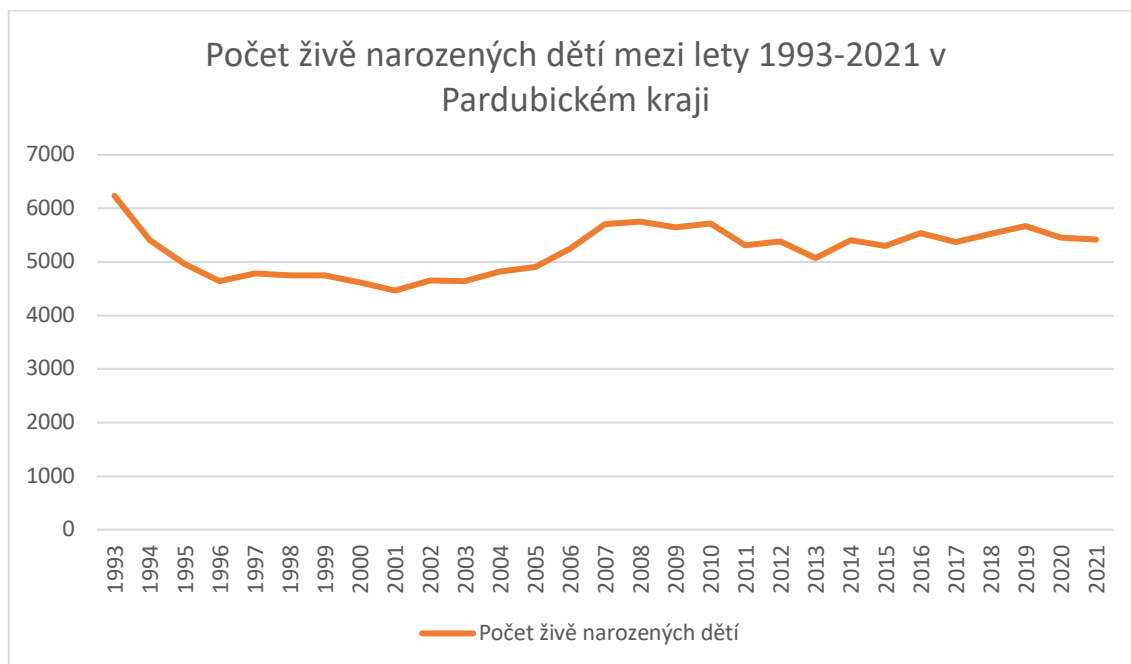
V Královehradeckém kraji se kromě v letech 1997 a 2000 počet živě narozených snižoval do roku 2002. Největší propad můžeme vidět na grafu 9 mezi lety 1993–1995, za 2 roky se počet snížil z 6 582 živě narozených na 5 230 živě narozených. Od roku 2003 můžeme na grafu 9 sledovat nárůst až do roku 2009, kdy se narodilo 6 261 živých dětí. O rok později sice počet klesl, ale stále přesahoval 6 tisíc, přesněji 6 021. V roce 2011 se již narodilo o 584 méně osob. Od roku 2012 počet mírně rostl, kromě let 2013, 2018 a 2019. V posledním sledovaném roce se narodilo 5 537 dětí.

Hrubá míra porodnosti

V Královehradeckém kraji můžeme pozorovat spíše menší meziroční diferenci. Největší poklesy jsou zaznamenány v letech 1994 (-1,51 promile), 1995 (-0,93 promile) a 2011 (-1,05). Nejvíce narozených na 1000 obyvatel bylo v roce 1993 (11,87). Nejnížší hodnoty hmp jsou v letech 1995-2004, přičemž nejnížší hodnota 8,99 promile je z roku 1999. Nejvyšší hodnota hmp je 11,87 z roku 1993. I v období 2007-2009 se hodnota hmp dostala přes 11 narozených dětí na 1000 obyvatel. (Příloha 8)

Pardubický kraj

Graf 10 Počet živě narozených v Pardubickém kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na křivce grafu 10 lze vidět, že v Pardubickém kraji počet živě narozených byl kolísavý. V roce 1993 se narodilo 6 234 živě narozených a již o 3 roky později v roce 1996 se narodilo o 1 587 méně dětí, konkrétně se živě narodilo 4 648 dětí. O rok později se počet opět mírně zvýšil, v letech 1997 a 1998 se narodilo stejný počet živě narozených, konkrétně 4 714 a počet převážně stále klesal, ale v roce 2002 se počet zvýšil v rámci jednotek. Od roku 2004 se rodilo více živě narozených dětí až do roku 2008, kdy se narodilo 5 752 osob. Mezi lety 2009-2018 počet střídavě rostl a klesal. V letech 2018 a 2019 počet živě narozených vzrostl, v posledních 2 sledovaných letech počet živě narozených opět klesal.

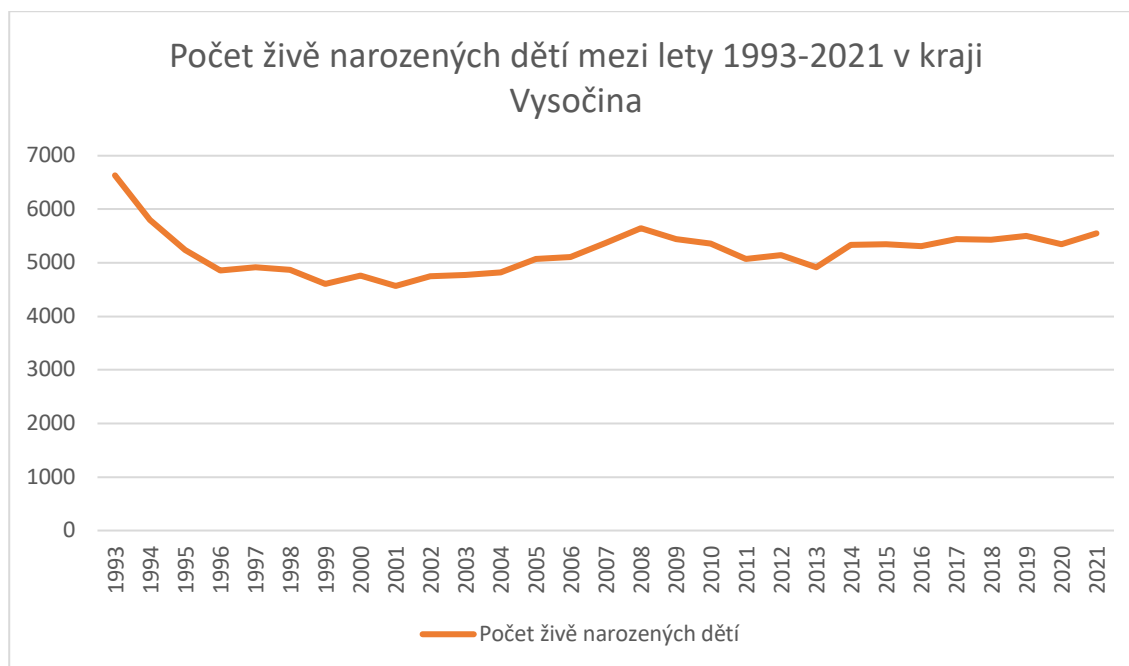
Hrubá míra porodnosti

V Pardubickém kraji dosáhla hodnota hmp nejvyšší hodnoty v roce 1993 (12,22). V následujících letech střídavě klesala a rostla a držela se pod hodnotou 10 promile až do roku 2005. Nejnižší hodnotu můžeme pozorovat v roce 2001 (8,79 promile). Od roku 2006 až do konce sledovaného období se hmp drželo nad 10 narozenými na 1000 obyvatel s výjimkou roku 2013, kdy se spadla hodnota pod 10 promile. V letech 2007, 2008, 2010 se narodilo přes 11 dětí na 1000 obyvatel.

Při bližší analýze si můžeme všimnout, že počet obyvatel v Pardubickém kraji je stabilní a nemá velké odchylky. (Příloha 9)

Kraj Vysočina

Graf 11 Počet živě narozených v kraji Vysočina v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V kraji Vysočina se v roce 1993 narodilo 6 633 živě narozených, což je nejvíce za celé sledované období. Na grafu 11 můžeme vidět, že počet v následujících letech klesl a kolísavě mírně rostl i znovu klesal. Od roku 2002 počet živě narozených stoupl a v roce 2008 se narodilo 5 649 živě narozených dětí. Od roku 2009 počet nepravidelně klesal a rostl, ale kromě roku 2013, kdy se narodilo 4 920 živě narozených, počet přesahoval 5 000 živě narozených. V posledním roce sledovaného období se živě narodilo 5 547 dětí.

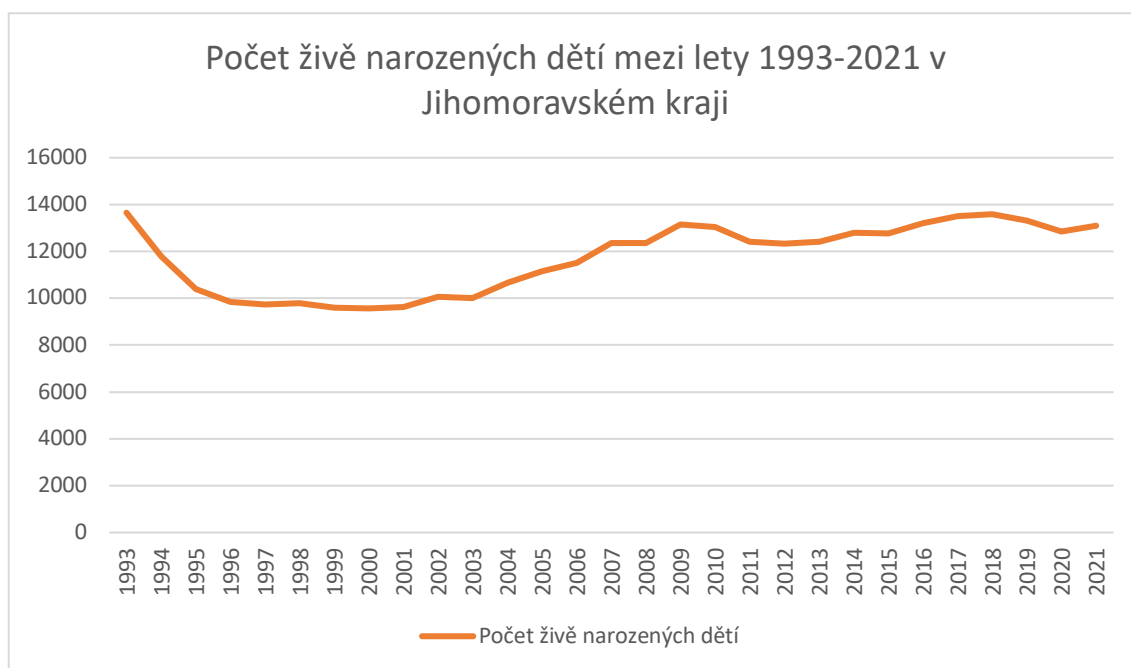
Hrubá míra porodnosti

Na Vysočině můžeme opět pozorovat, že hmp mezi lety 1996-2005 byla nižší než 10 promile. Nejvyšší hodnoty dosáhla také v roce 1993 (12,88) a následující 3 roky byl propad o 3,45 promile. V roce 2006 je zaznamenáno přesně 10 narození na 1000 obyvatel.

Počet obyvatel se v kraji Vysočina téměř nezměnil a pohyboval se okolo 51 000. V posledním sledovaném roce je zaznamenána hmp 11,02 promile, což je druhý nejvyšší výsledek za sledované období. (Příloha 10)

Jihomoravský kraj

Graf 12 Počet živě narozených v Jihomoravském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na křivce grafu 12 lze vidět, že v Jihomoravském kraji se většinu sledovaného období počet živě narozených držel nad hodnotou 10 000. Pod počtem 10 000 živě narozených bylo období mezi lety 1996-2001, kdy docházelo k mírném nepravidelnému růstu a snižování počtu živě narozených. V roce 2002 se narodilo 10 067 živě narozených, ale hned v následujícím roce počet klesl o 60 živě narozených dětí. Od roku 2006 počet stoupal a v letech 2013 a 2014 se narodil stejný počet živě narozených. Do konce sledovaného období lze sledovat, že počet nepravidelně stoupal a klesal. V roce 2021 se živě narodilo 13 085 dětí.

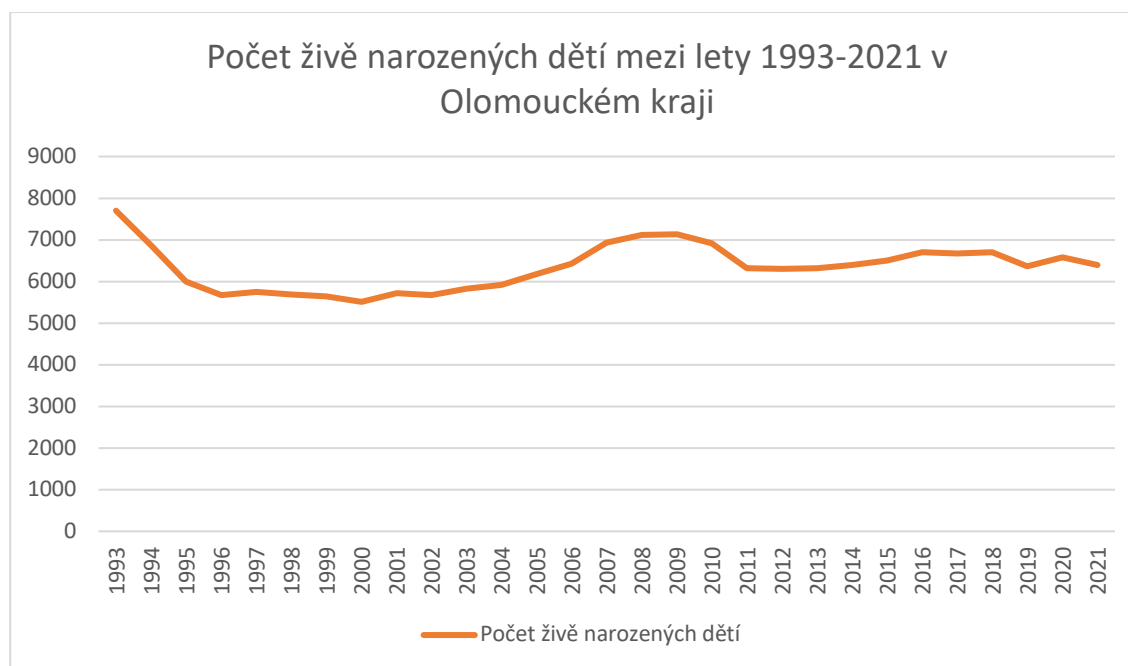
Hrubá míra porodnosti

V Jihomoravském kraji se hmp v letech 1996-2003 držela pod 9 narozených na 1000 obyvatel. Od roku 1999 se hodnota hmp pomalu zvyšovala a s menšími výkyvy se dostala až na hodnotu 11,43 promile v roce 2009, což je třetí nejvyšší hodnota hmp.

Nejvyšší hodnota za celé sledované období je opět z roku 1993 (11,90 promile). V roce 2021 je hodnota hrubé míry porodnosti 11,07 promile. (Příloha 11)

Olomoucký kraj

Graf 13 Počet živě narozených v Olomouckém kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 1993 se v Olomouckém kraji narodilo 7 699 živě narozených dětí, což je nejvyšší hodnota za sledované období. Do roku 1996 počet výrazně klesl o 2 020 živě narozených. V dalších letech lze na grafu 13 pozorovat, že se počet živě narozených pohyboval pod 6 000. Od roku 2003 se počet dětí postupně zvedal a v roce 2009 se živě narodilo 7 134 dětí. Do konce sledovaného období počet rostl a klesal v nepravidelných intervalech.

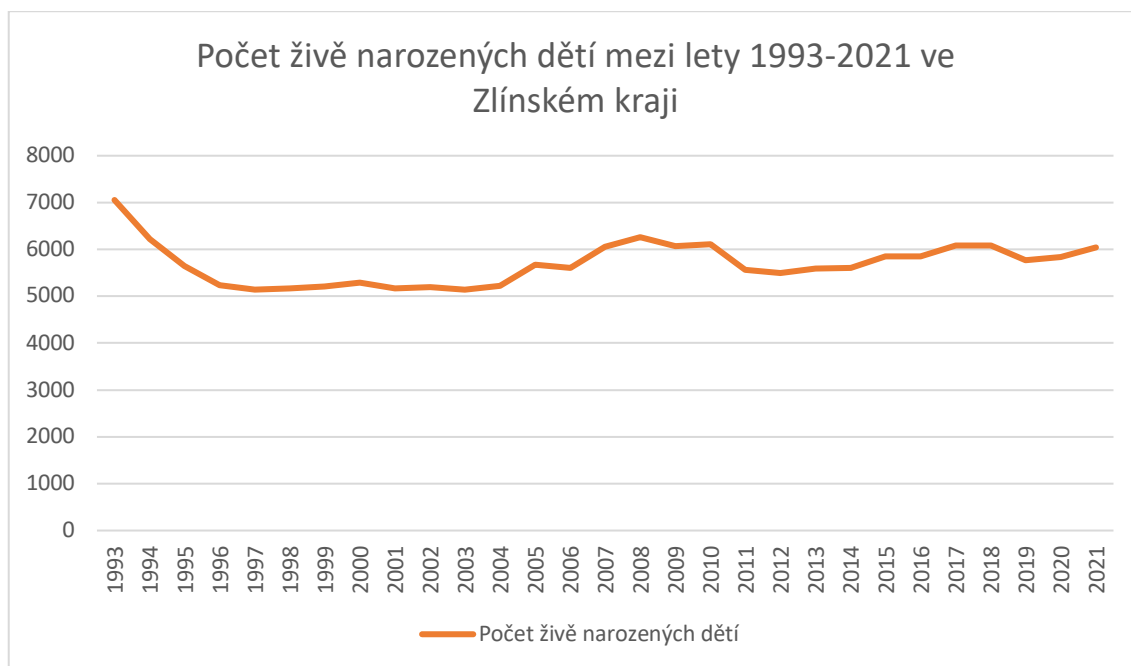
Hrubá míra porodnosti

V Olomouckém kraji můžeme pozorovat, že hmp neměla až na pár let velké výkyvy hodnot a střídavě rostla a klesala. Nejvyšší hodnoty 11,94 promile dosáhla hmp v roce 1993 a v následujících letech klesala hrubá míra porodnosti velmi rychle. V letech 1998 a 1999 se hodnota snížila o 0,06 promile. V roce 1999 zároveň dosáhla nejnižšího počtu narození na 1000 obyvatel (8,73 promile). Mezi lety 2003 a 2009 hmp pomalu stoupala, v roce 2009 dosáhla další vysoké hodnoty 11,11 promile. V následujících dvou letech přišel velký pokles

dohromady o 1,24 promile. Mezi lety 2012-2016 hrubá míra porodnosti mírně rostla a mezi lety 2017-2021 každoročně hodnota klesala a rostla. V posledním sledovaném roce hrubá míra porodnosti byla 10,25 promile. (Příloha 12)

Zlínský kraj

Graf 14 Počet živě narozených ve Zlínském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 14 lze pozorovat opět velký propad v počtu živě narozených ve Zlínském kraji. Mezi lety 1996-2004 můžeme vidět, že se křivka držela lehce nad hodnotou 5 000. Od roku 2005 začal počet živě narozených stoupat a v roce 2008 přibylo 6 261 živě narozených. V dalších letech klesla hodnota zpět pod 6 000 až do konce sledovaného období s výjimkou let 2017, 2018 a 2021.

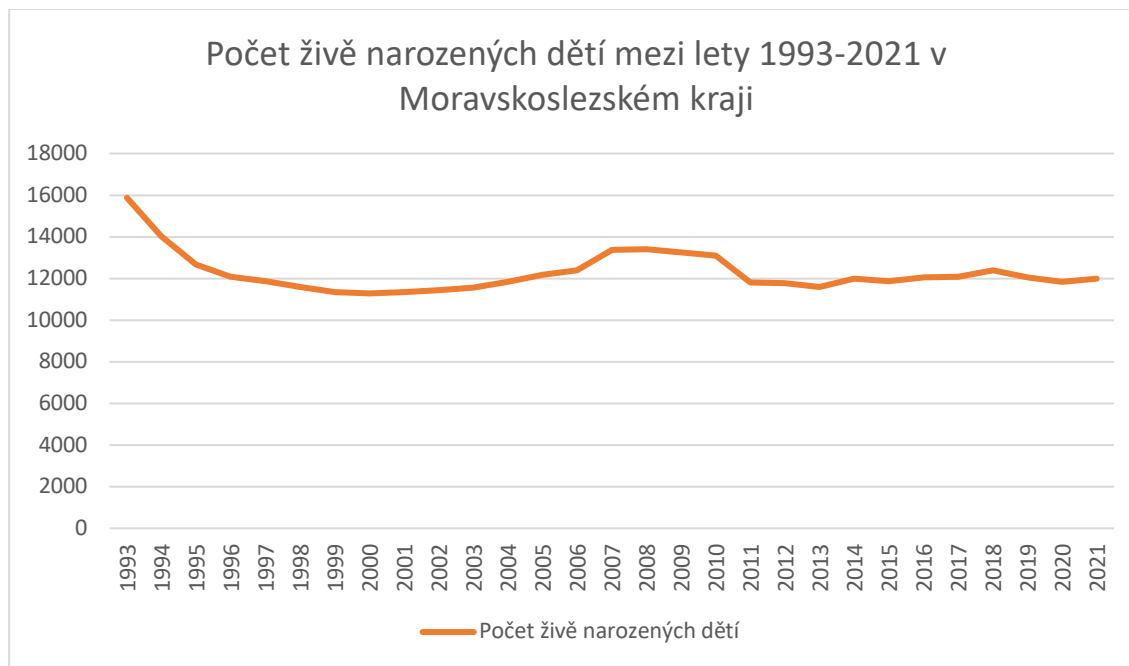
Hrubá míra porodnosti

Ve Zlínském kraji můžeme analyzovat, že hrubá míra porodnosti se za sledované období více držela pod 10 narození na 1000 obyvatel i přes to, že počet obyvatel se výrazně nezměnil. Nejnižší hrubá míra porodnosti byla v roce 1997, kdy se narodilo 8,57 dětí na 1000 obyvatel. Naopak nejvyšší hodnota 11,75 je z roku 1993, následující roky hodnota klesala až do roku 1997. Od roku 1998 do 2006 hmp především rostla nepatrně, až na roky 2001, 2003 a 2006, kdy se hodnota snížila. V roce 2005 můžeme pozorovat nejvyšší nárůst

hmp za celé sledované období. Kromě roku 2019 se hmp mezi lety 2015-2021 zůstala nad hodnotou 10 promile. (Příloha 13)

Moravskoslezský kraj

Graf 15 Počet živě narozených v Moravskoslezském kraji v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 1993 se v Moravskoslezském kraji narodilo 15 874 živě narozených dětí, což je nejvíce za sledované období v kraji a zároveň i nejvíce ze všech krajů v ČR. Následujících letech počet narozených klesal až do roku 2000. Od roku 2001 počet živě narozených opět rostl s výjimkou v roce 2007. V roce 2008 se narodilo 13 402 živě narozených dětí. Mezi lety 2009-2013 počet opět klesal. Do konce sledovaného období docházelo k nepravidelným růstům a poklesům v počtu živě narozených dětí. V roce 2021 se narodilo 11 978 dětí, což je o 3 896 méně oproti roku 1993.

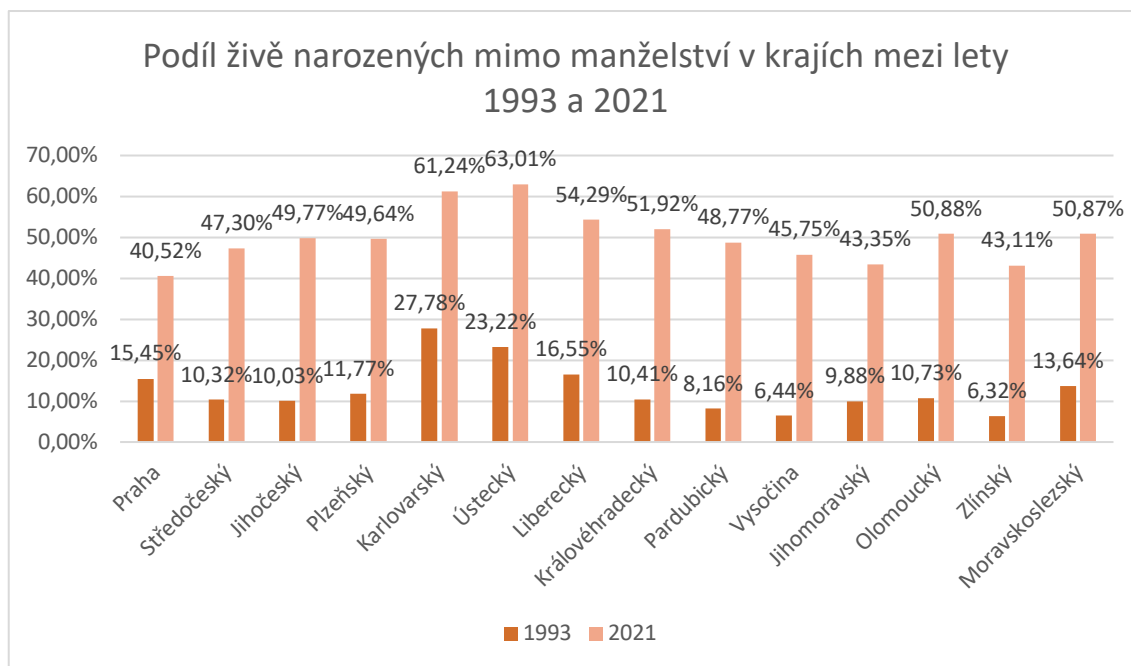
Hrubá míra porodnosti

V Moravskoslezském kraji byla nejvyšší hodnota hrubé míry porodnosti zaznamenána již v první roce sledovaného období a od té doby se hmp až do roku 2000 snižovala. Mezi lety 2001-2008 hodnota rostla. V roce 2007 se hodnota zvýšila nejvíce za sledované období o 0,80 promile. Od 2009-2011 hodnota opět klesala a v roce 2011 se snížila o 0,94 promile. Od roku 2012 do konce sledovaného období se hodnoty kolísavě

snižovali a zvyšovali. V posledním roce 2021 byla hrubá míra porodnosti 10,15 narození na 1000 obyvatel. (Příloha 14)

4.4 Podíl živě narozených podle legitimacy v ČR

Graf 16 Podíl živě narozených mimo manželství v krajích mezi lety 1993-2021

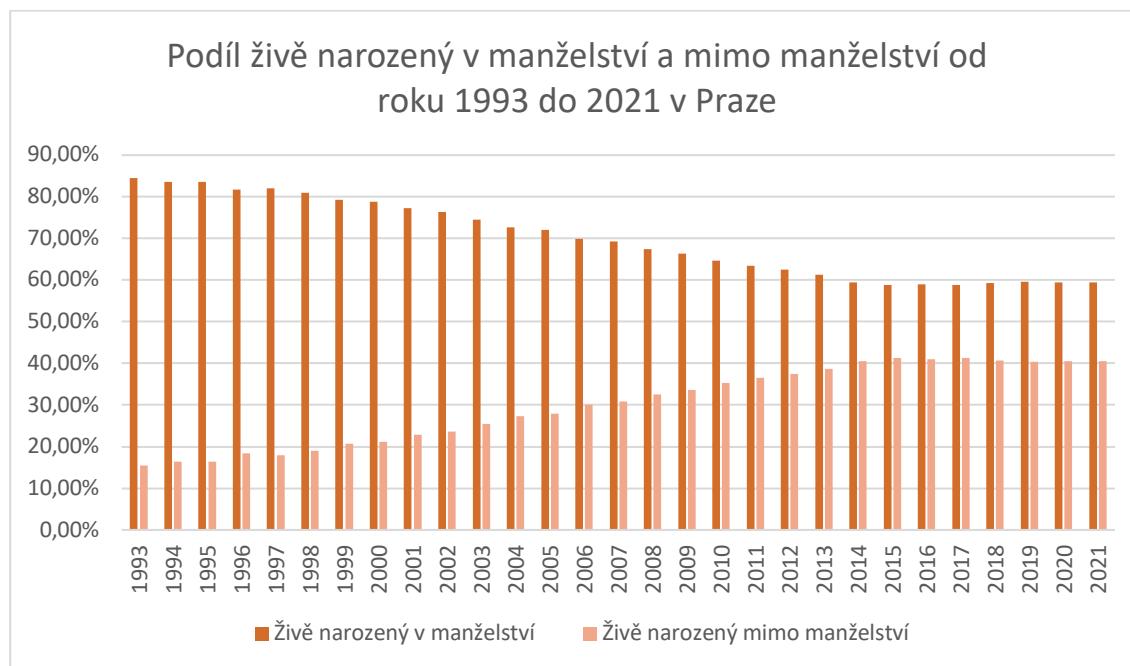
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 16 můžeme analyzovat, že za posledních 28 let se ve všech krajích rapidně zvedl podíl dětí, které se narodily mimo manželství. Jedním z důvodů může být, že svobodné matky jsou více podporovány státem než vdané. (Zeman, Řeháková, Polášek, Soukupová, 2006)

4.5 Podíl živě narozených podle legitimacy v krajích ČR

Hlavní město Praha

Graf 17 Podíl živě narozených mimo manželství v Praze mezi lety 1993-2021

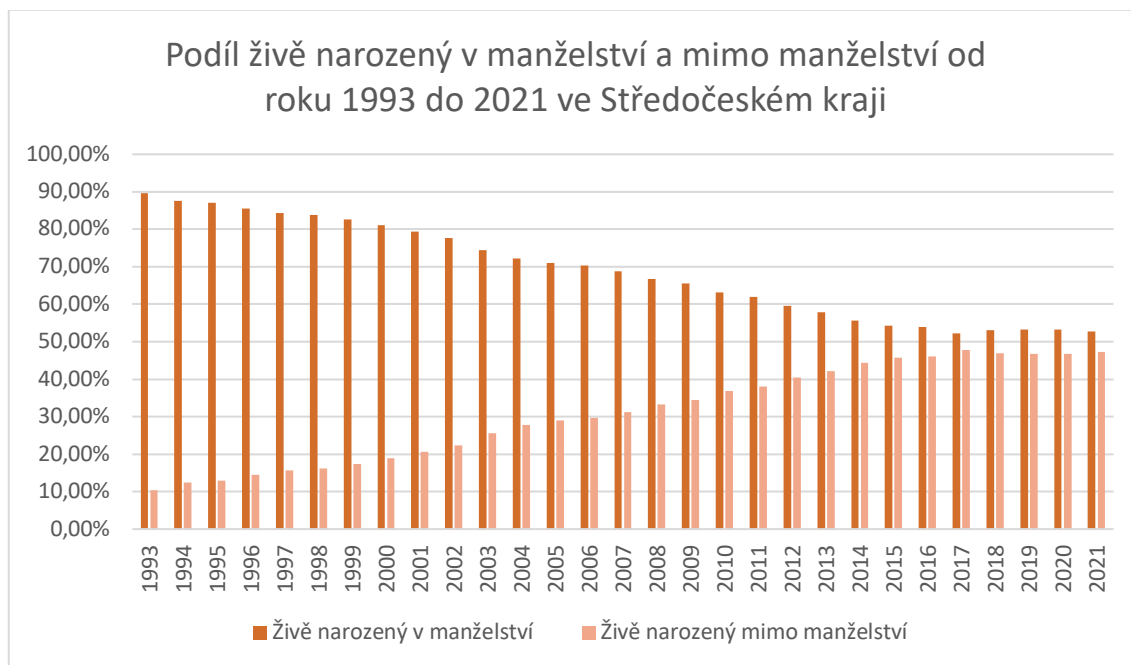

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 17 lze pozorovat, že se procento manželských dětí velmi snížilo od roku 1993. V prvním sledovaném roce se narodilo 15,45 % nemanželských dětí, v roce 2021 se mimo manželství narodilo 40,52 % dětí.

Středočeský kraj

Graf 18 Podíl živě narozených mimo manželství ve Středočeském kraji mezi lety 1993-2021

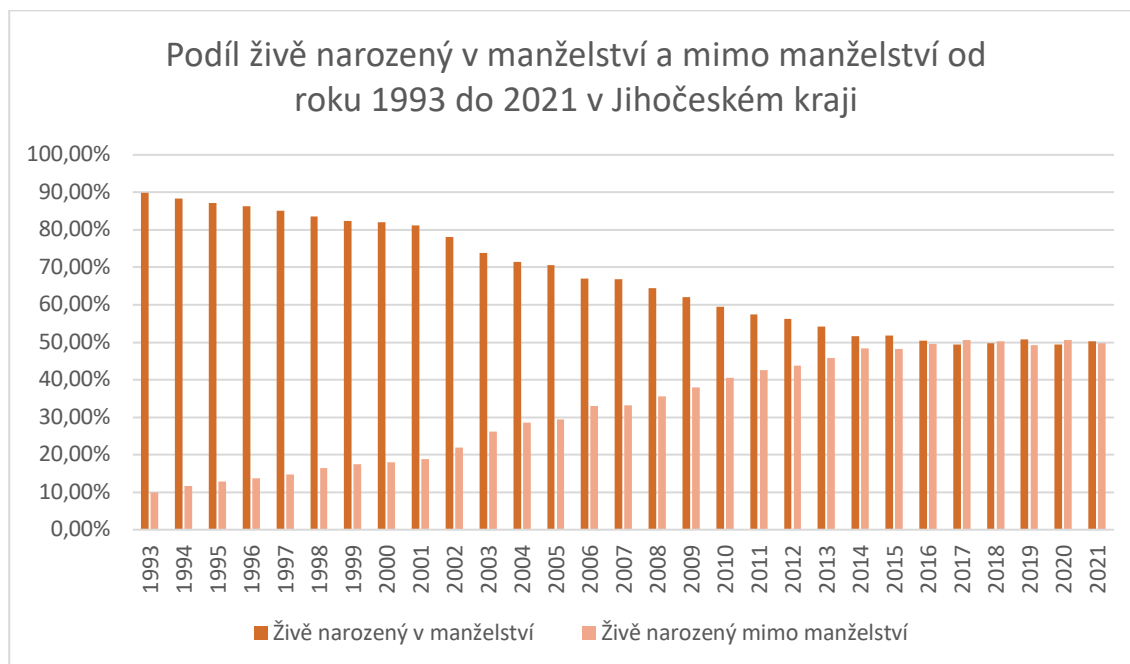

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve Středočeském kraji je procentuální změna větší než v Praze. Na grafu 18 můžeme pozorovat, že do roku 2017 rostl počet nemanželských dětí. V letech 2018 a 2019 hodnota klesla o 1,04 %. V roce 2017 se narodilo 47,85 % dětí mimo manželství, což je nejvíce za celé sledované období. V posledním sledovaném roce se mimo manželství narodilo 47,3 % dětí. Oproti roku 1993 se počet narozených mimo manželství zvedl o 36,98 %.

Jihočeský kraj

Graf 19 Podíl živě narozených mimo manželství v Jihočeském kraji mezi lety 1993-2021

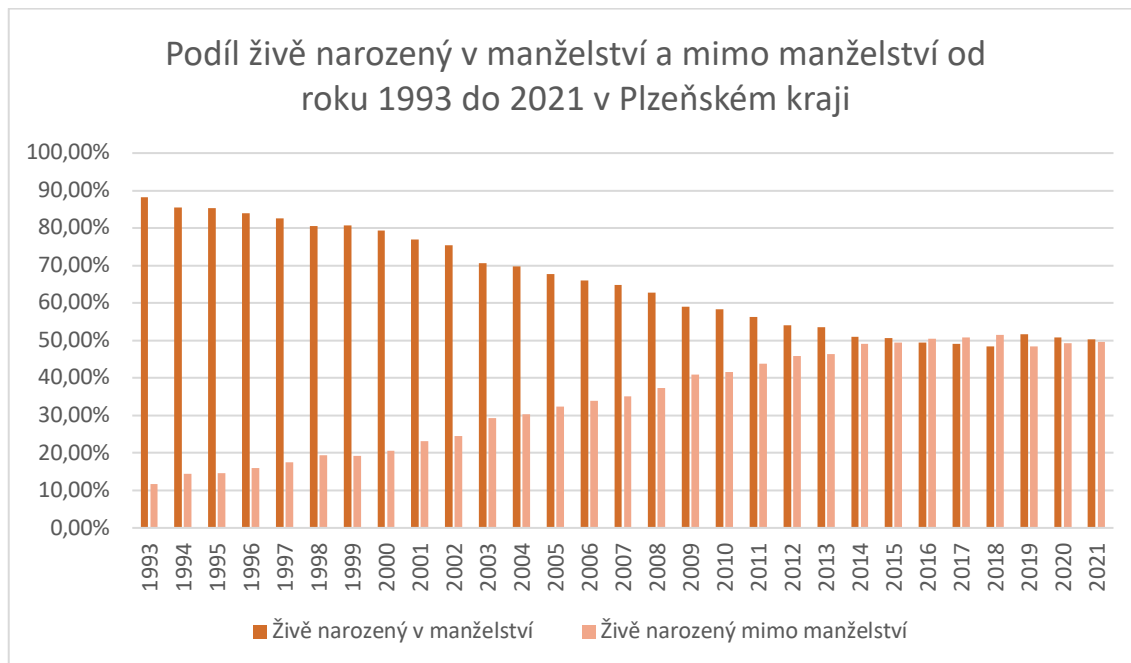

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V Jihočeském kraji se podíl živě narozených mimo manželství meziročně zvyšoval, s výjimkou let 2015, 2018 a 2021. V roce 2015 se podíl živě narozených mimo manželství snížil o 0,12 %, v roce 2018 o 0,33 % a v posledním sledovaném roce o 0,84 %. V roce 2020 se narodilo nejvíce mimomanželských dětí, konkrétně 50,61 % a naopak nejméně v roce 1993 10,03 % nemanželských dětí.

Plzeňský kraj

Graf 20 Podíl živě narozených mimo manželství v Plzeňském kraji mezi lety 1993-2021

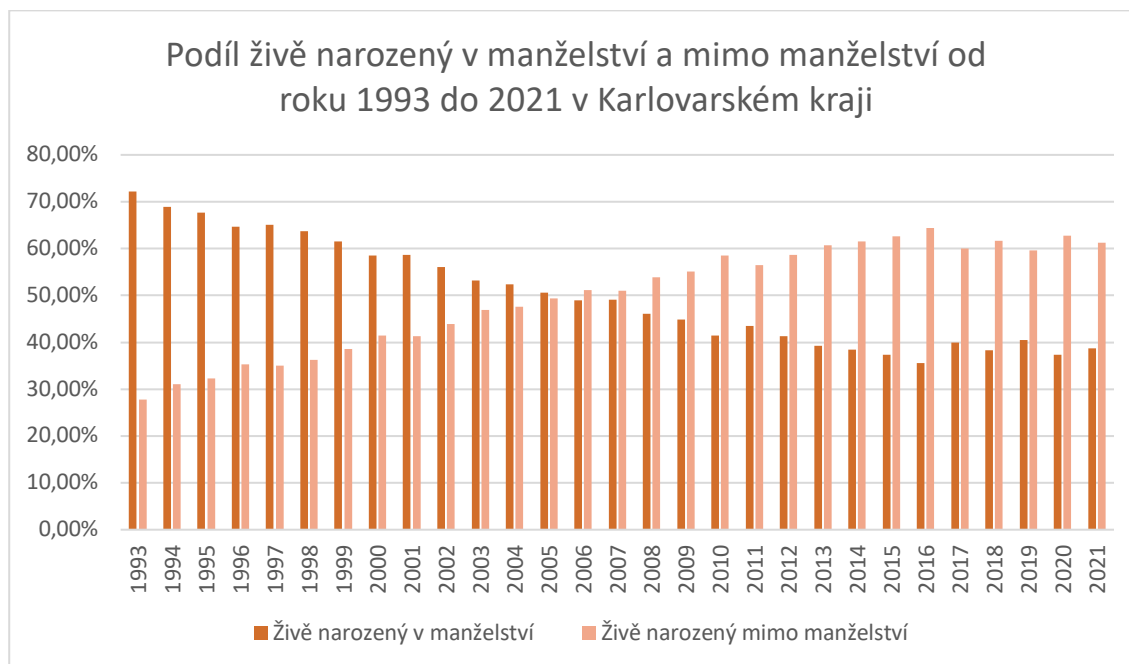

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V Plzeňském kraji se počet živě narozených mimo manželství každoročně zvyšoval, s výjimkou roku 1995, kdy oproti roku předchozímu se mimo manželství narodilo o 0,20 % méně dětí. V roce 1993 se mimo manželství narodilo 11,77 % dětí, do roku 2021 se poměr změnil o 37,87 %.

Karlovarský kraj

Graf 21 Podíl živě narozených mimo manželství v Karlovarském kraji mezi lety 1993-2021

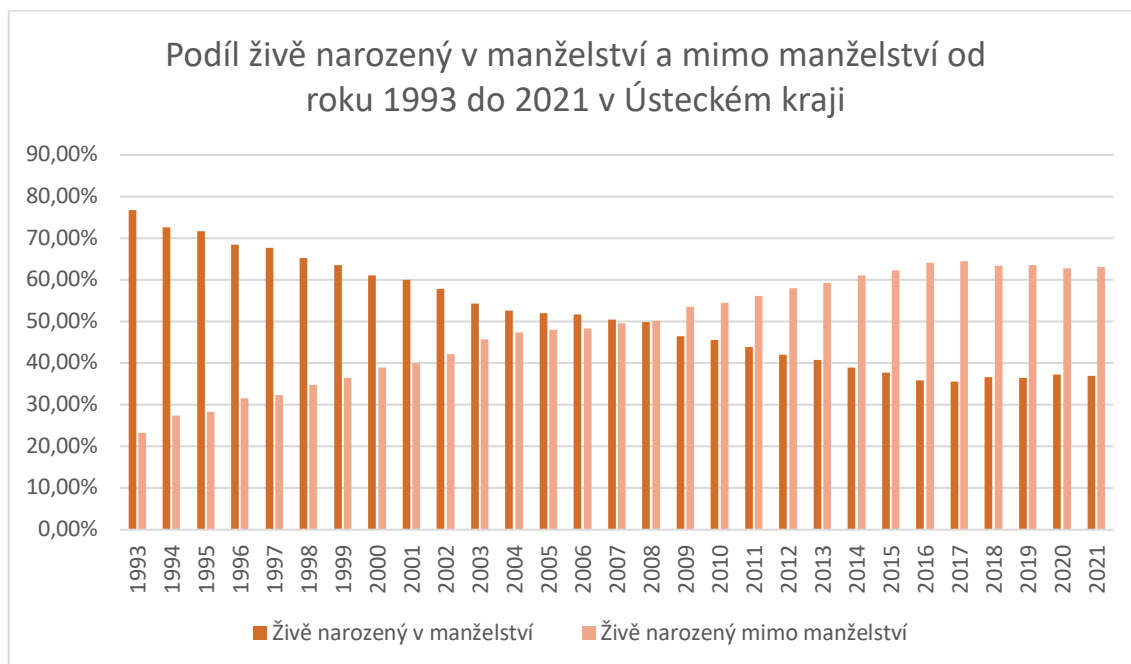

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 21 lze pozorovat, že v Karlovarském kraji se do roku 2005 rodilo více manželských dětí. Od roku 2006 se kraji rodí více dětí nemanželských. V Karlovarském kraji se podíl živě narozených mimo manželství pouze nezvedal, ale můžeme sledovat i snížení, a to v letech 1997, 2007, 2011, 2019 a 2021. V roce 2021 byl podíl mimomanželských dětí 61,24 %, což je o 33,46 % více než v prvním sledovaném roce.

Ústecký kraj

Graf 22 Podíl živě narozených mimo manželství v Ústeckém kraji mezi lety 1993-2021

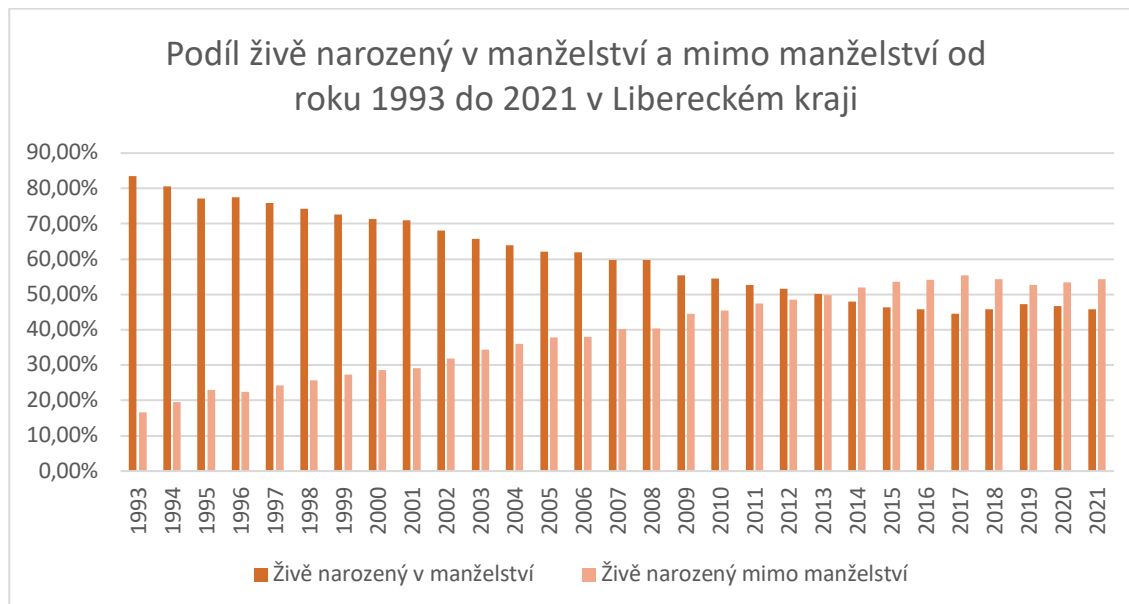

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 22 lze analyzovat, že do roku 2007 se v Ústeckém kraji rodilo více manželských dětí. Od roku 2008 se již rodí více dětí mimomanželských. Podíl mimomanželských dětí se každoročně zvedal, kromě roku 2018, ve kterém se podíl snížil oproti roku 2017 o 1,15 %. V roce 1993 byl podíl mimomanželských dětí 23,22 %, v roce 2021 63,01 %.

Liberecký kraj

Graf 23 Podíl živě narozených mimo manželství v Libereckém kraji mezi lety 1993-2021

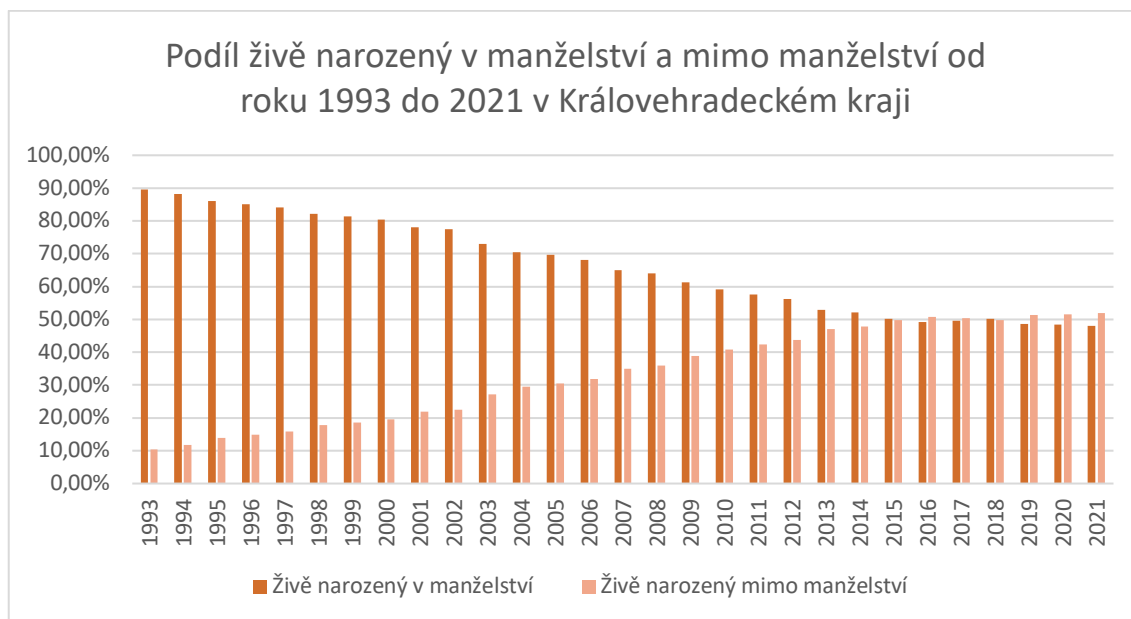

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 23 lze zjistit, že kromě růstu podílu mimomanželských dětí, docházelo i ke snižování v letech 1996, 2010, 2018, a 2019. Největší snížení můžeme pozorovat v roce 2019, kdy se podíl snížil oproti roku 2018 o 1,5 %. V prvním sledovaném roce byl podíl dětí narozených mimo manželství 16,55 % a v roce 2021 54,29 %.

Královehradecký kraj

Graf 24 Podíl živě narozených mimo manželství v Královehradeckém kraji mezi lety 1993-2021

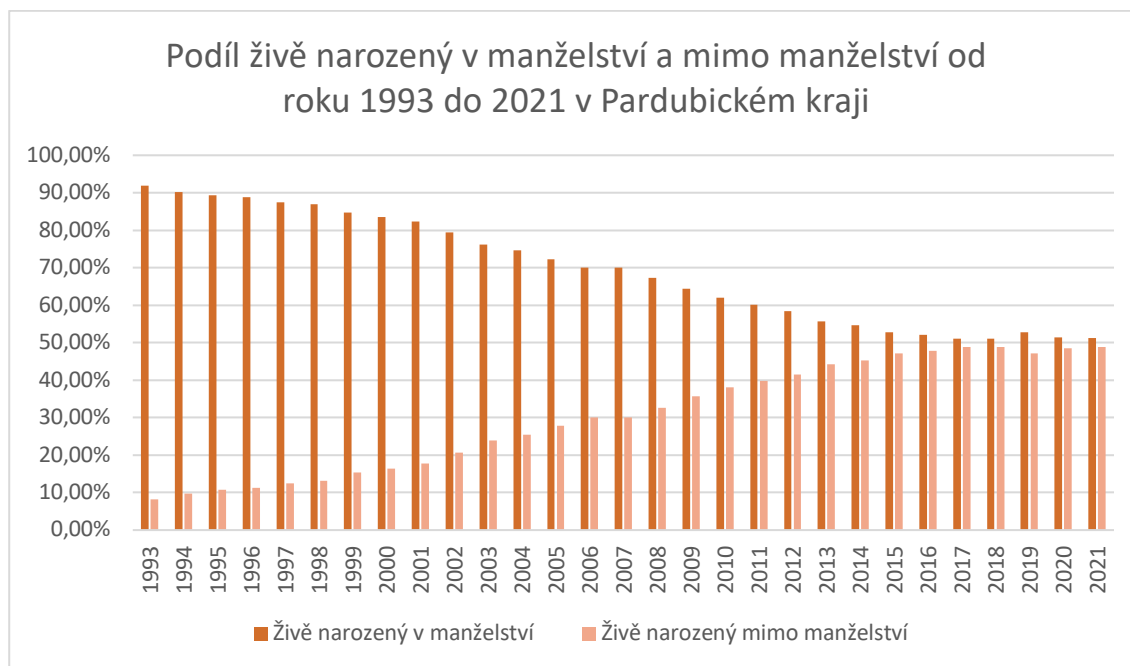

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 24 můžeme vidět, že podíl mimomanželských dětí se Královehradeckém kraji až do roku 2016 zvyšoval, následně po dobu 2 let klesal celkově o 0,92 % oproti roku 2016. Následně do konce sledovaného období podíl rostl. V roce 1993 se narodilo 10,41 % dětí mimo manželství a v roce 2021 byl podíl 51,92 %.

Pardubický kraj

Graf 25 Podíl živě narozených mimo manželství v Pardubickém kraji mezi lety 1993-2021

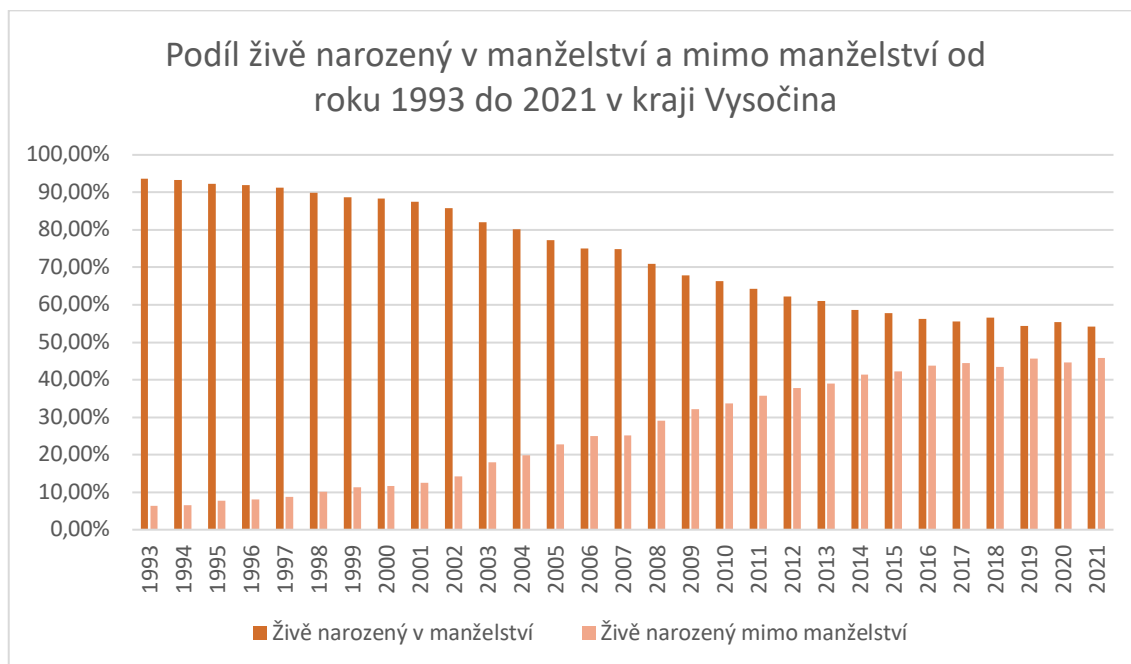

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 25 můžeme vidět, že podíl nemanželských dětí nebyl za celé sledované období vyšší než podíl dětí narozených do manželství. V letech 2006 a 2007 podíl stagnoval na hodnotě 30,01 %. V roce 2019 došlo ke snížení podílu o 1,72 % oproti roku 2018, kdy můžeme sledovat nejvyšší podíl mimomanželských dětí za sledované období, konkrétně 48,93 %. Za sledované období se podíl nemanželských dětí zvýšil o 40,61 %.

Kraj Vysočina

Graf 26 Podíl živě narozených mimo manželství v kraji Vysočina mezi lety 1993-2021

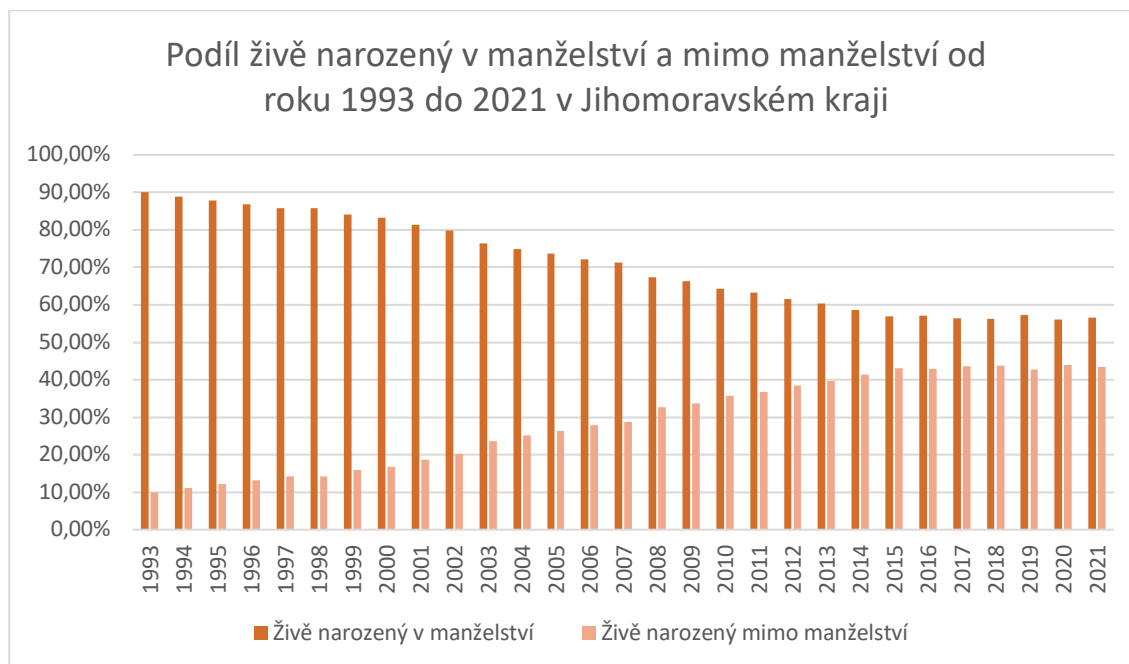

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V kraji Vysočina byl pokles podílu mimomanželských dětí za sledované období zaznamenán pouze jednou, a to v roce 2020, kdy podíl klesl o 1,11 % oproti roku 2019. Podíl mimomanželských dětí nebyl za sledované období vyšší než 50 %. Celkový rozdíl prvního a posledního sledovaného roku je 39,31 %.

Jihomoravský kraj

Graf 27 Podíl živě narozených mimo manželství v Jihomoravském kraji mezi lety 1993-2021

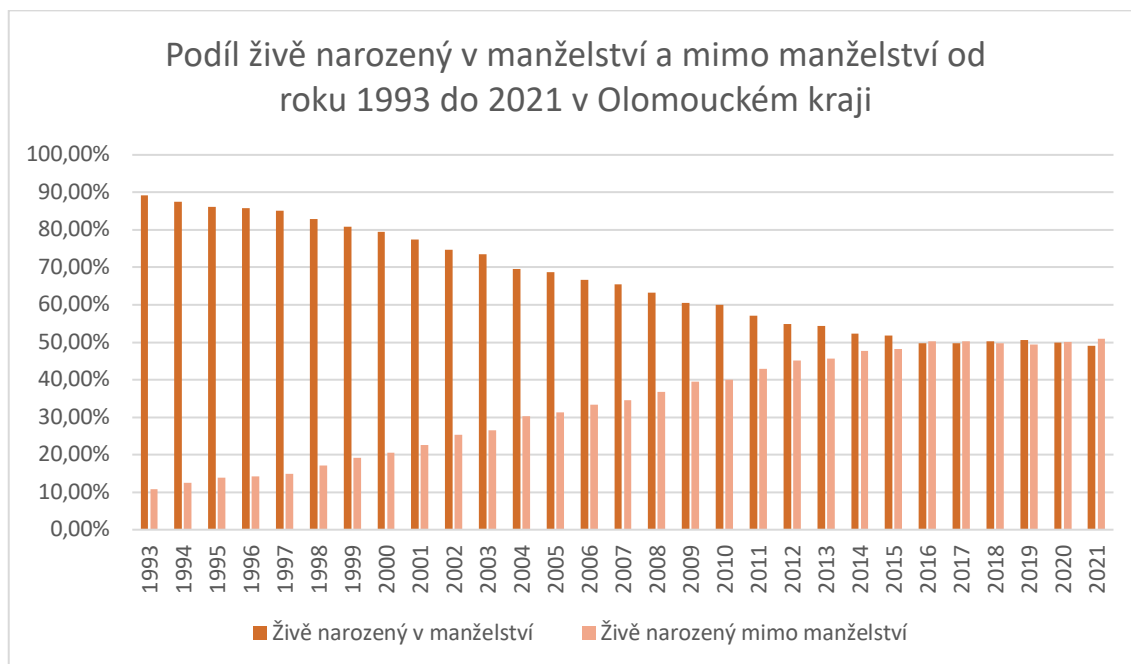

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V Jihomoravském kraji podíl živě narozených mimo manželství rostl do roku 2015. V roce 2016 se podíl snížil o 0,11 %. Podíl klesl také v roce 2019 o 1,16 %. Poslední pokles nastal v posledním sledovaném roce v roce 2021, kdy podíl klesl o 0,55 %. Rozdíl mezi prvním a posledním sledovaným rokem je 33,47 %.

Olomoucký kraj

Graf 28 Podíl živě narozených mimo manželství v Olomouckém kraji mezi lety 1993-2021

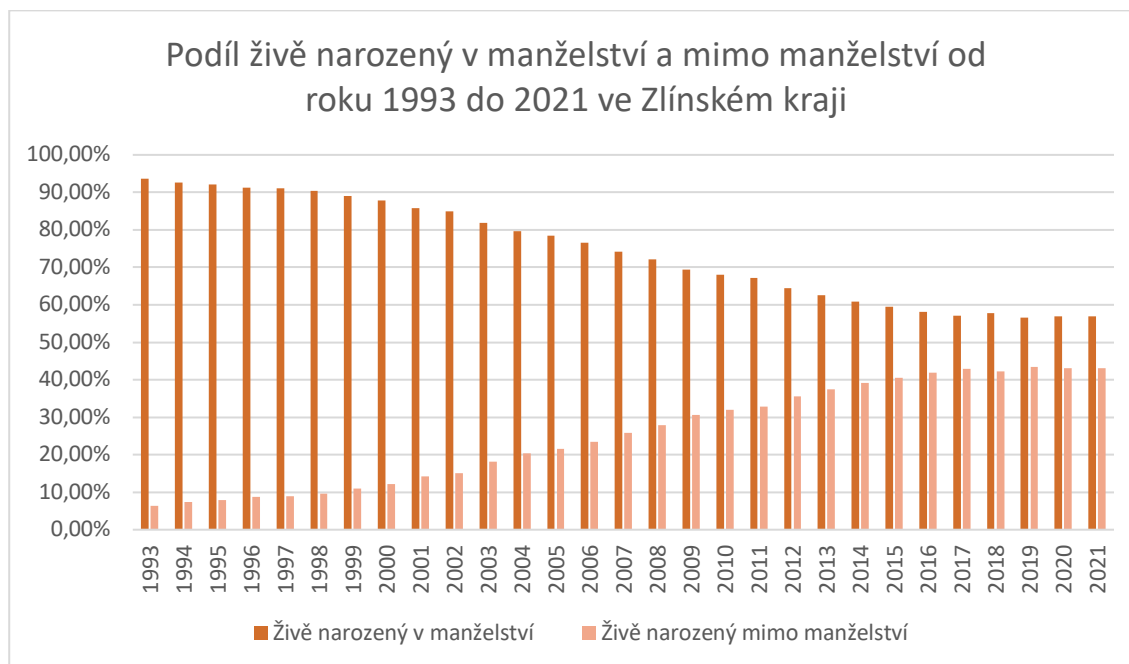

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V Olomouckém kraji sledovaná hodnota rostla až do roku 2016, mezi lety 2017–2019 klesla o 0,92 % oproti roku 2016. V letech 2020 a 2021 podíl dětí narozených mimo manželství opět vzrostl a v roce 2021 dosáhl hodnoty 50,88 %, což je nejvíce za celé sledované období. Celkový rozdíl za první a poslední rok sledovaného období je 40,15 %.

Zlínský kraj

Graf 29 Podíl živě narozených mimo manželství ve Zlínském kraji mezi lety 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve Zlínském kraji lze analyzovat, že podíl mimomanželských dětí meziročně roste, s výjimkou let 2018 a 2020, kdy podíl nepatrně klesl. Ve Zlínském kraji se po celou dobu sledovaného období rodilo více dětí do manželství. Rozdíl hodnoty prvního a posledního sledovaného období činí 36,79 %.

Moravskoslezský kraj

Graf 30 Podíl živě narozených mimo manželství v Moravskoslezském kraji mezi lety 1993-2021

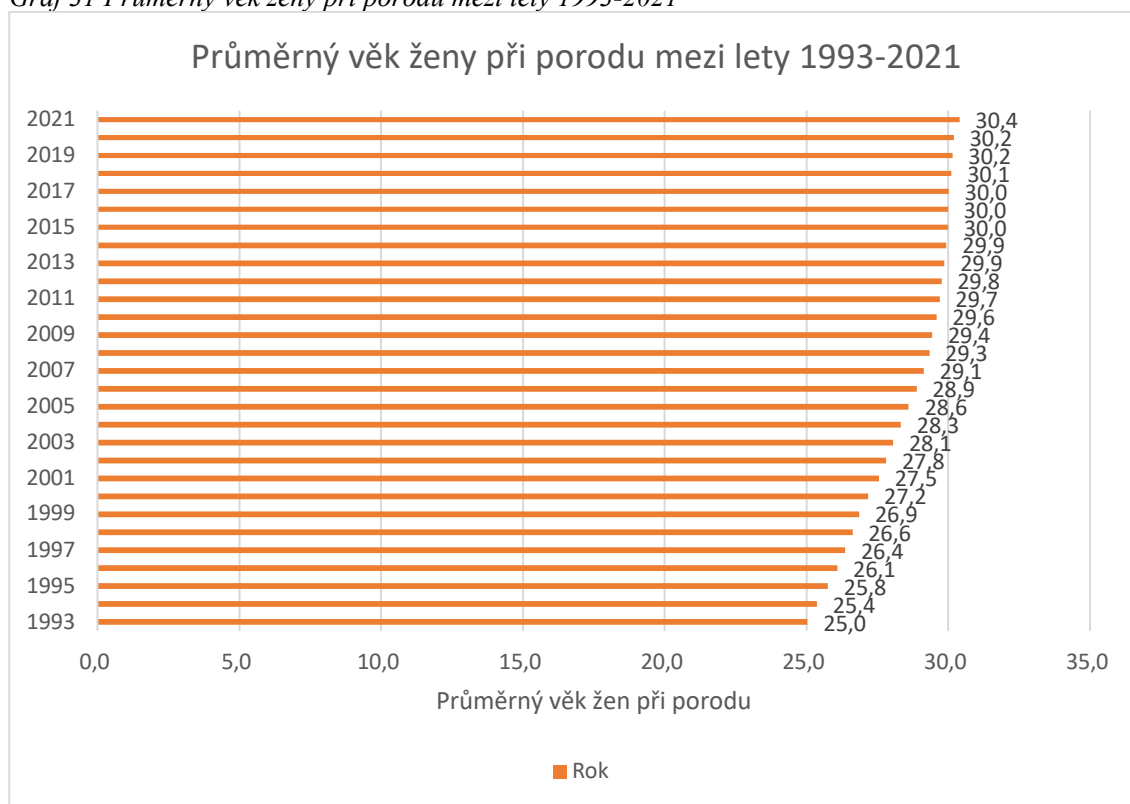

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 30 můžeme vidět, že do roku 2013 se rodilo více dětí do manželství. Od roku 2014 se rodí mimo manželství více jak 50 %. Kromě růstu podílu můžeme sledovat také pokles v letech 2010, 2017, 2018, 2020, a v posledním roce 2021. V roce 2021 se narodilo mimo manželství 50,87 % dětí. Oproti roku 1993 se podíl zvedl o 37,23 %.

4.6 Průměrný věk ženy při porodu a při porodu prvního dítěte v ČR

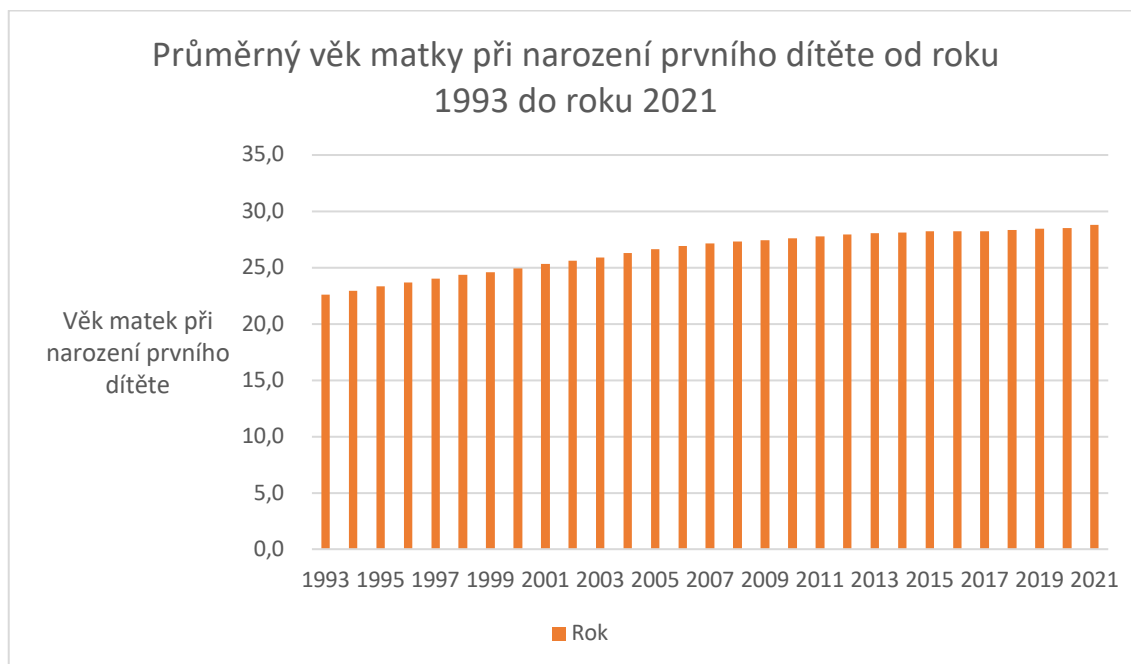
Graf 31 Průměrný věk ženy při porodu mezi lety 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V grafu 31 vidíme, že průměrný věk ženy ve sledovaném období každoročně stoupá. Až na výjimky v letech 2013,2014 a mezi lety 2015-2017 průměr stagnoval. Nejnižší průměrný věk ženy při porodu ve sledovaném období v roce 1993, který měl hodnotu 25,0 let. Naopak nejvyšší průměrný věk ženy při porodu ve sledovaném období je 30,4 z roku 2021. Rozdíl mezi lety 1993-2021 v průměrném věku ženy při porodu je 5,4 let.

Graf 32 Průměrný věk matky při narození prvního dítěte mezi lety 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z grafu 32 je patrné, že průměrný věk žen při narození prvního dítěte se ve sledovaném období téměř každý rok zvyšoval. V letech 2013 a 2014 zůstala hodnota 28,1 let, stejně tak mezi lety 2015-2017 zůstal průměrný věk žen při narození prvního dítěte 28,2. V letech 2019 a 2020 stagnoval průměrný věk na hodnotě 28,5. V roce 2021 průměrný věk dosáhl hodnoty 28,8, což je zároveň i nejvyšší hodnota za sledované období. Nejnižší průměrný věk byl v roce 1993 s hodnotou 22,6. Hodnota se za sledované období zvedla o 6,2 let.

4.7 Průměrný věk ženy při porodu a při porodu prvního dítěte v krajích

Hlavní město Praha

V Praze lze pozorovat, že věk matky při porodu nehledě na pořadí dítěte a věk matky při porodu prvního dítěte rostl.

V roce 1993 byl věk matky při porodu 26,4 let, věk stoupal až do roku 2016, kdy dosáhl 32,5 let. V roce 2017 se věk snížil o 0,1 let na 32,4 a v následujících letech sledovaného období opět stoupal. V roce 2021 byl průměrný věk matky při porodu 32,8 let. Věkový průměr se za sledované období zvýšil o 6,4 let.

Průměrný věk ženy při porodu 1. dítěte také stoupal a pouze v roce 2017 se průměrný věk snížil o 0,06 let. V roce 2021 byl průměrný věk ženy při porodu 1. dítěte 31,7 let. (Příloha 15)

Středočeský kraj

Ve Středočeském kraji průměrný věk žen při porodu a při porodu prvního dítěte rostl rychle přibližně do roku 2008 a následně se růst zpomalil.

Věk ženy při porodu přesáhl hranici 30 let v roce 2009. V roce 2020 se průměrný věk snížil pouze o 0,06 let. Mezi prvním a posledním sledovaným rokem je rozdíl 7,1 let.

V roce 1993 byl průměrný věk matky při narození 1. dítěte 21,9 let. V následujících letech průměrný věk rostl. Pouze v letech 2014, 2016 a 2020 průměrný věk žen při porodu 1. dítěte nepatrně klesl. V roce 2021 byl průměrný věk 29,6 let a rozdíl mezi prvním a posledním sledovaným rokem je 7,7 let. (Příloha 16)

Jihočeský kraj

V Jihočeském kraji lze analyzovat, že průměrný věk ženy při porodu rychle rostl do roku 2010. V roce 1993 byl průměrný věk ženy při porodu 24,5 let. V roce 2011 hodnota přesáhla 30 let. V roce 2012 a 2017 věk ženy při porodu klesl nepatrně. V roce 2018 klesl průměrný věk o 0,12 let. Za celé sledované období průměrný věk žen při porodu vzrostl o 6,3 let.

Ve sledovaném období průměrný věk ženy při po porodu 1. dítěte se převážně zvyšoval. Od roku 1993 do roku 2011 hodnota pouze stoupala. V roce 2012 a 2014 průměrný věk nepatrně klesl. V roce 2021 dosáhl průměrný věk ženy při narození 1 dítěte 29,1 let. (Příloha 17)

Plzeňský kraj

V Plzeňském kraji celé sledované období věk matky při porodu, nehledě na pořadí dítěte, rostl. V roce 1993 byl průměrný věk ženy 24,4 let a do roku 2008 průměrný věk rychle rostl. V roce 2011 přesáhl průměrný věk ženy při porodu 30 let. Do konce sledovaného období rostl již průměrný věk pomaleji. Za celé sledované období průměrný věk vzrostl o 6,4 let.

V prvním sledovaném roce byl průměrný věk prvorodičky 22 let. Až do roku 2011 rostl průměrný věk prvorodičky rychle, s výjimkou roku 2009. Od roku 2010 již průměrný

věk nerostl tak rychle a v roce 2016 průměrný věk klesl o 0,09 let. Rozdíl mezi prvním a posledním sledovaným rokem je 7,2 let. (Příloha 18)

Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji byl v roce 1993 průměrný věk ženy při porodu 24,5 a v následujícím roce se zvýšil pouze o 0,06 let. V dalších letech již přišel rychlejší nárůst, který trvalo přibližně do roku 2008. Od roku 2009 průměrný věk nerostl již tak rychle. V roce 2017 za průměrný věk zvýšil o 0,45 let. V roce 2020 se zvýšil o 0,29 let. Je zaznamenán pokles převážně v roce 2016, kdy se průměrný věk ženy při porodu snížil o 0,32 let. Průměrný věk se snížil i v roce 2013 a 2018, ale již nebyl tak velký. Za sledované období se průměrný věk matky při porodu zvýšil o 5,5 let.

Průměrný věk prvorodičky celé období převážně rostl, pouze v letech 2013 a 2016 klesl. V roce 1993 byl průměrný věk prvorodičky 21,7 let. V posledním sledovaném roce byl průměrný věk 28,3 let. (Příloha 19)

Ústecký kraj

V Ústeckém kraji můžeme pozorovat, že průměrný věk rodiček se od začátku sledovaného období rychle zvyšoval. V roce 2009 se průměrný věk žen při porodu nepatrně snížil. V letech 2010 a 2011 byl průměrný věk 29 let. Od roku 2010 se růst průměrného věku zpomalil oproti předchozím rokům. V posledním sledovaném roce byl průměrný věk 29,7 let. Rozdíl mezi prvním a posledním sledovaným rokem je 5,5 let.

U průměrného věku prvorodiček můžeme také sledovat rychlý nárůst. Mezi lety 1997-1998 a 2005–2006 se průměrný věk zvýšil o 0,51 let. V druhé polovině sledovaného období můžeme pozorovat, že růst průměrného věku zpomalil ale i tak rostl. V letech 2014 a 2016 jste průměrný věk snížil. Za sledované období se průměrný věk prvorodiček zvýšil o 6,3 let. (Příloha 20)

Liberecký kraj

Průměrný věk ženám při porodu se za sledované období zvýšil o 6 let. V prvním sledovaném roce byl průměrný věk 24,7 let. Opět můžeme vypořadovat, že ze začátku sledovaného období se průměrný věk rychle zvyšoval. V roce 2001 se dokonce zvýšil o 0,55 let. V roce 2012 se průměrný věk snížil o 0,05 let, podruhé se snížil v roce 2016 o 0,1 let. V roce 2021 dosáhl průměrný věk hodnoty 30,7 let.

Průměrný věk prvorodiček v roce 1993 byl 22,1 let v následujících letech se rychle zvyšoval. V roce 2006 byl již průměrný věk prvorodiček 27 let. Průměrný věk se snížil

v letech 2012, 2016, 2018, a 2020. V posledním sledovaném roce byl průměrný věk prvorodiček 28,8 let, který se již drží od roku 2019. (Příloha 21)

Královehradecký kraj

Průměrný věk rodiček v Královehradeckém kraji byl v roce 1993 24,6 let. V následujících 15 letech se průměrný věk zvýšil o 5 let. V roce 2010 průměrný věk přesáhl 30 let a za sledované období již neklesl pod 30 let. V roce 2017 a 2020 se průměrný věk se nepatrně snížil. V roce 2021 dosáhl průměrný věk rodiček 31 let. Za sledované období se průměrný věk zvýšil o 6,4 let.

V roce 1993 můžeme pozorovat, že průměrný věk prvorodiček byl 22,1 let, o 10 let později byl průměrný věk prvorodiček již 26 let. V dalších letech průměrný věk i nadále rostl v roce 2011 dosáhl průměrný věk 28,2 let. V dalším roce jsem průměrný věk snížil o 0,03 let. Od té doby do konce sledovaného období průměrný věk opět rostl. V posledním sledovaném roce byl průměrný věk 29,2 let a oproti roku 1993 se zvýšil o 7,1 let. (Příloha 22)

Pardubický kraj

V roce 1993 byl průměrný věk rodiček v pardubickém kraji 24,5 let. Do roku 2008 stoupala hodnota poměrně rychle. V dalších letech se již růst zpomalil a v roce 2017 se snížil průměrný věk o 0,15 let. podruhé se hodnota snížila v roce 2019 o 0,03 let. Hranici 30 let průměrného věku hodnota překročila již v roce 2010. Za sledované období se průměrný věk rodiček zvýšil o 6,2 let.

V tabulce v příloze 23 můžeme pozorovat, že průměrný věk prvorodiček se do roku 2006 rychle zvyšoval. V roce 1993 byl průměrný věk prvorodiček 21,9 let o 13 let později byl průměrný věk prvorodiček 27,1 let. Hodnota se ve sledovaném období snížila v roce 2009, 2014 a 2017. V roce 2021 byl průměrný věk 28,8 let. (Příloha 23)

Kraj Vysočina

Průměrný věk žen při porodu v kraji Vysočina stoupal vysokým tempem do roku 2009. V roce 1993 byl průměrný věk rodičky 24,4 let a v roce 2009 o 5,4 let více. V roce 2011 byl již průměrný věk 30 let. Mezi lety 2011–2012 se průměrný věk nezměnil. V posledním sledovaném roce byl průměrný věk žen při porodu 30,7 let.

Průměrný věk prvorodiček také stoupal rychle, v roce 2004 se zvýšil dokonce o 0,63 let. Oproti předchozím zmiňovaným krajům se na Vysočině průměrný věk prvorodiček snížil šestkrát. V posledním sledovaném roce se průměrný věk prvorodiček zvýšil na 29 let, oproti roku 1993 se tady zvedl o 7 let. (Příloha 24)

Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji průměrný věk se rodičky stoupal rychle až do roku 2009, kdy hodnota průměrného věku dosáhla 30 let. Ke snížení průměrného věku došlo pouze v roce 2016 o 0,02 let. Od roku 2017 průměrný věk přesahoval 31 let. V roce 1993 byl průměrný věk 24,8 let a v roce 2021 již 31,5 let.

Průměrný věk prvorodiček byl v roce 1993 22,3 let. Nejvyšší nárůsty průměrného věku prvorodiček můžeme opět sledovat do roku 2008. V roce 2000 se průměrný věk dokonce zvýšil o 0,55 let. V roce 2016 došlo také ke snížení průměrného věku u prvorodiček o 0,05 let. Rozdíl průměrného věku prvorodiček mezi prvním a posledním sledovaným rokem je v 7,5 let. (Příloha 25)

Olomoucký kraj

Průměrný věk ženy rostl jako v jiných krajích nejvíce od roku 1993 do roku 2008. Nejvíce se průměrný věk zvýšil v roce 2000 o 0,6 let. Hodnoty 30 let dosáhl průměrný věk v roce 2011. Pokles průměrného věku rodičky nastal v letech 2019 a 2020 dohromady o 0,03 let. Za celé sledované období se průměrný věk zvýšil o 6,2 let.

V roce 1993 byl průměrný věk prvorodiček přesně 22 let. Do roku 2005 se průměrný věk zvyšoval rychle. Za celé sledované období se průměrný věk snížil pouze jednou, a to v roce 2019 o 0,07 let. Průměrný věk prvorodiček se za celé sledované období zvýšil o 7,1 let. (Příloha 26)

Zlínský kraj

Průměrný věk žen při porodu byl v roce 1993 24,9 let. Až do roku 2008 průměrný věk každoročně rostl. V roce 2008 byl průměrný věk o 5 let víc než v prvním sledovaném roce. V dalších letech průměr i nadále rostl s výjimkou let 2012, 2015 a 2020. V roce 2021 byl průměrný věk 31,1 let.

Průměrný věk prvorodiček se za sledované období zvedl o 7 let. V roce 1993 byl průměrný věk prvorodičky 22,4 let. Do roku 2006 můžeme vidět, že se průměrný věk rychle

každoročně zvyšuje. Nejvíce se zvýšil v roce 2000 o 0,7 let. V roce 2012 a 2017 můžeme sledovat pokles. V posledním roce sledovaného období pro průměrný věk prvorodiček 29,4 let. (Příloha 27)

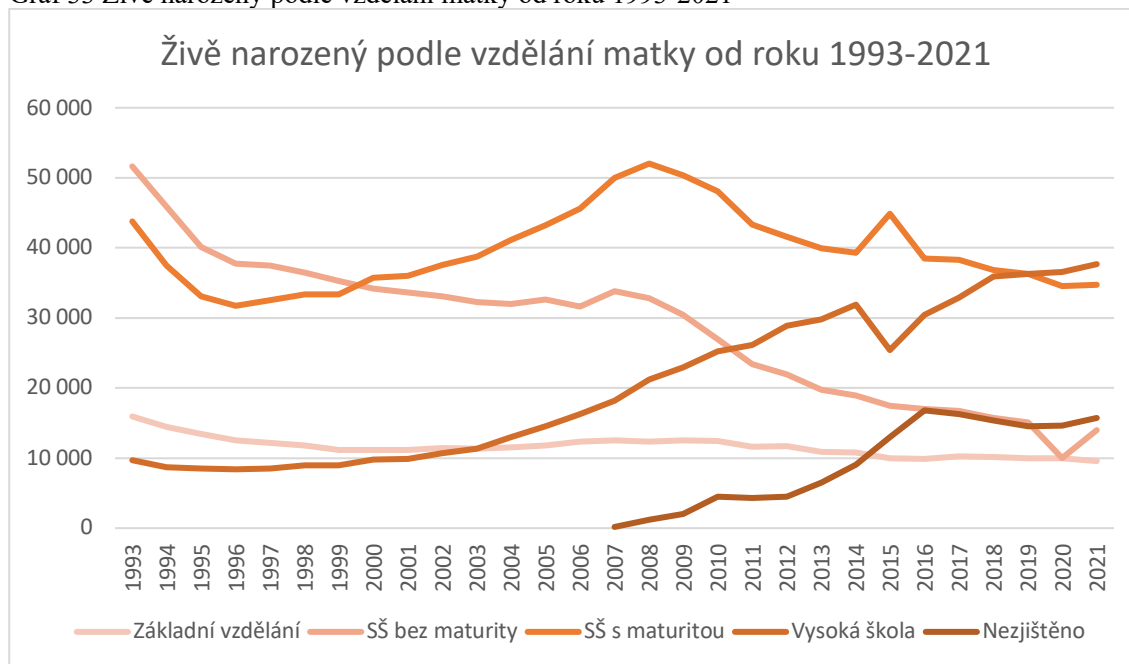
Moravskoslezský kraj

V Moravskoslezském kraji můžeme pozorovat, že průměrný věk každoročně roste s výjimkou roku 2009 a 2016, kdy hodnota průměrného věku klesla o nepatrných 0,02 let. V Moravskoslezském kraji dosáhl průměrný věk hodnoty 30 let až v roce 2017. Sledované období průměrný věk matek při porodu se zvýšil o 6 let.

Průměrný věk prvorodiček v moravskoslezském kraji po celou dobu sledovaného období každoročně roste. V roce 1993 byl průměrný věk prvorodiček 22 let a v roce 2021 28,9 let. (Příloha 28)

4.8 Vývoj živě narozených podle vzdělání matky od roku 1993-2021

Graf 33 Živě narozený podle vzdělání matky od roku 1993-2021

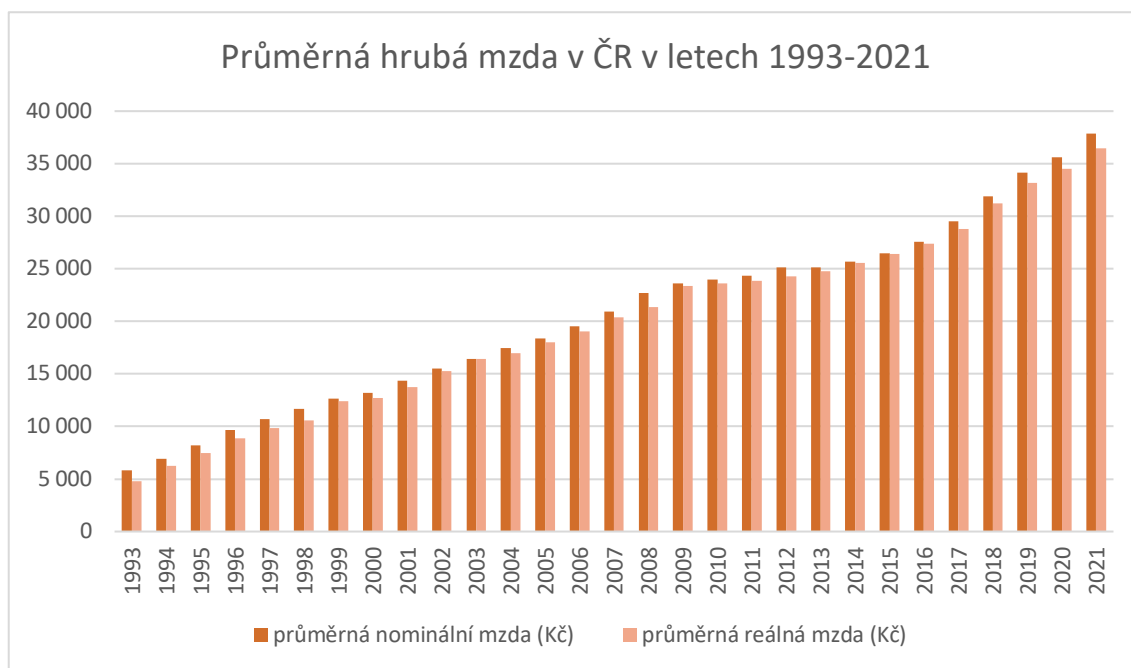
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu 33 můžeme zjistit, že žen, které mají pouze základní vzdělání, přivedly na svět živě děti nejméně dětí. Nejvíce jich bylo v roce 1993 a to přesně 15 939 a naopak nejméně 9 571 v roce 2021. Tato trend nemá velké výkyvy. Naopak trend střední školy bez maturity klesl mezi lety 1993 a 2021 o 37 596. Velký vliv na tento rozdíl má touha o vyšší vzdělání u žen. Křivka střední školy s maturitou nemá velké výkyvy. Nejvyšší byl v roce

2008, kdy se narodili živé děti 52 032 ženám, které mají SŠ s maturitou. Naopak nejméně v roce 1996. Ženám s vysokou školou se nejméně dětí narodilo v roce 1996 (8 396) a nejvíce v roce 2021 (34 742). Počet žen s vysokou školou se velmi zvedl. (Příloha 29)

4.9 Vývoj průměrné hrubé mzdy v ČR v letech 1993-2021

Graf 34 Průměrná hrubá mzda v ČR v letech 1993-2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Za celé sledované období průměrná nominální mzda v ČR rostla. V roce 1993 byla průměrná mzda v ČR 5 817 Kč a za 10 let průměrná mzda vzrostla o 10 613 Kč. Nejnižší nárůst byl mezi lety 2012 a 2013, kdy se průměrná mzda zvýšila o 19 Kč.

Reálná hrubá mzda meziročně rostla. V roce 1993 byla 4 815 Kč a v roce 2021 36 454 Kč.

V roce 2003 byl mezi reálnou a nominální mzdou minimální rozdíl, jelikož byla velmi nízká inflace. (Příloha 31)

4.10 Vývoj inflace v ČR

V roce 1993 byla míra inflace 20,8 %, což je nevyšší za celé sledované období. Takto vysoká inflace byla důsledkem devalvace měny a zrušení záporné daně. Do roku 1998 byla inflace do 10 %. Nejnižší inflace byla v roce 2003 a pod 1 % byla inflace také v letech 2015

a 2016. Vysokou inflaci můžeme také sledovat v roce 2008, kdy dosáhla hodnoty 6,3 %, jelikož mezi lety 2007-2009 byla světová ekonomická krize. (Příloha 30)

4.11 Závislost mezi ekonomickými a demografickými ukazateli

Výše uvedené ekonomické ukazatele mají spojitost se všemi zmíněnými demografickými ukazateli.

Dalo by se předpokládat, že zvyšování průměrných platů zajistí i zvyšování porodnosti. Ve skutečnosti je to ale spíše naopak. I přesto, že lidé mají po finanční stránce více možností, tak stále více přemýšlí nad rozšiřování rodiny. Páry si radši pořizují méně dětí a s vědomím, že jim budou moci dopřát více věcí, zájmů a zážitků než naopak.

Vyšší průměrný plat se také odvíjí od pracovní pozice, kterých se především ženy nechtějí vzdávat, jelikož z nich pak odcházejí na mateřskou (z větší části i na rodičovskou) dovolenou. Tím se zvyšuje průměrný věk žen při porodu a zároveň se snižuje i pravděpodobnost možnosti žen mít více dětí, jelikož jejich plodnost je věkově omezená oproti plodnosti mužů. Naopak v krajích, kde je průměrný plat nižší a pracovní trh omezenější, je nižší průměrný věk žen při porodu a hrubá míra porodnosti vyšší. Lidé v takových krajích často spoléhají i na finanční výpomoc státu v podobě příspěvků na bydlení, na dítě a dalších. S vyššími průměrnými platy se také zvyšuje možnost cestování, kdy se páry rozhodnou před založením rodiny více cestovat, jelikož s dětmi je cestování náročnější.

S přibývajícím vzděláním se také oddaluje věk žen při porodu, jelikož s vyšším vzděláním se lidem otvírají nové pracovní pozice, a tím i možnost vyššího platu.

Průměrný plat se může také odrážet na počtu dětí narozených mimo manželství. I když je svatba na úřadě bezplatná, lidé radši šetří na větší svatby a hostiny. S přibývajícím věkem ale upřednostní rozšíření rodiny, které je z počátku nákladné a svatby odkládají a považují je za méně důležité.

Výše inflace má obecně také vliv na porodnost a průměrný věk žen při porodu. S vyšší inflací mají páry větší obavy o budoucnosti po finanční stránce, a tak odkládají rození dětí na později.

4.12 Srovnání vývoje hrubé míry porodnosti v krajích ČR

Hrubá míra porodnosti je v krajích České republiky různorodá. V Praze, Středočeském kraji a Jihomoravském kraji hrubá míra porodnosti převyšovala velmi často hodnotu 11. Vliv má počet obyvatel, jelikož tyto 3 kraje jsou nejlidnatější. Jsou z velké části centrem vzdělání, kultury, ekonomiky, politiky atd. Ve Středočeském kraji je počet obyvatel (tedy i počet narozených) ovlivněn z velké části suburbanizací. Jelikož je Praha hlavní město, migrují do hlavního města lidé za vidinou lepšího života a vyšších příjmů. V Jihomoravském kraji se počet obyvatel zvedá především vysokou porodností a nižší úmrtností a také migrací, jelikož stejně jako do Prahy, tak i do Brna a jeho okolí se stěhují lidé za prací.

V kraji Pardubickém, Jihočeském, Olomouckém, Libereckém a v kraji Vysočina se hrubá míra porodnosti pohybovala okolo 10-11 dětí na 1000 obyvatel.

V kraji Plzeňském, Ústeckém, Královehradeckém, Karlovarském a Moravskoslezském se index hrubé míry porodnosti pohybuje nejčastěji mezi 9-10 na 1000 obyvatel.

Ve Zlínském kraji se hrubá míra porodnosti pohybovala za sledované období nejčastěji mezi 8-10 dětmi na 1000 obyvatel.

4.13 Srovnání krajů podle legitimacy

Kraje můžeme srovnat také podle legitimacy. Ve všech krajích se od roku 1993 velmi zvýšil podíl dětí narozených mimo manželství. Jelikož má populace větší možnost cestovat, studovat nebo si budovat kariéru, tak nejen že se posouvá hranice průměrného věku matek, ale zvyšuje i počet dětí narozených mimo manželství. Dalším důvodem mohou být finance, jelikož běžná svatba stojí velký obnos financí. Dále se zvyšuje i počet lidí, kteří si chtějí užívat svobodného života.

Krajích Karlovarském, Ústeckém, Libereckém, Královehradeckém, Olomouckém a Moravskoslezském podíl dětí narozených mimo manželství přesahuje 50 %, někdy i 60 %.

V Praze a ve Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Pardubickém, Jihomoravském, Zlínském a v kraji Vysočina se rodí mimo manželství děti pod 50 %, nicméně v některých krajích se podíl blíží 50 %.

Jelikož je z velké části ČR ateistická, není překvapivé, že se podíl meziročně zvyšuje. Ve Zlínském, Jihomoravském kraji a na Vysočině je podíl nižší, ale oproti tomu Olomoucký

a Moravskoslezský kraj, kde je více procent obyvatel věřících, tak podíl mimomanželských dětí přesahuje 50 %. (Příloha 33)

4.14 Srovnání krajů podle věku matek při porodu

Jediným krajem v ČR, kde hodnota věku žen při porodu nepřesahuje 30 let, je kraj Ústecký, kde je průměrný věk 29,7 let. V krajích Středočeském, Královehradeckém, Jihomoravském a Zlínském přesahuje průměrný věk 31 let, Praze dokonce více než 32 let.

Ve Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Královehradeckém, Jihomoravském, Olomouckém, Zlínském a v kraji Vysočina přesahuje průměrný věk prvorodiček 29 let. V Karlovarském, Ústeckém, Libereckém, Pardubickém a Moravskoslezském kraji je hodnota pod 29 let. Výjimkou je Praha, jelikož věk prvorodiček přesahuje 31 let.

Vliv na zvyšování průměrného věku má možnost budování kariéry, vzdělání a cestování. Mnoho párů chce mít prvně stabilní příjem a ekonomickou situaci. Odrazovat mladé páry od založení rodiny může i momentální bytová situace, jelikož ceny nájmu jsou vysoké a každý nemá dostatečně našetřeno na koupi bytu. V některých krajích ale můžeme sledovat, že i přes nepříznivé situace je v některých krajích nižší průměrný věk matek.

4.15 Srovnání ukazatelů natality v ČR a regionů podle ekonomické situace

Podle zjištěných údajů můžeme posoudit, jestli inflace měla vliv na porodnost. Ačkoliv v roce 1993 byla nejvyšší inflace za celé sledované období, narodilo se v ten rok v ČR nejvíce dětí za celé sledované období. Vliv na inflaci měla již zmíněná devalvace měny a také zrušení záporné daně. Do roku 1998 byla inflace stále vyšší, v těchto letech již můžeme sledovat snížení porodnosti, kdy se až do roku 2001 porodnost držela v rámci ČR pod hodnotou hmp 9. V Praze, Plzeňském, a Jihomoravském kraji hrubá míra porodnosti přesáhla hodnotu 9 až po roce 2003, ve Zlínském kraji až po roce 2004.

V roce 2003 byla inflace za celé období nejnižší. V tomto období se porodnost začala zvyšovat.

Ačkoliv mezi lety 2007-2009 byla světová ekonomická krize, můžeme sledovat vysokou porodnost ve všech krajích ČR. Způsobily to opatření ze 70.let tzv. Husákovy děti. V té době byla velká vlna porodnosti, jelikož se velmi podporovali mladé rodiny s dětmi. Mezi lety 2007-2010 to způsobilo nárůst, jelikož tzv. Husákovy děti začali zakládat své rodiny napříč kraji. Ve všech krajích se zvýšila hodnota hrubé míry porodnosti. Vysoký nárůst hrubé míry porodnosti můžeme sledovat v Praze, Středočeském kraji, Ústeckém kraji, Královehradeckém a Olomouckém kraji. Ve všech krajích se hodnota zvedla nad 10 živě

narozených na 1000 obyvatel. Ve většině krajích dokonce nad 11 a v Ústeckém a Středočeském kraji v roce 2008 nad 12 živě narozených na 1000 obyvatel.

I přesto, že v dalších letech nebyla další krize, tak porodnost v rámci celé České republiky klesla. Nikdy se již však nedostala pod 100 000 živě narozených v ČR. V Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji se rodí stále mezi 13 000-15 000 živých dětí. V Moravskoslezském kraji se rodí přes 10 000 dětí. Naopak nejméně dětí se rodí v Karlovarském kraji.

Nejvyšší podíl nezaměstnaných je meziročně v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, což může mít vliv na počet narozených, ale i na průměrný věk žen při porodu. V obou krajích můžeme totiž sledovat nejnižší věk žen při porodu prvního dítěte. Jelikož jsou v těchto krajích nižší průměrné mzdy (například oproti Praze) a menší možnosti budování lepší kariéry, tak se páry rozhodují využít možnosti placené mateřské a rodičovské dovolené při založení rodiny oproti nástup do práce po škole a budování kariéry. Tím se především snižuje průměrný věk ženy při porodu 1. dítěte. V Praze je naopak trh práce rozmanitější, mzdy a možnost kariérního postupu vyšší, proto páry upřednostňují kariéru před rodičovstvím. Stejná skutečnost je i ve Středočeském kraji, avšak s tím rozdílem, že lidé dojíždějí za prací do Prahy.

I přestože se každoročně zvyšovala nominální i reálná průměrná mzda a můžeme si tedy dovolit více věcí, tak se s ní porodnost příliš nezvedala v žádném kraji. Pouze ve srovnání s lety 1995-1999, kdy byla porodnost ve všech krajích nízká.

Porodnost bude mít vliv i na budoucí ekonomickou situaci. Jelikož je v ČR každoročně úhrnný úbytek, tak se musí například prodlužovat odchod do důchodů. S nízkou porodností se Česká republika dostane do bodu, kdy bude v produktivním období menší počet populace a vyšší počet populace v postproduktivním věku. (Příloha 32)

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat vybrané ukazatele natality v regionech České republiky a ekonomické ukazatele, které mohou mít na porodnost vliv za období 1993-2021. Cílem bylo poukázat, zdali mají ekonomické ukazatele vliv na porodnost v České republice a zamyslet se nad rozdíly ukazatelů porodnosti.

Za celé sledované období v rámci České republiky jako celku se nejdéle hodnota hrubé míry porodnosti držela mezi lety 2011-2021 nad hodnotou 10 promile. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 1993, kdy byla hodnota hrubé míry porodnosti 11,72 promile. Mezi lety 1996-2001 se narodilo pod 9 dětí na 1000 obyvatel, v roce 1999 8,7 dětí na 1000 obyvatel, což je nejnižší hodnota za sledované období. Zvýšení nad 11 dětí na 1000 obyvatel můžeme sledovat v letech 2007-2010. Velký nárůst souvisí s tzv. Husákovými dětmi, které začali zakládat rodiny.

Nejvyšší hrubou mírou porodnosti k roku 2021 můžeme sledovat v Praze, konkrétně 11,97 dětí na 1000 obyvatel. Naopak nejnižší hodnota hrubé míry porodnosti je 9,23 promile v Karlovarském kraji. Za sledované období byla nejnižší hrubá míra porodnosti ve Zlínském kraji, kde se nejčastěji rodilo 8-10 dětí na 1000 obyvatel. Naopak nejvyšší byla v Praze a krajích Pardubickém, Jihočeském, Olomouckém, Libereckém a na Vysočině, kde byla hodnota nejčastěji mezi 10-11 živě narozených na 1000 obyvatel.

Dalšími ukazateli byly průměrný věk ženy při porodu a průměrný věk ženy při porodu prvního dítěte. Hodnota obou ukazatelů se za sledované období zvýšila. V roce 1993 byl průměrný věk ženy při porodu 25 let, v roce 2021 hodnota činila 30,4. Průměrný věk prvorodiček se zvýšil dokonce o 6,2 let a v roce 2021 byl průměrný věk ženy při narození prvního dítěte 28,8 let.

V Praze byla nejvyšší hodnota u obou ukazatelů. Průměrný věk ženy při porodu byl v roce 2021 32,8 a průměrný věk prvorodiček 31,7 let. Naopak v Ústeckém kraji byl nejnižší průměrný věk ženy při porodu 29,7 let a průměrný věk prvorodiček 27,9 let. Průměrný věk prvorodiček byl také nižší než 29 let v krajích Karlovarském, Libereckém, Pardubickém a Moravskoslezském.

Lze předpokládat, že průměrný věk se bude i na dále zvyšovat. Páry mají strach z finanční nestability, déle se vzdělávají, nechtějí mít dlouhodobé závazky a přijít o vybudovanou kariéru. Se zvyšujícím se průměrným věkem matky, se snižuje

pravděpodobnost, že rodina bude mít větší počet dětí. S přibývajícím věkem se snižuje šance na otěhotnění.

Dalším ukazatelem jsou mimomanželské děti, kterých každoročně přibývá ve všech krajích. Partneři odkládají manželství z důvodu financí a nepotřebnosti k životu. Dalším důvodem může být víra, jelikož většina České republiky je ateistická. K roku 2021 se nejvíce mimomanželských dětí rodí v Ústeckém kraji 63,01 % a nejméně v Praze 40,52 %. Podíl nemanželských dětí přes 50 % je kromě Ústeckého kraje v Karlovarském, Libereckém, Královehradeckém, Olomouckém a Moravskoslezském kraji. Ve zbylých krajích je podíl menší 50 %, avšak se této hodnotě často přibližuje.

Inflace byla nejvyšší v roce 1993, hodnota byla 20,8 procent. Byla ovlivněna devalvací měny a zrušení záporné daně. Naopak nejnižší inflace za sledované období byla 0,1 procent v roce 2003. Po roce 2003 se zvedla hrubá míra porodnosti ve všech krajích kromě Zlínského nad hodnotu 9, ve Zlínském kraji došlo k nárůstu po roce 2004. Nárůst mohl být ovlivněn i nízkou inflací. Mezi lety 2007-2009 byla světová ekonomická krize a inflace v roce 2008 byla 6,3 procent. I přesto můžeme sledovat nárůst porodnosti a vysoké hodnoty hrubé míry porodnosti ve všech krajích. Tento nárůst způsobili již zmiňované Husákovy děti. Od té doby se i s inflací porodnost za sledované období ustálila. V Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji se rodí okolo 13 000-15 000 živých dětí. V Moravskoslezském se rodí přes 10 000 dětí ročně. Ve zbylých krajích se sice rodí děti méně, ale vzhledem k hrubé míře porodnosti je hodnota poměrně stálá.

Průměrná nominální i reálná hrubá mzda za sledované období meziročně rostla. V roce 1993 byla reálná mzda 4 815 Kč a v roce 2021 byla 36 454 Kč. I přes vyšší reálnou průměrnou mzdu porodnost neroste rychle. Lidé využívají finanční prostředky na cestování či jiné zájmy.

V každém kraji se průměrná mzda může lišit. Nejvyšší je pravidelně v Praze, kde je i nejrozmanitější trh práce. Tento fakt oddaluje průměrný věk žen při porodu a počet dětí narozených ženě. Trh práce v Praze ovlivňuje i porodnost a hrubou míru porodnosti ve Středočeském kraji z důvodu suburbanizace. Obyvatelé Středočeského kraje ve velké míře dojíždějí do Prahy za prací. Naopak v Ústeckém kraji, kde je trh práce i průměrný plat nižší, můžeme do roku 2017 sledovat hodnotu hrubé míry porodnosti nad 10 živě narozených a do roku 2021 nejnižší průměrný věk ženy při porodu ze všech krajů. Podobná situace je také v Moravskoslezském kraji.

Porodnost je kromě věku žen při porodu, také ovlivněna ekonomickou situací obyvatel, vzděláním a inflací.

Obyvatelé České republiky momentálně řeší bytovou situaci, kdy i malé byty stojí hodně peněz, a i tento vliv má dopad na porodnost. Partneri nechtějí žít s dětmi v malých bytech, ale finanční situace jim nedovoluje výběr většího bydlení. Stát nabízí alespoň formu příspěvku na bydlení, který je ale omezen výší měsíčního příjmu. Kromě příspěvku na bydlení existují také příspěvky na děti. Jejich výše závisí především na věku dítěte. Dalším příspěvkem od státu je mateřská a rodičovská dovolená. Mateřská dovolená připadá ženě na konci těhotenství a po porodu, kdy dostává 50 % své hrubé měsíční mzdy za poslední rok. Následně navazuje rodičovský příspěvek, který je 300 000 (v případě vícero dětí 450 000), který se rozděluje měsíčně podle délky rodičovské dovolené (max. 4 roky) a připadá rodiči, který zůstává na rodičovské dovolené s dítětem.

Nízká porodnost bude mít v budoucnu velký nepříznivý dopad na věkovou strukturu obyvatel, jelikož bude v postproduktivním věku bude více obyvatel než ve věku produktivním. Může to způsobit oddalování věku, ve kterém mají lidé nárok na důchod a výši penze, kterou lidé v důchodu dostávají.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Citovaná literatura

KALIBOVÁ K., PAVLÍK.Z., VODÁKOVÁ,A Demografie (nejen) pro demografy, Praha, Sociologické nakladatelství (SLON) [Kniha]: ISBN 978-80-7419-012-4, 2009.

SVATOŠOVÁ L. , KÁBA,B Statistické metody II [Kniha]. - Praha : PEF ČZU Praha, 2008. - ISBN 978-80-213-1736-9.

KALIBOVÁ, K. Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 52s. ISBN 80- 246-0222-9.

ROUBÍČEK, V. Úvod do demografie. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1997. 352s. ISBN 80-85963-43-4

VAŇO, B., JURČOVÁ,D., MÉZSÁROS,J. Základy demografie [Kniha]. - Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca, 2003. - ISBN 80-968927-3-8.

ŘEŽÁBEK,K. LÉČBA NEPLODNOSTI. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 176 s. ISBN 978-80-247-2103-3,

KOSCHIN, F. Demografie poprvé. 2. vyd [Kniha]. - Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2005. - Sv. 122s. ISBN 80-245-0859-1.

KLUFOVÁ, R., POLÁKOVÁ, Z. Demografické metody a analýzy. Demografie české a slovenské populace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 308 s. ISBN 978-80- 7357-546-5

BASU, K. ,The Effects of Female Education, Employment, and Fertility on Child Mortality: A Structural Path Analysis. Demography,2006. 43(4), 623-647. doi: 10.1353/dem.2006.0036

EIJKEMNAS, M. J. C., KLESSE, M. Religion and Fertility: The Dutch Case. European Journal of Population, 2017, 33(1), 1-27. doi: 10.1007/s10680-016-9404-4

SCHMIDT, L. Psychosocial Burden of Infertility and Assisted Reproduction. Lancet, 2009,374(9690), 417-418. doi: 10.1016/S0140-6736(09)61404-5

ZEMAN,K.,ŘEHÁKOVÁ,B.,POLÁŠEK,V.,SOUKUPOVÁ,E.Mimomanželská plodnost v České republice po roce 1989: sociální a ekonomické souvislosti, Praha: Sociologický ústav AV ČR. 92 s. ISBN ÁÉ-7330-093-1

BARTOŇOVÁ, D., a kol. Populační vývoj České republiky 2007. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 2008, 140 s. ISBN 978-80-86561-46-2.

6.2 Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografické ročenky (pramenná díla) 2009 - 1990 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/casova_rada_demografie_2009_1990

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografické ročenky (pramenná díla) 2017 - 2010 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/casova_rada_demografie

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografická ročenka krajů - 2000 - 2009 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2000-2009-o0gy721414>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografická ročenka krajů - 2009 až 2018 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2009-az-2018>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografická ročenka krajů - 2012 až 2021 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2012-2021>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Srovnání krajů v České republice-2022 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/4-obyvateľstvo-2co6hn6s1d>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Porodnost a plodnost-2011-2021 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porodnost-a-plodnost-2011-2021>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Česká republika od roku 1989 v číslech [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-9122022#01>

WORLD HEALTH ORGANIZATION "Family planning/Contraception," [Online]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Proměny věkového složení obyvatelstva ČR-2001-2050 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/promeny-vekoveho-slozeni-obyvatelstva-cr-2001-2050>

ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR. Potraty 2020 [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=vystupy--vyznamnatemata--potraty>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Dávky a příspěvky[online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/davky-a-prispevky>

7 Přílohy

Příloha 1 Hrubá míra porodnosti v Praze

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	1217897	11557	9,49	
1994	1216568	10329	8,49	-1,00
1995	1212655	9470	7,81	-0,68
1996	1207299	8842	7,32	-0,49
1997	1202552	8967	7,46	0,13
1998	1196948	9026	7,54	0,08
1999	1189981	9057	7,61	0,07
2000	1183900	9453	7,98	0,37
2001	1164682	9681	8,31	0,33
2002	1158800	9690	8,36	0,05
2003	1161851	10057	8,66	0,29
2004	1165617	11131	9,55	0,89
2005	1176116	11943	10,15	0,61
2006	1183576	12530	10,59	0,43
2007	1196454	13195	11,03	0,44
2008	1225281	14339	11,70	0,67
2009	1242956	14488	11,66	-0,05
2010	1251726	14792	11,82	0,16
2011	1237943	13968	11,28	-0,53
2012	1243695	14176	11,40	0,12
2013	1244762	13867	11,14	-0,26
2014	1251075	14624	11,69	0,55
2015	1262507	14759	11,69	0,00
2016	1272732	14929	11,73	0,04
2017	1286554	15324	11,91	0,18

2018	1301135	15460	11,88	-0,03
2019	1315311	14933	11,35	-0,53
2020	1327272	14713	11,09	-0,27
2021	1266329	15157	11,97	0,88

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 2 Hrubá míra porodnosti ve Středočeském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	1109135	12468	11,24	
1994	1108693	10852	9,79	-1,45
1995	1107529	10044	9,07	-0,72
1996	1106013	9386	8,49	-0,58
1997	1105469	9647	8,73	0,24
1998	1107200	9529	8,61	-0,12
1999	1109805	9524	8,58	-0,02
2000	1113149	9936	8,93	0,34
2001	1124303	10035	8,93	0,00
2002	1125735	10483	9,31	0,39
2003	1131404	10633	9,40	0,09
2004	1137748	11289	9,92	0,52
2005	1150128	12113	10,53	0,61
2006	1166537	12741	10,92	0,39
2007	1187032	14279	12,03	1,11
2008	1216772	15246	12,53	0,50
2009	1239673	15219	12,28	-0,25
2010	1257194	15212	12,10	-0,18
2011	1273094	14531	11,41	-0,69
2012	1285945	14428	11,22	-0,19

2013	1297209	14218	10,96	-0,26
2014	1309139	14572	11,13	0,17
2015	1320721	14602	11,06	-0,07
2016	1333249	14748	11,06	0,01
2017	1345764	15323	11,39	0,32
2018	1360998	14776	10,86	-0,53
2019	1377505	14836	10,77	-0,09
2020	1392407	14437	10,37	-0,40
2021	1379481	15111	10,95	0,59

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 3 Hrubá míra porodnosti v Jihočeském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	625813	7455	11,91	
1994	626680	6745	10,76	-1,15
1995	627180	6040	9,63	-1,13
1996	626618	5553	8,86	-0,77
1997	626587	5649	9,02	0,15
1998	626592	5612	8,96	-0,06
1999	626244	5608	8,95	0,00
2000	625991	5650	9,03	0,07
2001	625401	5554	8,88	-0,14
2002	624778	5733	9,18	0,30
2003	624958	5736	9,18	0,00
2004	625421	5941	9,50	0,32
2005	626766	6137	9,79	0,29
2006	628831	6370	10,13	0,34
2007	631387	6922	10,96	0,83

2008	634614	7155	11,27	0,31
2009	637015	7027	11,03	-0,24
2010	637910	6933	10,87	-0,16
2011	635907	6379	10,03	-0,84
2012	636381	6655	10,46	0,43
2013	636443	6374	10,02	-0,44
2014	636911	6437	10,11	0,09
2015	637292	6600	10,36	0,25
2016	638307	6747	10,57	0,21
2017	639180	6880	10,76	0,19
2018	640909	6748	10,53	-0,23
2019	643145	6665	10,36	-0,17
2020	643759	6552	10,18	-0,19
2021	636176	6699	10,53	0,35

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 4 Hrubá míra porodnosti v Plzeňském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	556772	6304	11,32	
1994	556927	5654	10,15	-1,17
1995	556072	4975	8,95	-1,21
1996	554904	4732	8,53	-0,42
1997	553892	4616	8,33	-0,19
1998	552859	4693	8,49	0,15
1999	552089	4657	8,44	-0,05
2000	551650	4887	8,86	0,42
2001	550481	4774	8,67	-0,19
2002	549369	4886	8,89	0,22

2003	549307	4934	8,98	0,09
2004	549216	5046	9,19	0,21
2005	550371	5445	9,89	0,71
2006	552898	5803	10,50	0,60
2007	557313	6100	10,95	0,45
2008	566080	6385	11,28	0,33
2009	571199	6412	11,23	-0,05
2010	572023	6242	10,91	-0,31
2011	571497	5566	9,74	-1,17
2012	572016	5768	10,08	0,34
2013	572882	5510	9,62	-0,47
2014	573993	5674	9,89	0,27
2015	575665	5861	10,18	0,30
2016	577638	5940	10,28	0,10
2017	579228	6066	10,47	0,19
2018	582601	6082	10,44	-0,03
2019	587531	6027	10,26	-0,18
2020	590889	5876	9,94	-0,31
2021	577056	5933	10,28	0,34

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 5 Hrubá míra porodnosti v Karlovarském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	304315	3772	12,40	
1994	305031	3409	11,18	-1,22
1995	305094	3081	10,10	-1,08
1996	305088	2756	9,03	-1,07
1997	304825	2811	9,22	0,19

1998	304950	2925	9,59	0,37
1999	304743	2777	9,11	-0,48
2000	304599	2900	9,52	0,41
2001	303888	2920	9,61	0,09
2002	303761	2949	9,71	0,10
2003	304078	2887	9,49	-0,21
2004	303722	2903	9,56	0,06
2005	304587	3014	9,90	0,34
2006	304573	3201	10,51	0,61
2007	305620	3438	11,25	0,74
2008	308577	3562	11,54	0,29
2009	307962	3425	11,12	-0,42
2010	307619	3313	10,77	-0,35
2011	303519	3014	9,93	-0,84
2012	302484	2820	9,32	-0,61
2013	300999	2826	9,39	0,07
2014	299880	2764	9,22	-0,17
2015	298506	2731	9,15	-0,07
2016	297317	2815	9,47	0,32
2017	296106	2753	9,30	-0,17
2018	295285	2755	9,33	0,03
2019	294807	2827	9,59	0,26
2020	294187	2682	9,12	-0,47
2021	283628	2619	9,23	0,12

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 6 Hrubá míra porodnosti v Ústeckém kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	825392	10491	12,71	
1994	825290	9163	11,10	-1,61
1995	825628	8199	9,93	-1,17
1996	825188	7781	9,43	-0,50
1997	825674	7785	9,43	0,00
1998	826504	7939	9,61	0,18
1999	826771	7747	9,37	-0,24
2000	826992	8003	9,68	0,31
2001	820241	7905	9,64	-0,04
2002	819442	8186	9,99	0,35
2003	819851	8344	10,18	0,19
2004	820619	8601	10,48	0,30
2005	822977	8725	10,60	0,12
2006	823193	8935	10,85	0,25
2007	825523	9715	11,77	0,91
2008	834283	10031	12,02	0,26
2009	836128	9626	11,51	-0,51
2010	835796	9275	11,10	-0,42
2011	828595	8645	10,43	-0,66
2012	827317	8215	9,93	-0,50
2013	825842	8060	9,76	-0,17
2014	824789	8292	10,05	0,29
2015	823381	8313	10,10	0,04
2016	822300	8263	10,05	-0,05
2017	820937	8442	10,28	0,23
2018	820580	8099	9,87	-0,41

2019	820537	8094	9,86	-0,01
2020	819476	7947	9,70	-0,17
2021	799351	7886	9,87	0,17

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 7 Hrubá míra porodnosti v Libereckém kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	428150	5244	12,25	
1994	428882	4544	10,59	-1,65
1995	428920	4166	9,71	-0,88
1996	429076	4039	9,41	-0,30
1997	429020	3951	9,21	-0,20
1998	429090	3975	9,26	0,05
1999	429071	3965	9,24	-0,02
2000	429113	4090	9,53	0,29
2001	428097	4013	9,37	-0,16
2002	427418	4132	9,67	0,29
2003	427096	4045	9,47	-0,20
2004	427395	4312	10,09	0,62
2005	428268	4271	9,97	-0,12
2006	429803	4466	10,39	0,42
2007	432109	5045	11,68	1,28
2008	435790	5220	11,98	0,30
2009	438238	5206	11,88	-0,10
2010	439483	5120	11,65	-0,23
2011	438132	4654	10,62	-1,03
2012	438593	4592	10,47	-0,15
2013	438473	4535	10,34	-0,13

2014	438813	4435	10,11	-0,24
2015	439152	4683	10,66	0,56
2016	440179	4960	11,27	0,60
2017	440934	4753	10,78	-0,49
2018	441608	4725	10,70	-0,08
2019	442947	4659	10,52	-0,18
2020	443161	4557	10,28	-0,24
2021	436952	4386	10,04	-0,25

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 8 Hrubá míra porodnosti v Královéhradeckém kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	554485	6582	11,87	
1994	554517	5747	10,36	-1,51
1995	554163	5230	9,44	-0,93
1996	553697	5019	9,06	-0,37
1997	553246	5021	9,08	0,01
1998	552761	4989	9,03	-0,05
1999	552139	4966	8,99	-0,03
2000	551297	4969	9,01	0,02
2001	550556	4954	9,00	-0,02
2002	548698	4946	9,01	0,02
2003	547720	5093	9,30	0,28
2004	546995	5190	9,49	0,19
2005	547849	5405	9,87	0,38
2006	549122	5491	10,00	0,13
2007	550523	6122	11,12	1,12
2008	553513	6254	11,30	0,18

2009	554511	6261	11,29	-0,01
2010	554296	6021	10,86	-0,43
2011	554050	5437	9,81	-1,05
2012	553290	5467	9,88	0,07
2013	552053	5451	9,87	-0,01
2014	551730	5518	10,00	0,13
2015	551270	5582	10,13	0,12
2016	551177	5616	10,19	0,06
2017	550848	5702	10,35	0,16
2018	550688	5677	10,31	-0,04
2019	551208	5504	9,99	-0,32
2020	551605	5526	10,02	0,03
2021	542789	5537	10,20	0,18

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 9 Hrubá míra porodnosti v Pardubickém kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	510397	6235	12,22	
1994	510875	5404	10,58	-1,64
1995	510677	4968	9,73	-0,85
1996	509893	4648	9,12	-0,61
1997	509681	4783	9,38	0,27
1998	509494	4747	9,32	-0,07
1999	508964	4747	9,33	0,01
2000	508542	4613	9,07	-0,26
2001	507981	4466	8,79	-0,28
2002	506849	4653	9,18	0,39
2003	506389	4645	9,17	-0,01

2004	505193	4821	9,54	0,37
2005	505553	4909	9,71	0,17
2006	506808	5248	10,36	0,64
2007	508921	5709	11,22	0,86
2008	513703	5752	11,20	-0,02
2009	515868	5644	10,94	-0,26
2010	516776	5721	11,07	0,13
2011	516260	5312	10,29	-0,78
2012	516409	5385	10,43	0,14
2013	515781	5077	9,84	-0,58
2014	516109	5410	10,48	0,64
2015	516247	5302	10,27	-0,21
2016	516553	5533	10,71	0,44
2017	517243	5372	10,39	-0,33
2018	519125	5526	10,64	0,26
2019	521146	5672	10,88	0,24
2020	523350	5454	10,42	-0,46
2021	513632	5421	10,55	0,13

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 10 Hrubá míra porodnosti v kraji Vysočina

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	515143	6633	12,88	
1994	515772	5806	11,26	-1,62
1995	515981	5237	10,15	-1,11
1996	515752	4862	9,43	-0,72
1997	515489	4919	9,54	0,12

1998	515331	4863	9,44	-0,11
1999	514794	4608	8,95	-0,49
2000	521019	4761	9,14	0,19
2001	518953	4568	8,80	-0,34
2002	517959	4755	9,18	0,38
2003	517572	4775	9,23	0,05
2004	517282	4819	9,32	0,09
2005	510000	5070	9,94	0,63
2006	511114	5113	10,00	0,06
2007	512555	5373	10,48	0,48
2008	514387	5649	10,98	0,50
2009	515329	5447	10,57	-0,41
2010	514800	5357	10,41	-0,16
2011	511972	5075	9,91	-0,49
2012	511627	5148	10,06	0,15
2013	510522	4920	9,64	-0,42
2014	510006	5334	10,46	0,82
2015	509507	5349	10,50	0,04
2016	509187	5307	10,42	-0,08
2017	508664	5440	10,69	0,27
2018	509019	5430	10,67	-0,03
2019	509370	5497	10,79	0,12
2020	509855	5349	10,49	-0,30
2021	503558	5547	11,02	0,52

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 11 Hrubá míra porodnosti v Jihomoravském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	1148001	13656	11,90	
1994	1149182	11796	10,26	-1,63
1995	1149108	10387	9,04	-1,23
1996	1147644	9838	8,57	-0,47
1997	1146256	9748	8,50	-0,07
1998	1145619	9779	8,54	0,03
1999	1144703	9599	8,39	-0,15
2000	1136689	9567	8,42	0,03
2001	1126962	9626	8,54	0,12
2002	1122759	10067	8,97	0,42
2003	1121669	10007	8,92	-0,04
2004	1122391	10660	9,50	0,58
2005	1130282	11149	9,86	0,37
2006	1130990	11512	10,18	0,31
2007	1135421	12371	10,90	0,72
2008	1143615	12371	10,82	-0,08
2009	1150009	13145	11,43	0,61
2010	1152765	13040	11,31	-0,12
2011	1164633	12404	10,65	-0,66
2012	1167142	12339	10,57	-0,08
2013	1168577	12403	10,61	0,04
2014	1170678	12802	10,94	0,32
2015	1173563	12771	10,88	-0,05
2016	1176972	13193	11,21	0,33
2017	1180477	13509	11,44	0,23
2018	1184729	13594	11,47	0,03

2019	1189530	13328	11,20	-0,27
2020	1193984	12859	10,77	-0,43
2021	1182265	13085	11,07	0,30

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 12 Hrubá míra porodnosti v Olomouckém kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	650044	7699	11,84	
1994	650862	6875	10,56	-1,28
1995	651178	5992	9,20	-1,36
1996	649943	5679	8,74	-0,46
1997	649059	5742	8,85	0,11
1998	647895	5695	8,79	-0,06
1999	646959	5649	8,73	-0,06
2000	641554	5510	8,59	-0,14
2001	639176	5716	8,94	0,35
2002	637401	5667	8,89	-0,05
2003	636227	5830	9,16	0,27
2004	635449	5913	9,31	0,14
2005	638981	6183	9,68	0,37
2006	639423	6428	10,05	0,38
2007	640508	6931	10,82	0,77
2008	641822	7118	11,09	0,27
2009	641945	7134	11,11	0,02
2010	641661	6922	10,79	-0,33
2011	638848	6311	9,88	-0,91
2012	637837	6303	9,88	0,00
2013	636659	6322	9,93	0,05

2014	636109	6400	10,06	0,13
2015	635094	6498	10,23	0,17
2016	634081	6697	10,56	0,33
2017	633133	6679	10,55	-0,01
2018	632547	6699	10,59	0,04
2019	632141	6359	10,06	-0,53
2020	631767	6584	10,42	0,36
2021	623569	6394	10,25	-0,17

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 13 Hrubá míra porodnosti ve Zlínském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	600276	7055	11,75	
1994	600985	6226	10,36	-1,39
1995	601215	5642	9,38	-0,98
1996	600303	5239	8,73	-0,66
1997	599810	5142	8,57	-0,15
1998	599041	5174	8,64	0,06
1999	598450	5212	8,71	0,07
2000	598057	5290	8,85	0,14
2001	594868	5171	8,69	-0,15
2002	593458	5195	8,75	0,06
2003	592300	5147	8,69	-0,06
2004	591287	5217	8,82	0,13
2005	590447	5670	9,60	0,78
2006	589869	5612	9,51	-0,09
2007	590000	6059	10,27	0,76

2008	591087	6261	10,59	0,32
2009	591303	6076	10,28	-0,32
2010	590459	6106	10,34	0,07
2011	589596	5570	9,45	-0,89
2012	588299	5493	9,34	-0,11
2013	586594	5585	9,52	0,18
2014	585829	5599	9,56	0,04
2015	584828	5847	10,00	0,44
2016	584155	5847	10,01	0,01
2017	583039	6084	10,43	0,43
2018	582860	6078	10,43	-0,01
2019	582710	5774	9,91	-0,52
2020	581374	5834	10,03	0,13
2021	572932	6040	10,54	0,51

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 14 Hrubá míra porodnosti v Moravskoslezském kraji

Rok	Střední stav obyvatel	Počet živě narozených	HMP	První diference
1993	1284787	15874	12,36	
1994	1285898	14029	10,91	-1,45
1995	1285359	12666	9,85	-1,06
1996	1283935	12072	9,40	-0,45
1997	1282082	11876	9,26	-0,14
1998	1280659	11589	9,05	-0,21
1999	1278071	11355	8,88	-0,16
2000	1279951	11281	8,81	-0,07
2001	1268603	11332	8,93	0,12
2002	1264347	11444	9,05	0,12

2003	1264347	11552	9,14	0,09
2004	1258588	11821	9,39	0,26
2005	1251767	12177	9,73	0,34
2006	1249909	12381	9,91	0,18
2007	1249323	13373	10,70	0,80
2008	1250168	13402	10,72	0,02
2009	1249356	13238	10,60	-0,12
2010	1244739	13099	10,52	-0,07
2011	1232626	11807	9,58	-0,94
2012	1228251	11787	9,60	0,02
2013	1228251	11603	9,45	-0,15
2014	1219722	11999	9,84	0,39
2015	1215209	11866	9,76	-0,07
2016	1211437	12052	9,95	0,18
2017	1207419	12078	10,00	0,05
2018	1204346	12387	10,29	0,28
2019	1201436	12056	10,03	-0,25
2020	1197069	11830	9,88	-0,15
2021	1179823	11978	10,15	0,27

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 15 Průměrný věk žen při porodu v Praze

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	26,4		24,3	
1994	26,6	0,26	24,6	0,30
1995	27,1	0,47	25,1	0,46
1996	27,3	0,25	25,4	0,34
1997	27,7	0,34	25,9	0,46
1998	27,9	0,24	26,3	0,39
1999	28,3	0,38	26,7	0,42
2000	28,6	0,28	27,0	0,28
2001	29,1	0,48	27,5	0,50

2002	29,3	0,19	27,9	0,41
2003	29,6	0,33	28,2	0,27
2004	29,9	0,34	28,6	0,47
2005	30,2	0,29	29,0	0,37
2006	30,6	0,43	29,4	0,46
2007	30,9	0,24	29,7	0,27
2008	31,2	0,31	29,9	0,23
2009	31,4	0,16	30,1	0,17
2010	31,5	0,19	30,2	0,10
2011	31,8	0,24	30,5	0,26
2012	32,0	0,24	30,8	0,29
2013	32,2	0,17	30,9	0,17
2014	32,3	0,10	31,0	0,04
2015	32,4	0,07	31,1	0,09
2016	32,5	0,15	31,2	0,10
2017	32,4	-0,10	31,1	-0,06
2018	32,6	0,17	31,3	0,19
2019	32,6	0,04	31,3	0,07
2020	32,7	0,11	31,4	0,06
2021	32,8	0,10	31,7	0,24

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 16 Průměrný věk žen při porodu ve Středočeském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,3		21,9	
1994	24,7	0,40	22,3	0,37
1995	25,0	0,31	22,6	0,29
1996	25,4	0,34	23,1	0,50
1997	25,7	0,31	23,5	0,45
1998	26,0	0,34	24,0	0,43
1999	26,3	0,33	24,4	0,40
2000	26,9	0,53	24,9	0,52
2001	27,2	0,37	25,3	0,46
2002	27,7	0,43	25,7	0,35
2003	28,0	0,29	26,2	0,48
2004	28,4	0,43	26,6	0,43
2005	28,8	0,41	27,1	0,47
2006	29,2	0,42	27,5	0,45
2007	29,6	0,41	27,9	0,39
2008	29,8	0,18	28,0	0,11
2009	30,1	0,30	28,2	0,23

2010	30,4	0,27	28,5	0,22
2011	30,6	0,20	28,6	0,11
2012	30,7	0,13	28,8	0,21
2013	30,9	0,18	29,0	0,18
2014	30,9	0,06	28,9	-0,02
2015	31,0	0,10	29,1	0,16
2016	31,0	0,00	29,1	-0,02
2017	31,1	0,02	29,1	0,02
2018	31,2	0,10	29,2	0,10
2019	31,3	0,13	29,5	0,24
2020	31,2	-0,05	29,4	-0,05
2021	31,4	0,14	29,6	0,19

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 17 Průměrný věk žen při porodu v Jihočeském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,5		22,1	
1994	24,9	0,36	22,4	0,28
1995	25,1	0,24	22,8	0,48
1996	25,6	0,46	23,1	0,30
1997	25,7	0,13	23,5	0,40
1998	26,0	0,33	23,9	0,36
1999	26,4	0,39	24,3	0,45
2000	26,9	0,45	24,9	0,57
2001	27,1	0,28	25,2	0,28
2002	27,6	0,41	25,5	0,34
2003	28,0	0,40	26,0	0,50
2004	28,2	0,24	26,4	0,36
2005	28,7	0,47	26,8	0,39
2006	28,9	0,27	27,0	0,24
2007	29,2	0,22	27,1	0,11
2008	29,5	0,31	27,4	0,27
2009	29,6	0,16	27,6	0,20
2010	29,9	0,25	27,8	0,23
2011	30,1	0,22	28,0	0,19
2012	30,1	-0,04	27,9	-0,07
2013	30,3	0,21	28,3	0,36
2014	30,3	0,05	28,3	-0,02
2015	30,4	0,04	28,3	0,01

2016	30,5	0,16	28,5	0,23
2017	30,5	-0,06	28,6	0,03
2018	30,3	-0,12	28,6	0,02
2019	30,6	0,27	28,7	0,12
2020	30,6	0,01	28,8	0,11
2021	30,8	0,19	29,1	0,28

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 18 Průměrný věk žen při porodu v Plzeňském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,4		22,0	
1994	24,6	0,17	22,2	0,24
1995	25,1	0,49	22,7	0,48
1996	25,2	0,14	23,1	0,37
1997	25,6	0,37	23,5	0,42
1998	25,9	0,32	24,0	0,49
1999	26,3	0,35	24,2	0,28
2000	26,5	0,30	24,7	0,43
2001	27,1	0,55	25,2	0,54
2002	27,4	0,28	25,5	0,33
2003	27,7	0,34	25,9	0,32
2004	28,2	0,45	26,5	0,61
2005	28,6	0,38	26,8	0,37
2006	28,8	0,27	27,1	0,25
2007	29,3	0,44	27,3	0,22
2008	29,5	0,21	27,5	0,16
2009	29,7	0,19	27,5	0,03
2010	29,8	0,15	27,8	0,34
2011	30,0	0,15	27,9	0,05
2012	30,0	0,04	28,0	0,09
2013	30,2	0,19	28,2	0,20
2014	30,3	0,13	28,6	0,36
2015	30,3	0,03	28,6	0,08
2016	30,3	0,00	28,5	-0,09
2017	30,5	0,17	28,7	0,17
2018	30,6	0,12	28,8	0,10
2019	30,6	0,00	28,9	0,08
2020	30,7	0,04	28,8	-0,06
2021	30,8	0,13	29,2	0,33

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 19 Průměrný věk žen při porodu v Karlovarském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,5		21,7	
1994	24,5	0,06	22,0	0,28
1995	25,0	0,49	22,3	0,33
1996	25,5	0,47	22,9	0,55
1997	25,6	0,13	23,1	0,26
1998	25,9	0,29	23,6	0,47
1999	26,2	0,26	23,9	0,27
2000	26,4	0,24	24,1	0,25
2001	26,8	0,36	24,6	0,47
2002	27,2	0,43	24,9	0,30
2003	27,4	0,17	25,2	0,27
2004	27,7	0,32	25,6	0,39
2005	28,1	0,39	25,8	0,20
2006	28,3	0,24	26,2	0,46
2007	28,7	0,39	26,4	0,15
2008	28,9	0,19	26,6	0,24
2009	29,0	0,08	26,7	0,08
2010	29,0	0,02	26,9	0,21
2011	29,1	0,11	27,0	0,12
2012	29,4	0,32	27,3	0,25
2013	29,3	-0,14	27,1	-0,21
2014	29,5	0,16	27,5	0,43
2015	29,6	0,15	27,7	0,23
2016	29,3	-0,32	27,3	-0,41
2017	29,7	0,45	27,7	0,42
2018	29,7	-0,08	27,8	0,10
2019	29,7	0,01	27,9	0,07
2020	30,0	0,29	28,0	0,09
2021	30,0	0,03	28,3	0,31

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 20 Průměrný věk žen při porodu v Ústeckém kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,2		21,6	
1994	24,4	0,20	21,7	0,17

1995	24,7	0,33	22,2	0,50
1996	24,9	0,20	22,4	0,20
1997	25,2	0,27	22,8	0,41
1998	25,6	0,39	23,4	0,51
1999	25,8	0,22	23,6	0,21
2000	26,2	0,39	23,9	0,38
2001	26,6	0,37	24,4	0,47
2002	26,9	0,37	24,6	0,19
2003	27,1	0,20	25,0	0,38
2004	27,5	0,41	25,3	0,33
2005	27,8	0,28	25,7	0,35
2006	28,3	0,45	26,2	0,51
2007	28,6	0,31	26,3	0,14
2008	28,8	0,20	26,4	0,14
2009	28,7	-0,02	26,5	0,02
2010	29,0	0,26	26,7	0,25
2011	29,0	0,00	26,7	0,02
2012	29,1	0,07	26,9	0,21
2013	29,2	0,16	27,2	0,21
2014	29,3	0,05	27,1	-0,10
2015	29,4	0,07	27,3	0,29
2016	29,3	-0,09	27,2	-0,13
2017	29,4	0,11	27,4	0,22
2018	29,4	0,01	27,5	0,02
2019	29,4	0,01	27,5	0,05
2020	29,6	0,23	27,7	0,23
2021	29,7	0,10	27,9	0,14

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 21 Průměrný věk žen při porodu v Libereckém kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,7		22,1	
1994	24,8	0,06	22,3	0,19
1995	25,1	0,32	22,6	0,38
1996	25,5	0,36	23,1	0,41
1997	25,7	0,19	23,4	0,31
1998	26,0	0,29	23,7	0,34
1999	26,3	0,36	24,2	0,51
2000	26,5	0,21	24,4	0,15
2001	27,1	0,55	25,0	0,69

2002	27,5	0,40	25,4	0,38
2003	27,8	0,36	25,9	0,48
2004	28,3	0,41	26,3	0,40
2005	28,6	0,38	26,7	0,45
2006	29,0	0,39	27,0	0,22
2007	29,3	0,30	27,2	0,25
2008	29,5	0,22	27,3	0,12
2009	29,6	0,04	27,5	0,16
2010	29,8	0,25	27,7	0,22
2011	30,0	0,15	27,9	0,16
2012	29,9	-0,05	27,8	-0,12
2013	30,1	0,21	28,2	0,45
2014	30,2	0,05	28,2	0,03
2015	30,3	0,12	28,3	0,04
2016	30,2	-0,10	28,2	-0,02
2017	30,3	0,09	28,6	0,31
2018	30,5	0,17	28,5	-0,02
2019	30,5	0,06	28,8	0,31
2020	30,6	0,10	28,8	-0,08
2021	30,7	0,06	28,8	0,07

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 22 Průměrný věk žen při porodu v Královéhradeckém kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,6		22,1	
1994	24,8	0,21	22,2	0,05
1995	25,2	0,44	22,7	0,54
1996	25,5	0,33	23,2	0,53
1997	26,0	0,44	23,7	0,42
1998	26,2	0,20	24,0	0,36
1999	26,5	0,31	24,2	0,23
2000	26,9	0,37	24,8	0,58
2001	27,2	0,38	25,2	0,39
2002	27,7	0,43	25,5	0,32
2003	28,1	0,45	26,0	0,44
2004	28,4	0,29	26,4	0,42
2005	28,6	0,25	26,7	0,28
2006	29,0	0,32	26,9	0,27
2007	29,4	0,41	27,3	0,35
2008	29,6	0,25	27,4	0,12

2009	29,9	0,26	27,7	0,26
2010	30,0	0,16	27,8	0,16
2011	30,2	0,20	28,2	0,32
2012	30,3	0,00	28,1	-0,03
2013	30,3	0,07	28,2	0,11
2014	30,4	0,08	28,3	0,10
2015	30,5	0,08	28,4	0,03
2016	30,6	0,09	28,5	0,16
2017	30,5	-0,04	28,6	0,03
2018	30,6	0,08	28,6	0,09
2019	30,7	0,11	29,0	0,31
2020	30,7	-0,02	29,1	0,10
2021	31,0	0,28	29,2	0,18

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 23 Průměrný věk žen při porodu v Pardubickém kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,5		21,9	
1994	24,7	0,28	22,2	0,27
1995	25,1	0,40	22,6	0,45
1996	25,4	0,24	23,0	0,31
1997	25,8	0,44	23,4	0,45
1998	26,0	0,17	23,7	0,30
1999	26,3	0,33	24,1	0,41
2000	26,7	0,39	24,4	0,31
2001	27,2	0,44	25,0	0,57
2002	27,4	0,29	25,5	0,45
2003	27,9	0,48	25,9	0,48
2004	28,2	0,31	26,4	0,48
2005	28,5	0,27	26,6	0,20
2006	29,0	0,46	27,1	0,47
2007	29,4	0,42	27,2	0,15
2008	29,7	0,27	27,6	0,34
2009	29,8	0,14	27,5	-0,08
2010	30,0	0,24	27,8	0,28
2011	30,1	0,02	27,9	0,14
2012	30,2	0,14	28,1	0,15
2013	30,3	0,11	28,3	0,28
2014	30,4	0,07	28,3	-0,06

2015	30,5	0,08	28,3	0,06
2016	30,5	0,05	28,5	0,18
2017	30,4	-0,15	28,3	-0,17
2018	30,6	0,20	28,5	0,21
2019	30,5	-0,03	28,6	0,08
2020	30,6	0,12	28,8	0,19
2021	30,7	0,11	28,8	0,00

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 24 Průměrný věk žen při porodu v kraji Vysočina

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,4		22,0	
1994	24,6	0,19	22,1	0,16
1995	24,9	0,31	22,5	0,36
1996	25,2	0,26	22,8	0,34
1997	25,6	0,38	23,4	0,54
1998	25,8	0,25	23,7	0,32
1999	26,1	0,32	24,1	0,37
2000	26,4	0,27	24,4	0,38
2001	27,1	0,69	25,0	0,55
2002	27,4	0,33	25,4	0,40
2003	27,7	0,26	25,7	0,30
2004	28,1	0,45	26,3	0,63
2005	28,4	0,28	26,6	0,28
2006	28,8	0,45	27,0	0,44
2007	29,1	0,25	27,0	0,02
2008	29,4	0,31	27,4	0,32
2009	29,8	0,36	27,6	0,28
2010	29,8	0,04	27,5	-0,10
2011	30,0	0,24	27,9	0,31
2012	30,0	0,00	27,8	-0,01
2013	30,2	0,13	28,2	0,34
2014	30,3	0,09	28,2	-0,03
2015	30,3	0,08	28,4	0,25
2016	30,5	0,11	28,3	-0,07
2017	30,3	-0,20	28,2	-0,17
2018	30,6	0,30	28,6	0,47
2019	30,4	-0,20	28,5	-0,17
2020	30,5	0,11	28,7	0,20
2021	30,7	0,26	29,0	0,38

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 25 Průměrný věk žen při porodu v Jihomoravském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,8		22,3	
1994	25,0	0,21	22,6	0,30
1995	25,2	0,24	22,9	0,27
1996	25,7	0,43	23,4	0,56
1997	25,9	0,24	23,8	0,33
1998	26,3	0,42	24,1	0,33
1999	26,5	0,14	24,5	0,35
2000	26,9	0,44	25,0	0,55
2001	27,3	0,44	25,4	0,40
2002	27,7	0,39	25,9	0,54
2003	28,1	0,39	26,3	0,35
2004	28,5	0,35	26,8	0,50
2005	28,8	0,32	27,0	0,21
2006	29,2	0,40	27,4	0,45
2007	29,5	0,30	27,6	0,18
2008	29,8	0,24	28,0	0,38
2009	30,0	0,27	28,2	0,21
2010	30,2	0,21	28,3	0,13
2011	30,4	0,22	28,6	0,25
2012	30,6	0,17	28,8	0,23
2013	30,7	0,08	28,9	0,09
2014	30,8	0,11	29,1	0,22
2015	30,9	0,13	29,2	0,03
2016	30,9	-0,02	29,1	-0,05
2017	31,1	0,20	29,3	0,13
2018	31,1	0,02	29,4	0,12
2019	31,3	0,13	29,6	0,22
2020	31,3	0,00	29,6	0,04
2021	31,5	0,22	29,8	0,17

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 26 Průměrný věk žen při porodu v Olomouckém kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,5		22,0	
1994	24,9	0,34	22,4	0,40
1995	25,2	0,35	22,7	0,33
1996	25,4	0,22	23,0	0,30
1997	25,7	0,22	23,4	0,43
1998	25,9	0,25	23,8	0,35
1999	26,1	0,23	24,1	0,31
2000	26,7	0,60	24,6	0,48
2001	27,0	0,30	25,2	0,57
2002	27,5	0,48	25,5	0,37
2003	27,9	0,42	26,1	0,53
2004	28,2	0,28	26,4	0,39
2005	28,7	0,50	26,8	0,39
2006	28,8	0,12	27,0	0,15
2007	29,3	0,42	27,3	0,31
2008	29,6	0,34	27,6	0,27
2009	29,8	0,19	27,7	0,10
2010	29,8	0,06	27,8	0,14
2011	30,0	0,12	28,0	0,15
2012	30,1	0,18	28,3	0,32
2013	30,3	0,17	28,4	0,08
2014	30,4	0,04	28,4	0,05
2015	30,4	0,03	28,4	0,02
2016	30,4	0,05	28,6	0,19
2017	30,5	0,10	28,6	0,00
2018	30,7	0,12	28,9	0,24
2019	30,6	-0,02	28,8	-0,07
2020	30,6	-0,01	28,9	0,11
2021	30,7	0,12	29,1	0,19

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 27 Průměrný věk žen při porodu ve Zlínském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,9		22,4	
1994	25,1	0,16	22,6	0,21
1995	25,5	0,44	23,1	0,49

1996	25,7	0,18	23,3	0,27
1997	26,0	0,34	23,7	0,39
1998	26,3	0,26	24,1	0,42
1999	26,5	0,18	24,3	0,18
2000	26,9	0,44	25,0	0,70
2001	27,3	0,40	25,4	0,36
2002	27,7	0,40	25,8	0,45
2003	28,2	0,51	26,2	0,41
2004	28,5	0,30	26,7	0,45
2005	28,9	0,35	27,0	0,26
2006	29,2	0,37	27,4	0,49
2007	29,5	0,29	27,7	0,22
2008	29,9	0,38	27,8	0,17
2009	30,0	0,10	27,9	0,05
2010	30,2	0,19	28,2	0,32
2011	30,6	0,36	28,6	0,38
2012	30,5	-0,01	28,6	-0,03
2013	30,7	0,10	28,7	0,12
2014	30,9	0,25	28,8	0,15
2015	30,8	-0,07	29,0	0,14
2016	30,9	0,04	29,0	0,08
2017	30,9	0,03	28,9	-0,13
2018	30,9	0,04	29,1	0,20
2019	31,1	0,13	29,2	0,13
2020	31,0	-0,04	29,2	-0,04
2021	31,1	0,07	29,4	0,16

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 28 Průměrný věk žen při porodu v Moravskoslezském kraji

Rok	Věk matky při porodu	První diference	Věk matky při porodu 1. dítěte	První diference
1993	24,5		22,0	
1994	24,8	0,30	22,4	0,32
1995	25,0	0,21	22,6	0,30
1996	25,4	0,35	23,0	0,31
1997	25,6	0,19	23,3	0,31
1998	25,8	0,21	23,6	0,30
1999	26,1	0,32	23,9	0,30
2000	26,4	0,33	24,3	0,40
2001	26,9	0,46	24,7	0,48
2002	27,2	0,27	25,1	0,34

2003	27,4	0,28	25,4	0,32
2004	27,8	0,35	25,7	0,33
2005	28,2	0,41	26,1	0,41
2006	28,4	0,24	26,4	0,25
2007	28,8	0,39	26,7	0,28
2008	29,0	0,20	26,8	0,13
2009	29,0	-0,02	26,9	0,05
2010	29,3	0,31	27,1	0,22
2011	29,4	0,06	27,2	0,12
2012	29,4	0,04	27,4	0,18
2013	29,5	0,11	27,6	0,25
2014	29,7	0,18	27,7	0,10
2015	29,8	0,12	28,0	0,23
2016	29,8	-0,02	28,0	0,05
2017	30,0	0,15	28,2	0,15
2018	30,1	0,15	28,3	0,13
2019	30,2	0,07	28,5	0,21
2020	30,3	0,13	28,6	0,14
2021	30,5	0,19	28,9	0,23

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 29 Počet živě narozených podle vzdělání matky v ČR

Rok	Živě narozený	Základní	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ	Nezjištěno
1993	121 025	15 939	51 628	43 776	9 682	
1994	106 579	14 463	45 918	37 484	8 714	
1995	96 097	13 463	40 095	33 125	8 514	
1996	90 446	12 535	37 778	31 733	8 396	4
1997	90 657	12 148	37 482	32 538	8 489	
1998	90 535	11 806	36 456	33 350	8 923	
1999	89 471	11 171	35 251	33 350	8 985	1
2000	90 910	11 190	34 209	35 741	9 770	
2001	90 715	11 165	33 628	36 004	9 918	
2002	92 786	11 422	33 122	37 583	10 659	
2003	93 685	11 348	32 222	38 791	11 324	
2004	97 664	11 516	32 007	41 170	12 971	
2005	102 211	11 779	32 632	43 272	14 528	
2006	105 831	12 318	31 603	45 635	16 275	
2007	114 632	12 528	33 779	49 970	18 185	170
2008	119 570	12 365	32 806	52 032	21 190	1 177

2009	118 348	12 538	30 482	50 371	22 917	2 040
2010	117 153	12 461	26 922	48 035	25 225	4 510
2011	108 673	11 571	23 400	43 278	26 163	4 261
2012	108 576	11 739	21 927	41 578	28 888	4 444
2013	106 751	10 845	19 714	39 908	29 760	6 524
2014	109 860	10 756	18 948	39 268	31 873	9 015
2015	110 764	10 004	17 455	44 877	25 409	13 029
2016	112 663	9 893	17 050	38 478	30 434	16 808
2017	114 405	10 225	16 736	38 339	32 871	16 234
2018	114 036	10 193	15 695	36 874	35 943	15 331
2019	112 231	9 979	15 120	36 309	36 265	14 558
2020	110 200	10 004	10 004	34 576	36 547	14 605
2021	111 793	9 571	14 032	34 742	37 681	15 767

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 30 Inflace za období 1993-2021 v ČR

Rok	Inflace
1993	20,8
1994	10
1995	9,1
1996	8,8
1997	8,5
1998	10,7
1999	2,1
2000	3,9
2001	4,7
2002	1,8
2003	0,1
2004	2,8
2005	1,9
2006	2,5
2007	2,8
2008	6,3
2009	1
2010	1,5
2011	1,9
2012	3,3
2013	1,4
2014	0,4

2015	0,3
2016	0,7
2017	2,5
2018	2,1
2019	2,8
2020	3,2
2021	3,8

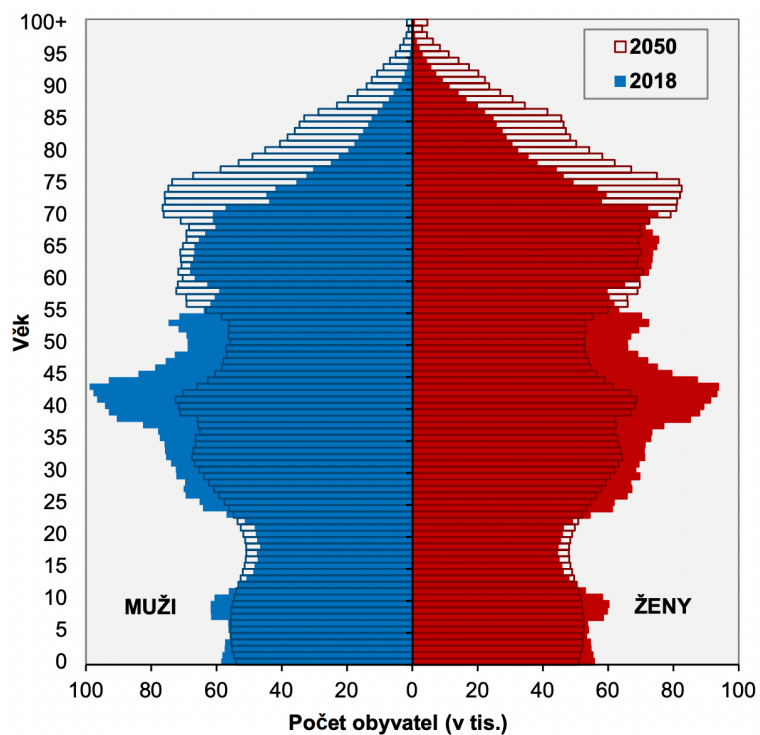
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 31 Průměrná hrubá mzda v ČR mezi lety 1993-2021

Rok	Průměrná nominální mzda (Kč)	Průměrná reálná mzda (Kč)
1993	5 817	4 815
1994	6 894	6 267
1995	8 172	7 490
1996	9 676	8 893
1997	10 691	9 853
1998	11 693	10 562
1999	12 658	12 397
2000	13 219	12 722
2001	14 378	13 732
2002	15 524	15 249
2003	16 430	16 413
2004	17 466	16 990
2005	18 344	18 002
2006	19 546	19 069
2007	20 957	20 386
2008	22 691	21 346
2009	23 598	23 364
2010	23 951	23 597
2011	24 319	23 865
2012	25 109	24 307
2013	25 128	24 781
2014	25 686	25 584
2015	26 467	26 388
2016	27 589	27 397
2017	29 504	28 784
2018	31 885	31 229
2019	34 125	33 196
2020	35 611	34 506
2021	37 839	36 454

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 32 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku v roce 2018 a 2050

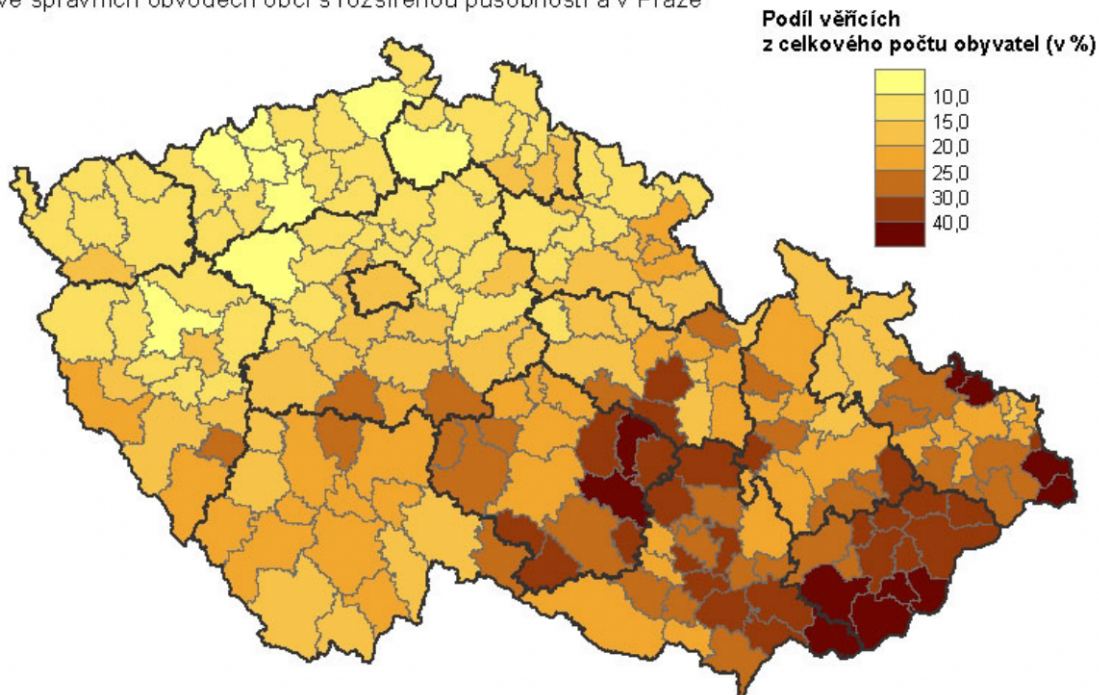

Zdroj: ČSÚ

Příloha 33 Podíl věřících v ČR

Podíl věřících (SLDB 2011)

ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností a v Praze

Zdroj: ČSÚ

Seznam příloh

- Příloha 1 Hrubá míra porodnosti v Praze
- Příloha 2 Hrubá míra porodnosti ve Středočeském kraji
- Příloha 3 Hrubá míra porodnosti v Jihočeském kraji)
- Příloha 4 Hrubá míra porodnosti v Plzeňském kraji
- Příloha 5 Hrubá míra porodnosti v Karlovarském kraji
- Příloha 6 Hrubá míra porodnosti v Ústeckém kraji
- Příloha 7 Hrubá míra porodnosti v Libereckém kraji
- Příloha 8 Hrubá míra porodnosti v Královohradeckém kraji
- Příloha 9 Hrubá míra porodnosti v Pardubickém kraji
- Příloha 10 Hrubá míra porodnosti v kraji Vysočina
- Příloha 11 Hrubá míra porodnosti v Jihomoravském kraji
- Příloha 12 Hrubá míra porodnosti v Olomouckém kraji
- Příloha 13 Hrubá míra porodnosti ve Zlínském kraji
- Příloha 14 Hrubá míra porodnosti v Moravskoslezském kraji
- Příloha 15 Průměrný věk žen při porodu v Praze
- Příloha 16 Průměrný věk žen při porodu ve Středočeském kraji
- Příloha 17 Průměrný věk žen při porodu v Jihočeském kraji
- Příloha 18 Průměrný věk žen při porodu v Plzeňském kraji
- Příloha 19 Průměrný věk žen při porodu v Karlovarském kraji
- Příloha 20 Průměrný věk žen při porodu v Ústeckém kraji
- Příloha 21 Průměrný věk žen při porodu v Libereckém kraji
- Příloha 22 Průměrný věk žen při porodu v Královohradeckém kraji
- Příloha 23 Průměrný věk žen při porodu v Pardubickém kraji
- Příloha 24 Průměrný věk žen při porodu v kraji Vysočina
- Příloha 25 Průměrný věk žen při porodu v Jihomoravském kraji
- Příloha 26 Průměrný věk žen při porodu v Olomouckém kraji
- Příloha 27 Průměrný věk žen při porodu ve Zlínském kraji
- Příloha 28 Průměrný věk žen při porodu v Moravskoslezském kraji
- Příloha 29 Počet živě narozených podle vzdělání matky v ČR
- Příloha 30 Inflace za období 1993-2021 v ČR
- Příloha 31 Průměrná hrubá mzda v ČR mezi lety 1993-2021

Příloha 32 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku v roce 2018 a 2050

Příloha 33 Podíl věřících v ČR

Seznam grafů

Graf 1 Počet živě narozených v ČR v letech 1993-2021

Graf 2 Počet živě narozených v Praze v letech 1993-2021

Graf 3 Počet živě narozených ve Středočeském kraji v letech 1993-2021

Graf 4 Počet živě narozených v Jihočeském kraji v letech 1993-2021

Graf 5 Počet živě narozených ve Plzeňském kraji v letech 1993-2021

Graf 6 Počet živě narozených v Karlovarském kraji v letech 1993-2021

Graf 7 Počet živě narozených v Ústeckém kraji v letech 1993-2021

Graf 8 Počet živě narozených v Libereckém kraji v letech 1993-2021

Graf 9 Počet živě narozených v Královéhradeckém kraji v letech 1993-2021

Graf 10 Počet živě narozených v Pardubickém kraji v letech 1993-2021

Graf 11 Počet živě narozených v kraji Vysočina v letech 1993-2021

Graf 12 Počet živě narozených v Jihomoravském kraji v letech 1993-2021

Graf 13 Počet živě narozených v Olomouckém kraji v letech 1993-2021

Graf 14 Počet živě narozených ve Zlínském kraji v letech 1993-2021

Graf 15 Počet živě narozených v Moravskoslezském kraji v letech 1993-2021

Graf 16 Podíl živě narozených mimo manželství v krajích mezi lety 1993-2021

Graf 17 Podíl živě narozených mimo manželství v Praze mezi lety 1993-2021

Graf 18 Podíl živě narozených mimo manželství ve Středočeském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 19 Podíl živě narozených mimo manželství v Jihočeském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 20 Podíl živě narozených mimo manželství v Plzeňském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 21 Podíl živě narozených mimo manželství v Karlovarském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 22 Podíl živě narozených mimo manželství v Ústeckém kraji mezi lety 1993-2021

Graf 23 Podíl živě narozených mimo manželství v Libereckém kraji mezi lety 1993-2021

Graf 24 Podíl živě narozených mimo manželství v Královéhradeckém kraji mezi lety 1993-2021

Graf 25 Podíl živě narozených mimo manželství v Pardubickém kraji mezi lety 1993-2021

Graf 26 Podíl živě narozených mimo manželství v kraji Vysočina mezi lety 1993-2021

Graf 27 Podíl živě narozených mimo manželství v Jihomoravském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 28 Podíl živě narozených mimo manželství v Olomouckém kraji mezi lety 1993-2021

Graf 29 Podíl živě narozených mimo manželství ve Zlínském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 30 Podíl živě narozených mimo manželství v Moravskoslezském kraji mezi lety 1993-2021

Graf 31 Průměrný věk ženy při porodu mezi lety 1993-2021

Graf 32 Průměrný věk matky při narození prvního dítěte mezi lety 1993-2021

Graf 33 Živě narozený podle vzdělání matky od roku 1993-2021

Graf 34 Průměrná hrubá mzda v ČR v letech 1993-2021

Seznam tabulek

Tabulka 1 Úhrnná plodnost v ČR mezi lety 1993-2021

Tabulka 2 Hrubá míra porodnosti v ČR v letech 1993-2021